

Allmän miljö- och naturvård

20

Förslag till statsbudget för 2011

Allmän miljö- och naturvård

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Allmän miljö- och naturvård	9
2.1	Omfattning.....	9
2.2	Utgiftsutveckling	9
3	Miljöpolitik	11
3.1	Omfattning.....	11
3.2	Utgiftsutveckling	12
3.3	Skatteutgifter.....	13
3.4	Mål	13
3.5	Resultatredovisning	14
3.5.1	Begränsad klimatpåverkan	15
3.5.2	Frisk luft	16
3.5.3	Bara naturlig försurning.....	17
3.5.4	Giftfri miljö	18
3.5.5	Skyddande ozonskikt.....	20
3.5.6	Säker strålmiljö.....	21
3.5.7	Ingen övergödning.....	22
3.5.8	Levande sjöar och vattendrag	23
3.5.9	Grundvatten av god kvalitet	24
3.5.10	Hav i balans samt levande kust och skärgård	25
3.5.11	Myllrande våtmarker	26
3.5.12	Levande skogar.....	28
3.5.13	Ett rikt odlingslandskap	29
3.5.14	Storslagen fjällmiljö	30
3.5.15	God bebyggd miljö	31
3.5.16	Ett rikt växt- och djurliv	34
3.5.17	Övergripande miljömålsarbete	36
3.6	Fonder.....	38
3.6.1	Batterifonden.....	38
3.6.2	Kärnavfallsfonden	38
3.7	Revisionens iakttagelser.....	39
3.8	Politikens inriktning	39
3.9	Budgetförslag	51
3.9.1	1:1 Naturvårdsverket	51

3.9.2	1:2 Miljöövervakning m.m.	52
3.9.3	1:3 Åtgärder för värdefull natur.....	53
3.9.4	1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	55
3.9.5	1:5 Miljöforskning	56
3.9.6	1:6 Kemikalieinspektionen.....	58
3.9.7	1:7 Internationellt miljösamarbete	59
3.9.8	1:8 Stockholms internationella miljöinstitut	60
3.9.9	1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.....	60
3.9.10	1:10 Klimatanpassning.....	61
3.9.11	1:11 Inspire.....	62
3.9.12	1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	63
3.9.13	1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	64
3.9.14	1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	65
3.9.15	1:15 Hållbara städer	67
3.9.16	1:16 Skydd av värdefull natur.....	67
3.9.17	1:17 Havs- och vattenmiljömyndigheten.....	69
4	Miljöforskning.....	71
4.1	Omfattning	71
4.2	Utgiftsutveckling.....	71
4.3	Resultatredovisning	71
4.3.1	Resultat.....	71
4.3.2	Analys och slutsatser	73
4.4	Revisionens iakttagelser	73
4.5	Politikens inriktning.....	73
4.6	Budgetförslag	74
4.6.1	2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	74
4.6.2	2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning.....	74

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	8
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.....	9
2.2 Härledning av ramnivån 2011–2014. Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.....	10
2.3 Ramnivå 2011 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.....	10
3.1 Utgiftsutveckling inom området Miljöpolitik.....	12
3.2 Skatteutgifter inom utgiftsområde 20, netto.....	13
3.3 Förändring av de administrativa kostnaderna 2006–2010.....	37
3.4 Anslagsutveckling 1:1 Naturvårdsverket.....	51
3.5 Offentligrättslig verksamhet.....	51
3.6 Uppdragsverksamhet.....	51
3.7 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:1 Naturvårdsverket.....	52
3.8 Anslagsutveckling 1:2 Miljöövervakning m.m.....	52
3.9 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m.....	52
3.10 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:2 Miljöövervakning m.m.....	53
3.11 Anslagsutveckling 1:3 Åtgärder för värdefull natur.....	53
3.12 Åtgärder för biologisk mångfald.....	54
3.13 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur.....	54
3.14 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:3 Åtgärder för värdefull natur....	55
3.15 Anslagsutveckling 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden.....	55
3.16 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden.....	56
3.17 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden.....	56
3.18 Anslagsutveckling 1:5 Miljöforskning.....	56
3.19 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:5 Miljöforskning.....	57
3.20 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:5 Miljöforskning.....	57
3.21 Anslagsutveckling 1:6 Kemikalieinspektionen.....	58
3.22 Offentligrättslig verksamhet.....	58
3.23 Uppdragsverksamhet.....	58
3.24 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:6 Kemikalieinspektionen.....	59
3.25 Anslagsutveckling 1:7 Internationellt miljösamarbete.....	59
3.26 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:7 Internationellt miljösamarbete.....	60
3.27 Anslagsutveckling 1:8 Stockholms internationella miljöinstitut.....	60
3.28 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:8 Stockholms internationella miljöinstitut.....	60
3.29 Anslagsutveckling 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.....	60

3.30 Uppdragsverksamhet	61
3.31 Affärsverksamhet	61
3.32 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.....	61
3.33 Anslagsutveckling 1:10 Klimatanpassning.....	61
3.34 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – 1:10 Klimatanpassning.....	62
3.35 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:10 Klimatanpassning.....	62
3.36 Anslagsutveckling 1:11 Inspire.....	62
3.37 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:11 Inspire.....	63
3.38 Anslagsutveckling 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	63
3.39 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö.....	63
3.40 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö.....	64
3.41 Anslagsutveckling 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar.....	64
3.42 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	65
3.43 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar.....	65
3.44 Anslagsutveckling 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland.....	65
3.45 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland.....	66
3.46 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	66
3.47 Anslagsutveckling 1:15 Hållbara städer	67
3.48 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:15 Hållbara städer	67
3.49 Anslagsutveckling 1:16 Skydd av värdefull natur	67
3.50 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:16 Skydd av värdefull natur	68
3.51 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur	68
3.52 Anslagsutveckling 1:17 Havs- och vattenmiljömyndigheten	69
3.53 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:17 Havs- och vattenmiljömyndigheten.....	69
4.1 Utgiftsutveckling inom området Miljöforskning	71
4.2 Anslagsutveckling 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader.....	74
4.3 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	74
4.4 Anslagsutveckling 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	74
4.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning.....	75
4.6 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning.....	75

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2011 för anslaget 1:2 *Miljöövervakning m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 82 000 000 kronor under perioden 2012–2014 (avsnitt 3.9.2),
2. bemyndigar regeringen att under 2011 för anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 260 000 000 kronor under perioden 2012–2036 (avsnitt 3.9.3),
3. bemyndigar regeringen att under 2011 för anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 067 000 000 kronor under perioden 2012–2021 (avsnitt 3.9.4),
4. bemyndigar regeringen att under 2011 för anslaget 1:5 *Miljöforskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 102 000 000 kronor under perioden 2012–2014 (avsnitt 3.9.5),
5. bemyndigar regeringen att under 2011 för anslaget 1:10 *Klimatanpassning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 3.9.10),
6. bemyndigar regeringen att under 2011 för anslaget 1:12 *Åtgärder för havs- och vattenmiljö* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 130 000 000 kronor under perioden 2012–2016 (avsnitt 3.9.12),
7. bemyndigar regeringen att under 2011 för anslaget 1:13 *Insatser för internationella klimatinvesteringar* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 400 000 000 kronor under perioden 2012–2014 (avsnitt 3.9.13),
8. bemyndigar regeringen att under 2011 för anslaget 1:14 *Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 24 800 000 kronor under perioden 2012–2015 (avsnitt 3.9.14),
9. bemyndigar regeringen att under 2011 för anslaget 1:16 *Skydd av värdefull natur* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor under perioden 2012–2061 (avsnitt 3.9.16),

10. bemyndigar regeringen att under 2011 för anslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 450 000 000 kronor 2012, högst 450 000 000 kronor 2013 och högst 450 000 000 kronor 2014–2016 (avsnitt 4.6.2),
11. för 2011 anvisar anslagen under utgiftsområde 20 *Allmän miljö och naturvård* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Naturvårdsverket	Ramanslag	375 332
1:2 Miljöövervakning m.m.	Ramanslag	294 993
1:3 Åtgärder för värdefull natur	Ramanslag	829 952
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	Ramanslag	531 518
1:5 Miljöforskning	Ramanslag	91 878
1:6 Kemikalieinspektionen	Ramanslag	189 448
1:7 Internationellt miljösamarbete	Ramanslag	141 031
1:8 Stockholms internationella miljöinstitut	Ramanslag	11 928
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	Ramanslag	206 666
1:10 Klimatanpassning	Ramanslag	117 000
1:11 Inspire	Ramanslag	50 000
1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	Ramanslag	578 749
1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	Ramanslag	228 100
1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	Ramanslag	60 000
1:15 Hållbara städer	Ramanslag	30 000
1:16 Skydd av värdefull natur	Ramanslag	742 000
1:17 Havs- och vattenmiljömyndigheten	Ramanslag	101 865
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	Ramanslag	46 135
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	Ramanslag	502 266
Summa		5 128 861

2 Allmän miljö- och naturvård

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård är indelat i två områden Miljöpolitik (avsnitt 3) och Miljöforskning (avsnitt 4).

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Miljoner kronor

	Utfall 2009	Budget 2010 ¹	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014
Miljöpolitik	4 028	4 706	4 421	4 580	4 627	4 176	4 237
Miljöforskning	517	542	533	548	571	579	591
Äldreanslag	616	0	308	0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	5 161	5 248	5 261	5 129	5 198	4 755	4 827

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2011–2014. Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Miljoner kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	5 245	5 245	5 245	5 245
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	13	28	48	79
Beslut	-227	-244	-709	-670
Överföring till/från andra utgiftsområden	95	167	169	172
Övrigt ³	3	3	3	2
Ny ramnivå	5 129	5 198	4 755	4 827

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt.

Den totala anslagsnivån inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård föreslås minska med 116 miljoner kronor 2011 och beräknas minska med 47 miljoner kronor 2012, 490 miljoner kronor 2013 och 418 miljoner kronor 2014. Förändringarna hänför sig främst till att tidigare beslut om tidsbegränsad finansiering upphör för bl.a. genomförandet av EU-direktivet Inspire, Hållbara städer och Klimatanpassning. Under perioden 2011–2014 föreslås bl.a. reformer som kraftsamlar kring finansiering av en ny myndighet för havs- och vattenmiljö och reformer för tydliggörande av finansieringen för den biologiska mångfalden.

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2009 samt kända förändringar av anslagens användning, se tabell 2.3 nedan.

Tabell 2.3 Ramnivå 2011 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Miljoner kronor

	2011
Transfereringar ¹	1 318
Verksamhetskostnader ²	3 401
Investeringar ³	410
Summa ramnivå	5 129

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3 Miljöpolitik

3.1 Omfattning

Området omfattar frågor som rör

- naturvård och biologisk mångfald,
- klimat,
- vatten-, havs- och luftvård,
- sanering och efterbehandling av förorenade områden,
- avfall,
- miljöskydd,
- miljöövervakning,
- miljöforskning,
- kemikaliekontroll,
- meteorologi, hydrologi och oceanografi,
- hållbara städer samt
- internationellt miljösamarbete.

Verksamheten vid Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut ingår i området. En ny myndighet för havs- och vattenmiljö inrättas den 1 juli 2011.

Vidare hör Stiftelsen Institutet för Vatten- och Luftvårdsforskning, Stockholms internationella miljöinstitut, Kärnavfallsfonden och AB Svenska Miljöstyrningsrådet till området.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom området Miljöpolitik
Miljoner kronor

	Utfall 2009	Budget 2010 ¹	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014
<i>Miljöpolitik</i>							
1:1 Naturvårdsverket	335	349	346	375	363	368	376
1:2 Miljöövervakning m.m.	307	304	291	295	313	358	378
1:3 Åtgärder för värdefull natur ^{2, 6}	1 801	1 777	1 732	830	616	616	616
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	306	591	374	532	513	522	540
1:5 Miljöforskning	89	91	89	92	93	94	96
1:6 Kemikalieinspektionen	136	164	155	189	191	194	198
1:7 Internationellt miljösamarbete	79	75	73	141	141	141	141
1:8 Stockholms internationella miljöinstitut	12	12	12	12	12	12	12
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	264	266	273	207	209	204	209
1:10 Klimatanpassning	74	117	140	117	92	0	0
1:11 Inspire		50	49	50	50	0	0
1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö ^{3, 6}	283	370	354	579	788	548	548
1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	276	280	274	228	218	118	118
1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhets-samarbete med Ryssland	61	60	59	60	60	60	60
1:15 Hållbara städer	6	200	199	30	30	0	0
1:16 Skydd av värdefull natur ^{4, 6}		0		742	751	751	751
1:17 Havs- och vattenmiljömyndigheten ^{5, 6}		0		102	189	191	196
Summa Miljöpolitik	4 028	4 706	4 421	4 580	4 627	4 176	4 237
<i>Äldreanslag</i>							
2009 1:11 Miljöbilspremie	349	0	42	0	0	0	0
2008 34:10 Stöd till klimatinvesteringar	267	0	266	0	0	0	0
Summa Äldreanslag	616	0	308	0	0	0	0

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Fr.o.m. 2011 föreslår regeringen att anslaget benämns 1:3 Åtgärder för värdefull natur (tidigare 1:3 Åtgärder för biologisk mångfald).

³ Fr.o.m. 2011 föreslår regeringen att anslaget benämns 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö (tidigare 1:12 Havsmiljö).

⁴ Fr.o.m. 2011 föreslår regeringen att ett nytt anslag förs upp på statsbudgeten, 1:16 Skydd av värdefull natur.

⁵ Fr.o.m. 2011 föreslår regeringen att ett nytt anslag förs upp på statsbudgeten, 1:17 Havs- och vattenmiljömyndigheten.

⁶ Fr.o.m. 2011 föreslår regeringen att medel som avser biologisk mångfald omfördelas mellan anslagen 1:3 Åtgärder för värdefull natur, 1:16 Skydd av värdefull natur, 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö samt 1:17 Havs- och vattenmiljömyndigheten. Se vidare under avsnitt 3.9.3.

3.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård redovisas normalt i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. Avvikelser från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en viss grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad i förhållande till en likformig beskattning och som en skattesanktion om det rör sig om ett ”överuttag” av skatt. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna har redovisats i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2010 (skr. 2009/10:195). I det följande redovisas de nettoberäknade skatteutgifterna som är att hänföra till utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Tabell 3.2 Skatteutgifter inom utgiftsområde 20, netto

Milljoner kronor

	Prognos 2010	Prognos 2011
Förmån av miljöanpassade bilar	570	690
Totalt för utgiftsområde 20	570	690

Förmån av miljöanpassade bilar

Förmånsvärdet för en bil som – helt eller delvis – är utrustad med teknik för drift med elektricitet eller med mer miljöanpassade drivmedel än bensin eller dieselolja och som därför har ett nybilspris som är högre än nybilspriset för närmast jämförbara bil utan sådan teknik, sätts ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för den jämförbara bilen. För förmånsbilar som helt eller delvis drivs med elektricitet eller gas, utom de som drivs med gasol, utgör i stället förmånsvärdet 60 procent av förmånsvärdet för närmast jämförbara bil utan sådan mer miljöanpassad teknik. Den maximala nedsättningen för el/elhybridbilar och gasbilar får inte överstiga 16 000 kronor per år. För alkoholdrivna bilar utgör i stället förmånsvärdet 80 procent av för-

månsvärdet för den jämförbara bilen. Den maximala nedsättningen för alkoholdrivna bilar får inte överstiga 8 000 kronor per år. Den nedsättningen är tidsbegränsad till 2011. Regeringen har som reformambition att förlänga den tidsbegränsade nedsättningen för de bilar som är utrustade med den senaste och bästa tekniken för drift med elektricitet eller annan gas än gasol.

Skattebortfallet uppstår till följd av det nedsatta förmånsvärdet och skatteutgiften avser inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

3.4 Mål

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Detta förutsätter en ambitiös miljöpolitik i Sverige, inom EU och i internationella sammanhang (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10: MJU25, rskr. 2009/10:377).

Riksdagen beslutade (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99: MJU6, rskr. 1998/99:183) våren 1999 om 15 miljö kvalitetsmål, som anger vilket tillstånd som ska uppnås i ett generationsperspektiv. Ytterligare ett miljö kvalitetsmål, Ett rikt växt- och djurliv, beslutades (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06: MJU3, rskr. 2005/06:48, 49) av riksdagen hösten 2005. Målen omfattar följande områden.

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Riksdagen har vidare beslutat (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02:MJU03, rskr. 2001/02:36) om ett antal delmål för miljö-kvalitetsmålen som anger att en viss miljö-kvalitet ska vara uppnådd eller att förändringar ska vara genomförda vid en viss tidpunkt för att miljö-kvalitetsmålen ska kunna uppnås inom en generation. Miljö-kvalitetsmålet Giftfri miljö kompletterades med beslut om delmål (prop. 2000/01:65, bet. 2000/01:MJU15, rskr. 2000/01:269) under våren 2001. Delmål för miljö-kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan beslutades (prop. 2001/02:55, bet. 2001/02:MJU10, rskr. 2001/02:163) under hösten 2001. Våren 2002 beslutade (prop. 2001/02:128, bet. 2001/02:BoU14, rskr. 2001/02:291) riksdagen om ytterligare ett delmål under miljö-kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Hösten 2003 beslutade (prop. 2002/03:117, bet. 2003/04:MJU04, rskr. 2003/04:13) riksdagen om ytterligare två delmål under miljö-kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Hösten 2005 beslutade (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06:MJU3, rskr. 2005/06:48, 49) riksdagen om tre delmål under miljö-kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv, två nya delmål under miljö-kvalitetsmålet Frisk luft, fyra nya delmål under miljö-kvalitetsmålet Giftfri miljö samt ett nytt delmål under miljö-kvalitets-målet God bebyggd miljö. Beslutet innebar också att nio delmål upphörde och att sju delmål fick ändrad lydelse.

Våren 2006 beslutade riksdagen (prop. 2005/06:145, bet. 2005/06:BoU9, rskr. 2005/06:365) om ett nytt delmål för energi-effektivisering i bebyggelsen som ersätter del-målet om energianvändning i bebyggelsen m.m. under miljö-kvalitetsmålet God bebyggd miljö.

Våren 2009 beslutade riksdagen om en ändrad innebörd av miljö-kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan samt ett nytt mål för 2020 (prop. 2008/09:162, bet. 2008/09:MJU28, rskr. 2008/09:300).

Under våren 2010 beslutade riksdagen bl.a. om en ny målstruktur för miljöarbetet med ett utvecklat generationsmål (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377).

I regeringens proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155), införs en ny bedömningsgrund för samlad bedömning av måluppfyllelse för miljö-kvalitetsmålen. Tre av målen Bara naturlig försurning, Giftfri miljö och Säker strålmiljö ändras.

Den förändrade bedömningsgrunden innebär att målen fortsatt är mycket ambitiösa och formulerade på ett sätt som gör dem möjliga att nå. Vid bedömningen av om målen nås tas hänsyn till att naturen har lång återhämtningstid. Inom en generation ska antingen det tillstånd i miljön som miljö-kvalitetsmålet uttrycker eller förut-sättningar för att nå denna miljö-kvalitet ha skapats för att nå den önskade miljö-kvaliteten.

Den nya målstrukturen innebär att miljö-arbetet ska vara strukturerat med ett genera-tionsmål, miljö-kvalitetsmål och etappmål. Del-målen kommer att övergå till etappmål som ska vara steg på vägen för att nå ett eller flera miljö-kvalitetsmål och generationsmål.

3.5 Resultatredovisning

I Miljömålsrådets årliga rapport om uppföljning av Sveriges miljömål, de Facto 2010, bedöms att målet Skyddande ozonskikt är möjligt att nå inom utsatt tid. Sex miljö-kvalitetsmål, Säker strålmiljö, Levande sjöar och vattendrag, Grund-vatten av god kvalitet, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap och En storslagen fjällmiljö, är möjliga att nå med ytterligare åtgärder. Övriga nio mål, Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Giftfri miljö, Ingen övergödning, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande skogar, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv, är mycket svåra att nå. Denna bedömning skiljer sig något från den bedömning som regeringen gjorde med den förändrade bedömningsgrunden i propositionen Svenska miljömål – för ett effektivare miljö-arbete (prop. 2009/10:155). Regeringen bedömde att det fortfarande är mycket svårt att nå miljö-kvalitetsmålen Begränsad klimatpå-verkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv, även om ytterligare åtgärder sätts in. Ett mål, nämligen Skyddande ozonskikt, är möjligt att nå med redan vidtagna eller planerade åtgärder. För de övriga miljö-kvalitetsmålen är det möjligt att skapa förut-sättningar för att nå dessa miljö-kvalitetsmål inom en generation, om ytterligare åtgärder vidtas. Kriterier för att bedöma målen utifrån den nya bedömningsgrunden kommer att utvecklas vidare i den fortsatta miljömåls-uppföljningen.

I avsnitt 3.5.1–3.5.16 redovisas miljö-kvalitets-målen.

3.5.1 Begränsad klimatpåverkan

Miljö kvalitetsmålet är att halten av växthusgaser i atmosfären i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringen ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

TVå delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet.

Resultat

Trenden sedan 1990 är att utsläppen av växthusgaser i Sverige minskar. Under perioden 1990 till 2008 har de årliga utsläppen varierat mellan som högst 78 miljoner ton koldioxidekvivalenter 1996 och som lägst 64 miljoner ton 2008. Sedan 1999 har utsläppen samtliga år legat under 1990 års nivå. Utsläppen 2008 var 11,7 procent lägre än 1990.

Utsläppen av växthusgaser i Sverige 2008 uppgick till 64 miljoner ton. Jämfört med 2007 var minskningen drygt 2 miljoner ton, främst tack vare lägre utsläpp från industrin, från uppvärmning av bostäder och lokaler samt från transporter.

Riksdagen har beslutat om delmål för utsläpp av växthusgaser för perioden 2008–2012 samt för 2020.

Delmålet för perioden 2008–2012 innebär att de svenska utsläppen av växthusgaser ska vara minst 4 procent lägre som ett medelvärde för perioden 2008–2012 än utsläppen 1990. Målet ska uppnås utan beaktande av upptag i kolsänkor eller användning av flexibla mekanismer.

Det klimatpolitiska målet för 2020 (prop. 2008/09:162, bet. 2008/09: MJU28, rskr. 2008/09:300) innebär att utsläppen för Sverige 2020 bör vara 40 procent lägre än utsläppen 1990. Målet gäller för de verksamheter som inte omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter. Detta innebär att utsläppen av växthusgaser 2020 ska vara cirka 20 miljoner ton koldioxidekvivalenter lägre för den icke handlande sektorn i förhållande till 1990 års nivå. Minsk-

ningen ska ske genom utsläppsreduktioner i Sverige och i form av investeringar i andra EU-länder eller flexibla mekanismer som Clean Development Mechanism (CDM).

Samtliga länsstyrelser har sedan 2008 i uppgift att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga den statliga politiken för minskad klimatpåverkan och energiomställning. I uppgiften ingår att stödja såväl kommunernas som näringslivets klimat- och energi arbete.

Den långsiktiga visionen för klimatpolitiken är att Sverige inte har några nettoutsläpp 2050.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det nationella klimatmål som antagits av riksdagen för perioden 2008–2012 bör kunna nås.

Regeringen bedömer att målet för 2020 kommer att kunna nås med de åtgärder som redovisas i regeringens proposition En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat (prop. 2008/09:162).

Med det klimatpolitiska målet för 2020 som riksdagen beslutat om bidrar Sverige på ett ambitiöst sätt till de globala utsläppsreduktioner som behövs på lång sikt. Enligt Miljömålsrådets bedömning är dock miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan mycket svårt att nå eftersom de globala utsläppen av växthusgaser fortsätter att öka.

Koldioxidskatten syftar till att uppnå klimatmål på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt och bör även i fortsättningen vara en central del av den svenska klimatpolitiken. Vissa strukturella förändringar har beslutats i skattesystemet på klimat- och energiområdet i syfte att öka träffsäkerheten och effektiviteten (prop. 2009/10:41). Regeringen redovisade de allmänna riktlinjerna för skattesystemet i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1, volym 1) och i klimatpropositionen (prop. 2008/09:162).

Genom åtgärder inom ramen för Kyotoprotokollets flexibla mekanismer och liknande styrmedel kan utsläppsminskningar åstadkommas genom kostnadseffektiva åtgärder även utanför Sveriges och EU:s gränser. Härigenom kan industriländerna ta ansvar för och finansiera nödvändiga åtgärder även i utvecklingsländerna som står för en växande andel av de globala utsläppen. Formerna för dessa åtgärder utvecklas löpande

och Sverige bidrar till att förenkla och förbättra regelverket i syfte att säkerställa trovärdighet och effektivitet.

EU:s system för utsläppshandel är centralt för att uppfylla EU:s klimatpolitiska mål. Systemet omfattar närmare hälften av unionens utsläpp och omkring en tredjedel av svenska utsläpp. De förändringar av systemet som beslutats och nu genomförs innebär att det blir mer kraftfullt och effektivt. Utsläppsutrymmet inom den handlande sektorn inom EU ransoneras och minskar kontinuerligt och förutsägbart fr.o.m. 2013. Systemets omfattning vidgas och tilldelningen av utsläppsrätter till företagen kommer i ökande grad att ske mot betalning i stället för utan kostnad. Detta leder till ökande medvetenhet hos företagen om kostnaderna som är förenade med utsläpp och att utsläppsminskningar kan ge intäkter. EU eftersträvar att systemet efterhand ska kopplas till andra framväxande system och en tydlig global prissignal ska etableras till industrin och andra samhällssektorer.

För att det så kallade tvågradersmålet ska kunna nås behöver utsläppen minska i alla stora utsläppsländer och utsläppsökningar begränsas i de fattigaste länderna. Se regeringens proposition En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat (prop. 2008/09:162, s. 62).

Kyotoprotokollets första åtagandeperiod tar slut 2012. Förhandlingarna om ett nytt avtal kunde inte slutföras i Köpenhamn men en politisk överenskommelse som slår fast den politiska inriktningen i flera centrala frågor slöts dock (Köpenhamnsöverenskommelsen). Alla stora utsläppsländer har anslutit sig till denna överenskommelse. Åtagandena är knappast tillräckliga för att tvågradersmålet ska kunna nås. Överenskommelsen bör dock genomföras, utvecklas och omsättas i ett rättsligt bindande avtal för tiden efter 2012. Regeringen kommer att verka för höjda ambitioner vad gäller åtagandena. Inom EU kan en omprövning av villkoren bli aktuell för att unionen ska åta sig att minska utsläppen med 30 procent. I de internationella förhandlingarna avser regeringen att verka för att EU intar en flexibel hållning beträffande formen för ett framtida avtal och förespråkar en stegvis ansats med fokus på frågor där framsteg ligger inom räckhåll och på största möjliga effekt på utsläppen.

Arbetet med de regionala klimat- och energistrategierna har hittills varit av varierande omfattning och kvalitet i länen. Om de klimat-

och energipolitiska målen ska nås är det viktigt att de omsätts i konkreta åtgärder. I syfte att höja kvaliteten i det energi- och klimatarbete som bedrivs på regional och lokal nivå bedömer regeringen att erfarenheter kring framgångsrika arbetssätt bör spridas mellan länen. Därför har regeringen bl.a. utsett tre pilotlän för grön omställning. Genom att utveckla arbetsmetoder och verktyg samt dela med sig av sina erfarenheter kan de län som kommit längst i sitt arbete ge vägledning till andra län.

3.5.2 Frisk luft

Miljö kvalitetsmålet är att luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Sex delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller halter för svaveldioxid, kvävedioxid och marknära ozon, minskning av utsläppen av flyktiga organiska ämnen, halt av partiklar samt halt av bens(a)pyren.

Resultat

Förhöjda halter av luftföroreningar orsakar fortfarande betydande skador på människors hälsa, växtlighet och kulturföremål.

Delmålen om halten av svaveldioxid och utsläpp av organiska ämnen har redan uppnåtts. Delmålet om bens(a)pyren bedöms vara möjligt att nå inom några år om ytterligare åtgärder, mot framför allt småskalig vedeldning, sätts in. Höga halter av bens(a)pyren uppträder främst när väderförhållandena är ogynnsamma och i tätorter med omfattande vedeldning. Delmålen om halterna av kvävedioxid, marknära ozon och partiklar kommer inte att nås under 2010.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att skapa förutsättningar för nå miljö kvalitetsmålet Frisk luft inom en generation om omfattande åtgärder vidtas. Delmålen om kvävedioxid, partiklar och marknära ozon är mycket svåra att nå.

Vägtrafiken är en viktig källa till lokalt höga halter av kvävedioxid och partiklar. Även föroreningar som förs med vindarna från övriga

Europa har stor betydelse. Detta gäller även för delmålet om marknära ozon. Sverige påverkas även noterbart av ökade utsläpp av ozonbildande ämnen i Asien. Åtgärdsarbetet inom EU, Göteborgsprotokollet inom den regionala konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar (CLRTAP) och internationellt är därför viktigt för att delmålen ska kunna nås.

Det internationella arbetet är därmed avgörande för om målet kan nås. Revideringen av EU-direktivet om nationella utsläppstak för utsläpp av luftföroreningar har dessvärre skjutits på framtiden. Det innebär en allvarlig risk för att vissa medlemsstaters åtgärdsarbete försenas. Däremot fortskrider arbetet med att revidera Göteborgsprotokollet med bl.a. utsläppstak för vissa luftföroreningar.

För att minska halterna av kvävedioxid och partiklar i våra tätorter krävs riktade åtgärder mot utsläppen från transporter och energiförsörjning samt inom fysisk planering. Det gäller såväl lokala åtgärder som beslut om skärpta utsläppskrav inom EU och internationellt.

EU har redan fastställt skärpta avgaskrav för lätta och tunga fordon samt arbetsmaskiner som införs successivt under de kommande åren. FN:s internationella sjöfartsorganisation IMO (International Maritime Organization) beslutade i oktober 2008 om skärpta krav på svavelhalten i marina bränslen samt utsläppen av kväveoxider från fartyg. Genomförandet av EU:s klimat- och energipaket bedöms också ge positiva effekter på miljö kvalitetsmålen Frisk luft och Bara naturlig försurning när de genomförs.

Parlamentet och rådet har nu enats om det s.k. IED-direktivet (Industrial Emissions Directive) i andra läsningen. I det ingår vissa skärpningar när det gäller utsläppen av luftföroreningar från fasta förbrännings- och sopförbränningsanläggningar.

För att minska partikelbildningen främst i våra tätorter gav regeringen kommunerna möjligheter att förbjuda användningen av dubbdäck under 2009 på vissa gator. Dessutom har perioden när dubbdäck tillåts kortats till den 15 april.

Vedeldning är den vanligaste orsaken till att halterna av bens(a)pyren överskrider lokalt. Statens energimyndighet har i uppdrag, efter samråd med Naturvårdsverket, att redovisa behovet och konsekvenserna av att ge kommunerna ökade möjligheter att vidta åtgärder i de

fall enskilda anläggningar för lokal uppvärmning (småskalig eldning med fasta bränslen m.m.) skapar olägenheter i den närmaste omgivningen som höga utsläpp av hälsofarliga luftföroreningar.

3.5.3 Bara naturlig försurning

Miljö kvalitetsmålet är att de försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska heller inte öka korrosionshastigheten i tekniskt material eller kulturföremål och byggnader.

Fyra delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller minskad försurning av sjöar, rinnande vatten och skogsmark samt minskning av utsläppen av svaveldioxid och kväveoxider till luft.

Resultat

Delmålen om försurning av sjöar och vattendrag och utsläpp av svaveldioxider är redan uppnådda. Delmålet om kväveoxider kommer troligen att nås under målåret 2010 eller 2011, vilket är en mer positiv bedömning än tidigare. När det gäller delmålet om försurning av skogsmarken råder det en viss osäkerhet om utvecklingen bl.a. beroende på metodfrågor. Det råder därför en osäkerhet om delmålet är uppnått eller ej.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att skapa förutsättningar för att nå miljö kvalitetsmålet inom en generation om ytterligare åtgärder vidtas. Däremot kommer det att ta lång tid innan det tillstånd som beskrivs i målet kommer att vara uppnått.

Förutom att begränsa utsläppen nationellt måste nedfallet av försurande ämnen från källor utanför Sverige minska ytterligare. Därtill krävs att ekosystemen återhämtar sig för att tillståndet som anges i miljö kvalitetsmålet ska nås. Då delmålen nås om utsläpp av svaveldioxid och av kväveoxider uppfylls även Sveriges åtaganden enligt EU:s takdirektiv och enligt Göteborgsprotokollet inom den regionala konventionen

om långväga gränsöverskridande luftföroreningar (CLRTAP). En reservation är att åtagandet för utsläppen av kväveoxider eventuellt överskrids med liten marginal under 2010. Även i framtiden kommer de svenska utsläppen av dessa luftföroreningar att minska. Utsläpp av svaveldioxid i övriga europeiska länder har varit en stor bidragande faktor till försurningen av mark och vatten i Sverige. En långsiktig trend är att dessa utsläpp, och därmed nedfallet över Sverige, minskar.

Utsläppsminskningen har hittills varit kraftigast från källor på land. Det har lett till att sjöfarten svarar för en allt större del av de försurande svavelföreningar som faller ned i Sverige. Även i det fallet bedömer regeringen att utsläppen långsiktigt kommer att minska genom Internationella sjöfartsorganisationens (IMO:s) beslut (se avsnitt 3.5.2 Frisk luft) som innebär att kraven skärps för svavelhalterna i marina bränslen liksom gränsvärdena för utsläpp av kväveoxider från nya båtmotorer.

För utsläppen av kväveoxider är trenden att minskningen av nedfallet har avstannat och någon positiv utveckling kan inte ses. Sjöfartens utsläpp av kväveoxider ökar och beräknas inom några år överstiga de landbaserade kväveoxidutsläppen till luft. Det tar längre tid innan skärpta krav slår igenom, i praktiken måste äldre förbränningsanläggningar, bilar och fartyg ersättas med nya för att utsläppen ska gå ned.

Det försurande nedfallet måste dock minskas ytterligare för att skapa förutsättningar att nå miljökvalitetsmålet. Trots redan beslutade åtgärder beräknas ekosystemens kritiska belastningsgräns för sjöar att överskridas i över en tiondel av landet 2020.

Som inledningsvis anförts kommer det att ta lång tid att nå det tillstånd som beskrivs i miljökvalitetsmålet. Orsaken är bl.a. att ekosystemens naturliga återhämtning går långsamt, se regeringens proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:55, s. 108). Hur fort återhämtningen går påverkas bl.a. av hur skogsbruket bedrivs.

Att nedfallet totalt minskar innebär att belastningen långsiktigt har förbättrats i Sverige. De allvarigaste kvarvarande problemen är koncentrerade framför allt till sydvästra Sverige. Mot den bakgrunden aviserade regeringen i propositionen Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10, s. 155-156) en översyn av kalkningsverksamheten med syfte att ta

fram en plan för långsiktig anpassning av verksamheten.

3.5.4 Giffri miljö

Miljökvalitetsmålet är att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden, att halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och att deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Målet innebär även att halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.

Nio delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller kunskap om kemiska ämnens hälso- och miljöegenskaper, miljö- och hälsoinformation om varor, utfasning av farliga ämnen, fortlöpande minskning av hälso- och miljöriskerna med kemikalier, riktvärden för miljökvalitet för kemiska ämnen, sanering och efterbehandling av förorenade områden, dioxiner i livsmedel samt exponering för kadmium.

Resultat

Kunskapen om många kemiska ämnen är fortfarande bristfällig, vilket innebär att det är mycket svårt att uppnå delmålet om kunskap om kemiska ämnens hälso- och miljöegenskaper. Exempelvis så har färre än 1 500 av de cirka 30 000 ämnen som kommissionen uppskattar tillverkas eller importeras i mängder överstigande ett ton per år testats och bedömts någorlunda ingående avseende effekter på hälsa och miljö.

Delmålet om information om farliga ämnen i varor bedöms bli mycket svårt att nå då tillgänglig kunskap och kraven på information är på en för låg nivå.

När det gäller delmålet om utfasning av farliga ämnen har användningen av cancerframkallande, arvs massepåverkande och fortplantningsstörande ämnen (CMR-ämnen) i svenskproducerade varor minskat svagt under perioden 1996-2008. Däremot används fortfarande farliga ämnen i nyproducerade varor vilket innebär att delmålet är mycket svårt att uppnå.

För att följa utvecklingen av delmålet om fortlöpande minskning av hälso- och miljöriskerna har Kemikalieinspektionen tagit fram indikatorer för allergiframkallande, hälsofarliga, konsumenttillgängliga kemiska produkter samt växtskyddsmedel. Det går dock inte i dag att avläsa några entydiga trender om i vilken riktning utvecklingen går. Dessutom saknas det grundläggande kunskaper för att kunna minska riskerna med många ämnen. Möjligheten att nå delmålet är beroende av möjligheten att uppnå delmålen om kunskap och information.

Delmålet om riktvärden för miljö kvaliteten uppnåddes 2005.

Det finns två delmål för förorenade områden. Det ena innebär att sådana områden som innebär akuta risker eller hotar betydelsefulla vattentäkter eller värdefulla naturområden ska vara utredda och vid behov åtgärdade vid utgången av 2010. Delmålet kan inte uppnås eftersom samtliga akuta objekt inte kommer att kunna åtgärdas inom utsatt tid. Det andra delmålet innebär att åtgärder ska ha genomförts vid en så stor andel områden under 2010 att miljöproblemet i sin helhet i huvudsak är löst till 2050. Målet kan nås om ytterligare åtgärder vidtas.

Delmålet om dioxiner i livsmedel bedöms som möjligt att nå, men då krävs det fler effektiva åtgärder framförallt på internationell nivå. Det har genomförts kontinuerliga mätningar av dioxinhalterna i livsmedel under en lång tid och intaget av dioxiner via livsmedel har minskat till hälften jämfört med början av nittioalet.

Delmålet om exponering av kadmium via föda och arbete bedöms bli svårt att nå. Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet, EFSA, har sänkt gränsen för tolerabelt veckointag för kadmium från föda.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är mycket svårt att skapa förutsättningar att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö inom en generation. Förutsättningarna har dock förbättrats de senaste åren, tack vare skärpt lagstiftning inom EU samt genom internationella avtal. Regeringen bedömer att det kommer att krävas ett stort antal åtgärder, framförallt på internationell nivå och inom EU, för att nå miljö kvalitetsmålet. Ett av de viktigaste områdena för att nå miljö kvalitetsmålet är att verka för att kunskapen om hur

kemikalier påverkar människors hälsa och miljö ökar. Genom kraven på registrering av kemiska ämnen enligt EU:s kemikalielagstiftning Reach kommer kunskapsnivån de närmaste åren att öka väsentligt. För ämnen som tillverkas i mindre volymer är dessa krav inte tillräckliga. Kunskapen behöver öka om hur människor och miljö påverkas av att exponeras för flera ämnen samtidigt, så kallade kombinationseffekter. Under Sveriges ordförandeskap i EU 2009 såg regeringen till att rådet, på danskt initiativ, antog rådsslutsatser om kombinationseffekter av kemikalier i december 2009. Det problem som rådsslutsatserna särskilt lyfter fram är att barn utsätts för en mängd olika hormonstörande ämnen i sin vardag, vilka bl.a. skulle kunna ha effekter på fortplantningen. I slutsatserna uppmanas kommissionen att rapportera till rådet senast 2012 hur reglerna kan förbättras och utvecklas i fråga om kombinationseffekter. När det gäller information om farliga ämnen i varor finns det stora skillnader i förutsättningarna att nå målet för olika varugrupper. Inom vissa varugrupper är möjligheterna att nå delmålet goda t.ex. för kosmetiska produkter där EU-lagstiftningen ställer krav på fullständig innehållsbeskrivning. För att nå delmålet i sin helhet är det dock avgörande hur informationskravet i Reach kommer att tillämpas. En positivt verkande faktor är den stärkta internationella samsynen kring informationsluckor och behov genom den arbetsgrupp under internationella kemikaliestrategin (SAICM) som på svenskt initiativ 2009 etablerades för information om kemikalier i varor.

När det gäller utfasning av farliga kemikalier innebär Reach att grunden har lagts för en mer systematisk inventering, riskminskning och begränsning av särskilt farliga ämnen. Regeringen anser att det är viktigt att Sverige, övriga medlemsstater samt kommissionen tillsammans aktivt bidrar till att de högt ställda ambitionerna i lagstiftningen kan realiseras. EU:s nya växtskyddsförordning (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG) har skapat goda förutsättningar att fasa ut farliga växtskyddsmedel.

Sverige stod i början av juni 2010 värd för det första förhandlingsmötet om ett internationellt avtal för reglering av kvicksilver. Mötet var ett

viktigt första steg mot att uppnå regeringens målsättning om en stark konvention som reglerar såväl utbud som efterfrågan av kvicksilver.

Möjligheterna att nå delmålet om riskminskning vid hantering av kemiska ämnen är starkt kopplade till måluppfyllelsen av delmålen om kunskap om kemiska ämnen och information om farliga ämnen i varor. Utan tillräcklig kunskap om kemiska ämnen och kunskap om hur kemiska ämnen sprids vidare i varukedjan är det svårt dels att veta om riskerna faktiskt minskar, dels för aktörerna att minska riskerna.

Det finns ungefär 1 400 områden i Sverige som är så förorenade att de kan utgöra mycket stora risker för miljön eller för människors hälsa. Av dem har omkring 200 åtgärdats. För att nå målet till 2050 behöver takten öka och kunskapen förbättras. I regeringens proposition Miljöbalkens försäkringar och avhjälpande av förorenade områden (prop. 2008/09:217, bet. 2009/10:MJU6, rskr. 2009/10:26) redovisades åtgärder som syftar till att effektivisera arbetet bl.a. genom en tydligare ansvarsfördelning inom den statliga organisationen.

När det gäller delmålet om dioxiner i livsmedel har Sverige sedan tidigare vidtagit åtgärder som inneburit kraftigt minskade utsläpp från industrier och förbränningsanläggningar. Idag står en betydande del av tillförseln till Sverige från atmosfäriskt nedfall från andra stater. För att ytterligare minska tillförseln av dioxiner till livsmedel behöver Sverige främst arbeta vidare på internationell nivå för att minska spridningen av dioxiner.

För att nå delmålet om kadmium anser regeringen dels att det finns behov av mer kunskap om exponeringen från olika källor, dels att ytterligare åtgärder vidtas för att minska kadmiumhalterna i livsmedel. Regeringen har därför gett Kemikalieinspektionen i uppdrag att genomföra en bedömning av riskerna för människors hälsa och miljö beträffande kadmium med utgångspunkt i svenska förhållanden. I uppdraget ingår att utvärdera om nuvarande nationella gränsvärde för kadmium i gödselmedel bör sänkas.

3.5.5 Skyddande ozonskikt

Miljö kvalitetsmålet innebär att ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning. Ett delmål anger inrikt-

ning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålet avser utsläpp av ozonnedbrytande ämnen.

Resultat

Arbetet inom Montrealprotokollet, som är ett åtgärdsprogram för avveckling av ozonnedbrytande ämnen, har lett till att halterna av dessa ämnen minskar i den övre atmosfären. Enligt Miljömålsrådet har ozonskiktets tjocklek varit ganska konstant de senaste åtta åren och under de kommande tio åren kommer det att börja växa till.

Den svenska avvecklingen av ozonnedbrytande ämnen har till största delen genomförts och utsläppen har minskat avsevärt sedan 1990 enligt Miljömålsrådets rapport. En av de få kvarstående åtgärderna nationellt för att fasa ut ozonnedbrytande ämnen är ett förbud att använda klorfluorkolväten (HCFC) i befintlig utrustning. Därför har regeringen under 2009 beslutat om användningsförbud för HCFC från och med 2015. Förbudet omfattar kyl-, luftkonditionerings- och värmepumpsutrustning med en köldmediemängd med mer än tre kilogram köldmedium för yrkesmässigt bruk.

Analys och slutsatser

Regeringen delar Miljömålsrådets bedömning om att såväl miljö kvalitetsmålet som delmålet kommer att nås. En fullständig återhämtning av ozonskiktet kan ske på norra halvklotet ungefär vid mitten av 2000-talet visar de prognoser som Miljömålsrådet tagit del av. Detta kräver emellertid att arbetet inom Montrealprotokollet är fortsatt framgångsrikt. Det är viktigt att HCFC fasas ut, att åtgärder vidtas för att hantera upplagrade ozonnedbrytande ämnen och att utsläpp av koltetraklorid (CTC) kartläggs och ytterligare minskar.

Vad avser utfasning på nationell nivå finns fortfarande ozonnedbrytande ämnen i material för isoleringsändamål, kylanläggningar och värmepumpar samt i halonbaserade brandsläckare. Isoleringsmaterial ersätts vid ombyggnationer och rivningar av fastigheter och andra anläggningar. Ozonnedbrytande ämnen i produkter och utrustning som tas ur bruk klassas som farligt avfall och omfattas av

avfallsförordningen (2001:1063). De bör därför inte leda till några ytterligare utsläpp till atmosfären.

3.5.6 Säker strålmiljö

Miljö kvalitetsmålet är att människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.

Tre delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller utsläpp av radioaktiva ämnen, hudcancer orsakad av solen samt risker med elektromagnetiska fält.

Resultatredovisning av området Strålsäkerhet finns under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

Resultat

Delmålet om radioaktiva ämnen är uppfyllt. Utsläppen av radioaktiva ämnen är låga och uppmätta halter i miljön innebär generellt inget hälso- eller miljöproblem. Den samlade vetenskapliga bedömningen är att allmänhetens exponering av elektromagnetiska fält inte innebär några hälsorisker. Exponeringen för ultraviolett strålning från solen och solarier måste däremot minska om den negativa utvecklingen för hudcancer ska kunna brytas.

Analys och slutsatser

Regeringen delar Miljömålsrådets bedömning om att miljö kvalitetsmålet bedöms vara möjligt att nå, om ytterligare insatser sätts in. Delmålet om hudcancer bedöms som svårast att nå.

Under det svenska ordförandeskapet tog regeringen bl.a. initiativ till att anta rådsslutsatser om hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall för att höja ambitionsnivån inom EU och för att få fram gemensam lagstiftning på området.

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) har tagit fram en nationell plan för allt radioaktivt avfall tillsammans med berörda aktörer. Aktuella åtgärdsförslag syftar till att det avfall som inte kommer från kärnteknisk verksamhet, exempelvis sjukvård och forskning ska tas om hand bättre. SSM utvärderar kontinuerligt strålsäker-

hetsläget vid de svenska kärnkraftverken. Beräkningar visar att utsläppen av radioaktiva ämnen med god marginal ligger under de 10 mikrosievert som anges för delmålet radioaktiva ämnen.

Under 2009 meddelade Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) att den valt Forsmark i Östhammars kommun som plats för ett framtida slutförvar. Under senare delen av 2010 väntas SKB ansöka om tillstånd för att bygga slutförvaret.

Miljöövervakning visar att förhöjda halter av cesium från Tjernobylyolyckan 1986 finns i exempelvis renkött, varför fortsatta åtgärder och kontroll behövs.

Regeringen gör bedömningen att delmålet om hudcancer fortfarande är svårt att nå. Problemen med att ändra på människors solvanor består och den långa latenstiden för cancerformen gör att det tar lång tid att se effekterna av de insatser som genomförs. Under 2009 har SSM och länsstyrelserna informerat om hur barns utemiljöer, t.ex. förskolegårdar, kan utformas så att UV-exponeringen minskas. Att solvett ingår i simskoleundervisningen och att 4 000 skolklasser fått en barnbok i ämnet är andra exempel på informationsinsatser. Strålsäkerhetsmyndigheterna i Sverige, Finland, Island och Norge gick under 2009 ut med en rekommendation om att införa 18-årsgräns för solarie-solande. Flera kommunala badanläggningar med solarier har infört en sådan åldersgräns och under 2009 upphörde ett stort träningsföretag i Sverige helt med solarier. Åtgärderna signalerar att attityderna till solarie-solande håller på att förändras. SSM har dessutom kontaktat samtliga kommuner och påpekat det olämpliga i att erbjuda allmänheten att sola i solarium.

SSM bevakar forskning och kartlägger kontinuerligt riskerna inom delmålet elektromagnetiska fält (EMF). Den nationella miljöövervakningen visar att allmänhetens exponering är mycket låg jämfört med gällande referensvärden. Under 2009 lämnade myndighetens vetenskapliga råd för elektromagnetiska fält en rapport som utvärderat de två senaste årens forskning om elektromagnetiska fält och hälsa. Resultaten ger dock ingen anledning att ändra dagens riskbedömningar och rekommendationer.

SSM rekommenderar att försiktighetsprincipen tillämpas inom två områden; allmän-

hetens exponering för magnetfält från kraftledningar och vid användning av mobiltelefon.

Förmågan att hantera olyckor eller andra händelser bedöms ha ökat genom de senaste årens förstärkning av den nationella strålskyddsberedskapen. Under 2009 har SSM moderniserat det system som kontinuerligt övervakar strålnivån i Sverige.

3.5.7 Ingen övergödning

Miljökvalitetsmålet är att halterna av gödande ämnen i mark och vatten inte ska ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Fyra delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller minskning av utsläpp av fosfor- och kväveföreningar samt minskning av utsläppen av ammoniak och kväveoxider.

Resultat

Utsläppen av fosforföreningar bedöms 2010 ha minskat till cirka 2 050 ton vilket ska jämföras med delmålet om högst 1 880 ton. Delmålet är således inte möjligt att nå inom tidsramen för mållåret 2010.

För delmålet som avser vattenburna utsläpp av kväveföreningar bedöms dessa ha minskat till cirka 42 100 ton för 2010 vilket ska jämföras med delmålet 40 100 ton. Delmålet är inte möjligt att nå i tid.

Trenden för utsläpp av ammoniak är fortsatt positiv. Delmålet nåddes redan 2005.

Delmålet om utsläpp av kväveoxider redovisas i avsnitt 3.5.3.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet Ingen övergödning inom en generation om ytterligare åtgärder vidtas.

Utsläppen till både luft och vatten av gödande ämnen har fortsatt minska tydligt inom ramen för det löpande miljömålsarbetet. Därtill har ett

stort antal nya åtgärder och styrmedel beslutats som ytterligare minskar utsläppen av kväve- och fosforföreningar genom regeringens särskilda satsning på havsmiljön. Regeringen har i propositionen En svensk sammanhållen havspolitik (prop. 2008/09:170, bet. 2008/09:MJU29, rskr. 2008/09:299) presenterat en rad viktiga insatser bl.a. utvidgning av förbudet för fosfater i tvättmedel till att även omfatta maskindiskmedel och förstärkningar inom Landsbygdsprogrammet 2007–2013.

Modifieringar av ersättningarna till skyddszoner, fånggrödor, vårbearbetning, vall, våtmarker och ökade satsningar på kompetensutveckling är exempel på förstärkningar i landsbygdsprogrammet som gäller från 2010. Även nya åtgärder som att anlägga fosforreducerande dammar och reglerbar dränering ingår i landsbygdsprogrammet från 2010.

Regeringen införde samtidigt bidraget om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA), som bedöms uppgå till 100–120 miljoner kronor per år från 2010. Insatserna i havspropositionen har dock ännu inte fått genomslag i de svenska belastningsberäkningarna.

Länsstyrelserna tilldelades totalt 35 miljoner kronor under 2009 för att förstärka deras arbete med att planera åtgärder som bidrar till att minska belastningen av näringsämnen till Östersjön och Västerhavet.

Naturvårdsverket har sedan 2009 beviljat stöd via havsmiljöanslaget och LOVA till cirka 270 insatser mot övergödningen. Genom LOVA har medel till ett 90-tal insatser som att åtgärda enskilda avlopp, anlägga våtmarker och dammar, tömningsstationer för båttoaletter, musselodlingar och systemlösningar för musselodling i kombination med biogas-, gödsel- och foderproduktion möjliggjorts. Ett antal större projekt för att minska övergödningen har dessutom beviljats stöd direkt genom havsmiljöanslaget.

Minskad övergödning är ett prioriterat område i EU:s strategi för Östersjöregionen. Ett ökat antal projekt inom detta område bör därför kunna finansieras genom befintliga EU-medel.

Regeringen bedömer att den positiva trenden samt de ytterligare åtgärder och framtida insatser som redovisats i regeringens proposition En svensk sammanhållen havspolitik (prop. 2008/09:170, bet. 2008/09:MJU29, rskr. 2008/09:299) och i regeringens skrivelse Åtgärder för levande hav (skr. 2009/19:213) gör att

förutsättningarna finns för att uppfylla Sveriges nationella såväl som internationella mål och åtaganden.

För att kunna kraftsamla i arbetet för renare hav och vatten bildar regeringen en ny myndighet som inleder sin verksamhet den 1 juli 2011. Se avsnitt 3.5.10.

3.5.8 Levande sjöar och vattendrag

Miljökvalitetsmålet innebär att sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och att deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Fem delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller åtgärdsprogram för natur- och kulturmiljöer, åtgärdsprogram för skyddsvärda vattendrag, vattenförsörjningsplaner, utsättning av djur och växter samt åtgärdsprogram för hotade arter.

Resultat

Delmålet om skydd av natur- och kulturmiljöer kommer inte att nås inom tidsramen. För att öka skyddet av värdefulla natur- och kulturmiljöer bildades ett 40-tal naturreservat och åtta biotopskyddsområden, dock inga kulturresevat under 2009.

Beträffande delmålet om åtgärdsprogram för skyddsvärda vattendrag har ett antal restaureringsåtgärder utförts under 2009. Trots detta bedöms delmålet inte kunna nås under 2010.

Vad gäller delmålet om vattenförsörjningsplaner har målet inte nåtts inom den utsatta tidsramen. Arbetet med vattenförsörjningsplaner har påbörjats i några län. Fler vattenskyddsområden för ytvattentäkter har inrättats; drygt 41 procent av de kommunala ytvattentäkterna uppskattas ha haft ett skydd i oktober 2009.

Delmålet om utsättning av djur och växter bedöms i stora delar vara uppnått. Delmålet gäller också för miljökvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård.

Delmålet om hotade arter nåddes vid måläret 2005. Det fortsatta arbetet med att genomföra

och utveckla åtgärdsprogram sker under miljökvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv.

Regeringen har lämnat propositionen Ny gränsöversenskommelse med Finland (prop. 2009/10:212), till riksdagen som antog regeringens förslag den 16 juni 2010. Den nya finsk-svenska gränsöversenskommelsen träder i kraft den 1 oktober 2010.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag inom en generation om ytterligare åtgärder vidtas.

Miljökvalitetsmålet är nära kopplat till Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område. I december 2009 fattade vattendelegationerna vid de fem vattenmyndigheterna – länsstyrelser med särskilt ansvar för Sveriges vattendistrikt – beslut om åtgärdsprogram m.m. Dessa kommer att få stor betydelse för möjligheterna att nå de vattenrelaterade miljökvalitetsmålen.

Åtgärder mot övergödning och giftutsläpp har vidtagits, många skadade miljöer har restaurerats, åtgärdsplaner för hotade arter har upprättats och fullföljts, försurande ämnen tillförts i minskad omfattning, kompletterande kalkning utförts och arbetet med att åtgärda biologiska skador vid reglering av vatten har påbörjats, vilket gett positiva effekter.

Som regeringen även har framfört i propositionen Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155) finns det samordningsvinster att nå i form av synergier och kostnadseffektivitet om arbetet med vattenmiljö även samordnas med åtgärder för havsmiljön.

Vad gäller delmålet om utsättning av djur och växter framhåller både Naturvårdsverket och Miljömålsrådet i likhet med vad Fiskeriverket tidigare gjort att problem återstår med bl.a. illegala utsättningar. Fiskeriverkets strategi för utsättning och spridning av fisk kommer enligt ett uppdrag i regeringens proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155) att ses över.

Omprövning av vattendomar går långsamt och kan vara en komplicerad process. Regeringen har därför tagit upp denna fråga i propositionen Svenska miljömål – för ett

effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155) samt i skrivelsen Åtgärder för levande hav (skr. 2009/19:213) och där föreslagit åtgärder.

Vad gäller kalkning av sjöar har regeringen lämnat ett uppdrag till Naturvårdsverket att tillsammans med berörda länsstyrelser och vattenmyndigheter ta fram en plan för en långsiktig anpassning av kalkningsverksamheten utifrån miljöns återhämtning som ett svar på det minskande försurande nedfallet.

Det är viktigt att arbetet med skyddsvärda områden fortsätter i enlighet med vad regeringen skriver i propositionen Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155).

För att kunna kraftsamla i arbetet för renare hav och vatten bildar regeringen en ny myndighet som inleder sin verksamhet den 1 juli 2011. Se avsnitt 3.5.10.

3.5.9 Grundvatten av god kvalitet

Miljö kvalitetsmålet är att grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Tre delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller skydd av grundvattenförande geologiska formationer grundvattennivåer samt rent dricksvatten.

Naturgrusfrågan som tidigare återfanns i miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö redovisas i detta avsnitt i enlighet med de förändringar som föreslogs i regeringens proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155).

Resultat

Delmålet om skydd av grundvattenförande geologiska formationer bedöms inte kunna nås inom tidsramen. I Naturvårdsverkets handbok om skyddsområden för vattentäkter kommer frågan om vattentäkter borrade i berggrunden att behandlas, vilket förväntas ge bättre förutsättningar för skyddet av geologiska formationer.

Gällande delmålet om grundvattennivåer har arbetet med de åtgärder som är kopplade till att ta fram vattenförsörjningsplaner påbörjats.

Delmålet om kvalitetskrav för grundvatten bedöms inte kunna nås. Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) har börjat samla dricksvattenanalyser under 2009 på uppdrag av Livsmedelsverket. En undersökning från Socialstyrelsen och SGU visar på omfattande kvalitetsbrister för enskild vattenförsörjning.

Miljöbalkens regelverk har ändrats så att kraven för att få tillstånd till naturgrustäkt har skärpts. Integreringen av produktionsstatistiken i miljörapporteringen förväntas ge bättre underlag för att bedöma naturgrus användningen. Få länsstyrelser har planer för materialförsörjningen i länet. Delmålet om naturgrus blir mycket svårt att nå i tid.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att skapa förutsättningar för att nå miljö kvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet inom en generation om ytterligare åtgärder vidtas.

Genomförandet av vattenförvaltningens åtgärdsprogram pekas ut som en viktig faktor för att nå resultat liksom att arbetet med att ta fram och förbättra kommunala dricksvattenförsörjningsplaner fortsätter. Så många som var fjärde brunn med enskild vattenförsörjning bedöms ha otjänligt vatten och ännu fler tjänligt med anmärkning. SGU föreslog i sin underlagsrapport till Miljömålsrådet 2008, Bra grundvatten i dag och i framtiden, att ett nytt delmål om enskild vattenförsörjning införs. Det är viktigt att grundvatten för enskild vattenförsörjning har god kvalitet och inte begränsas av föroreningar från mänsklig verksamhet. Socialstyrelsens allmänna råd, liksom SGUs vägledning för brunnsborrning, är grundläggande dokument vars vikt bör lyftas fram och följas i högre utsträckning. Även ROT-avdragen i regeringens proposition Skattereduktion för reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder (prop. 2008/09:178) kan användas i detta sammanhang.

Fortsatt arbete med att införa vattenskyddsområden bedöms kunna förbättra situationen. Härvid spelar revideringen av Naturvårdsverkets handbok om skyddsområden en viktig roll. Om kommunerna i större utsträckning använde möjligheten att utfärda lokala föreskrifter skulle genomförandet av skyddet kunna snabbas på ytterligare.

I Miljöprocessutredningens slutbetänkande (SOU 2009:45) finns förslag till ändring i miljöbalken så att grundvattentäkter kan pekats ut som riksintressen. Förslaget bereds för närvarande i Regeringskansliet. När det gäller naturgrus-användningen har den nyligen genomförda ändringen i Miljöbalken ännu inte fått genomslag, men den bedöms bli positiv. Arbetet på länsstyrelserna med att ta fram regionala planer för materialförsörjning behöver fortsätta.

3.5.10 Hav i balans samt levande kust och skärgård

Miljökvalitetsmålet är att Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och att den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Sju delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller skydd för marina miljöer i kust- och skärgårdsområden, strategi för kulturarv och odlingslandskap, åtgärdsprogram för hotade marina arter, minskning av bifångster, anpassning av uttaget av fisk, begränsning av buller och andra störningar från båttrafiken samt minskade utsläpp av olja och kemikalier från fartyg.

Resultat

Arbetet med delmålet om skydd av marina miljöer går framåt. Sveriges första, marina nationalpark, Kosterhavets nationalpark invigdes i september 2009. Utöver dagens 20 marina naturreservat förväntas ytterligare ett antal marina naturreservat kunna inrättas under 2010 varför delmålet bedöms kunna nås i den delen. I slutet av 2009 och början av 2010 har Fiskeriverket beslutat att införa ytterligare tre fiskefria områden. Delmålet bedöms dock i sin helhet inte kunna nås inom tidsramen.

Delmålet om åtgärdsprogram för hotade marina arter har inte nåtts. Det fortsatta arbetet

med åtgärdsprogrammen hanteras under miljö-kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv.

För delmålet om bifångster ser utvecklingen lovande ut gällande utveckling av fiskeredskap och övervakningsmetodik. Det är dock inte möjligt att nå delmålet under 2010. Delmålet är relevant även för miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag.

Delmålet om uttag och återväxt av fisk uppnåddes inte till mållåret 2008. Betydande åtgärder har dock vidtagits för att reducera såväl fiskeansträngning som fiskeflottans kapacitet. Torskbeståndet i östra Östersjön visar tecken på återhämtning bl.a. till följd av att krafttag har tagits mot det orapporterade fisket. Delmålet är relevant även för miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag.

Delmålet om buller och andra störningar kommer att nås under 2010. Bland annat planeras under 2010 ytterligare fyra hänsynsområden i Östergötlands och Södermanlands län.

Trenden för delmålet om minimerade utsläpp av olja och kemikalier bedöms som fortsatt god och delmålet bedöms nås inom tidsramen.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att inom en generation skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård om ytterligare kraftfulla åtgärder vidtas.

Framför allt krävs fortsatta insatser för att skydda marina miljöer och kust- och skärgårdsområden samt ytterligare åtgärder inom fisket för att anpassa uttaget av fisk och minska bifångsterna. Vidare är åtgärder för att uppnå åtaganden i den internationella samarbetet av stor betydelse, t.ex. åtgärder i Helsingforskommissionens för Östersjöns marina miljö (Helcoms) aktionsplan för Östersjön och genomförandet av Europaparlamentet och rådets direktiv 2008/56/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område (marina direktivet). Fortsatt EU-samarbete och internationellt samarbete är en grundförutsättning för att målet ska kunna nås, liksom insatser under flera andra miljökvalitetsmål, framför allt Ingen övergödning och Giftfri miljö.

Det högt prioriterade arbetet med insatser för att kartlägga naturvärden och att skapa nätverk av marina skyddade områden går framåt, men behöver intensifieras. Vidare behövs fler områden med permanent fiskeförbud.

Den alltför stora svenska fiskeflottan reduceras nu med bl.a. stöd från EU och en successiv anpassning pågår till ett mindre och mer småskaligt fiske med selektiva redskap. Samtidigt verkar Sverige för att en ny gemensam fiskeripolitik inom EU utformas med målet att anpassa fiskeflottan till beståndens produktion genom ett betydligt mer selektivt fiske där utkast av oönskad fisk har upphört.

Den gemensamma fiskepolitiken inom EU behöver en genomgripande reformering. Utgångspunkten måste vara en långsiktig förvaltning som bygger på att fiske bedrivs resurs-effektivt och är miljömässigt hållbart. De vetenskapliga råden från ICES och andra vetenskapliga organ ska vara utgångspunkten för de politiska besluten.

För att utveckla ett långsiktigt hållbart kustnära fiske och bevarandet av kustens biologiska mångfald krävs fortsatta insatser enligt bl.a. Helcoms aktionsplan för Östersjön. Detta arbete kräver också nya vägar för att ompröva vattendomar av både ekologiska och ekonomiska skäl. Se avsnitt 3.5.8 Levande sjöar och vattendrag.

Regeringen ser mycket positivt på länsstyrelsernas arbete med att inrätta hänsynsområden. De utvärderingar som hittills har gjorts pekar på att arbetet går i rätt riktning och åtgärden bidrar till att miljö kvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård kan nås. Samtidigt konstaterar regeringen att hänsynsområden för närvarande bara finns eller planeras i fem av fjorton kustlän och förväntar sig därför att även övriga län fortsätter eller påbörjar arbetet med att överväga och inrätta hänsynsområden.

Sjötrafiken på Östersjön och Kattegatt hör till den mest intensiva i världen. Tankfartyg med 100 000 ton olja passerar dagligen områdena. Faktorer som det instängda läget och låga vattentemperaturer gör Östersjön särskilt sårbar för oljeföroreningar. Förbättrade farleder, användning av moderna navigationsinstrument och ökad användning av lots minskar risken för kollisioner och grundstötningar. Genom Kustbevakningens närvaro i luften och till sjöss, ökade kapacitet att bogsera stora icke manöver-

dugliga fartyg samt låga toleransnivå när det gäller brott mot vattenföroreningslagen (SFS 1980:424) i kombination med en ökad förmåga att föra fler brott till lagföring, bedöms antalet illegala utsläpp minska.

Sjöfåglar är särskilt utsatta, även vid små oljespill. För många havslevande fåglar är Östersjön ett viktigt övervintringsområde. Sedan 1996 inventeras årligen oljeskadad alfågel längs Gotlands sydkust och antalet drabbade fåglar som påträffas har minskat de senaste åren, vilket kan tolkas som att färre sjöfåglar skadas av olja. Inventeringar under 2009 visar dock att antalet alfåglar på Hoburgs bank har minskat med närmare 90 procent sedan början av 1990-talet, vilket försvårar bedömningen av trenden för antalet oljeskadade fåglar. Antalet alfåglar vid Norra Midsjöbankarna visar samtidigt en viss ökning.

I regeringens skrivelse Åtgärder för levande hav (skr. 2009/10:213) redovisar regeringen det fortsatta åtgärdsarbetet för att förbättra, bevara och skydda havsmiljön i Östersjön och Västerhavet.

För att kunna kraftsamla i arbetet för renare hav och vatten och uppnå en effektiv och ändamålsenlig havs- och vattenmiljöförvaltning bildar regeringen en ny myndighet som inleder sin verksamhet den 1 juli 2011. Den nya myndigheten ska ha det samlade ansvaret för havs- och vattenmiljöfrågor, inklusive genomförandet av fiskeripolitiken. Myndigheten ska verka för bevarande och hållbart nyttjande av havs- och vattenmiljöer. Myndighetens uppgifter baseras på den verksamhet som avser havs- och vattenmiljöfrågor och som tidigare har delats mellan Naturvårdsverket och Fiskeriverket.

3.5.11 Myllrande våtmarker

Miljö kvalitetsmålet är att våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Fem delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller en nationell strategi för skydd och skötsel, skydd av våtmarker i myrskyddsplanen, om skogsbilvägar, våtmarker i odlingslandskapet samt åtgärdsprogram för hotade arter.

Resultat

Delmålet om en nationell strategi för skydd och skötsel av våtmarker och sumpskogar uppnåddes vid måläret 2005.

Arbetet med att skydda områden i myrskyddsplanen har en jämn men låg takt. Delmålet om långsiktigt skydd för våtmarker kommer inte att nås under 2010.

Delmålet om våtmarker i odlingslandskapet som innebär att det ska anläggas eller återställas minst 12 000 hektar våtmarker och småvatten i odlingslandskapet fram till 2010 bedöms inte vara möjligt att nå på grund av låg takt i genomförandet.

Delmålet om hotade arter nåddes vid måläret 2005. Det fortsatta arbetet med att genomföra och utveckla åtgärdsprogram sker under miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv.

Årligen byggs fortfarande cirka 1 700 kilometer skogsbilvägar som till delar bedöms beröra värdefulla våtmarker. Det innebär i sin tur att delmålet om minskad påverkan från skogsbilvägarna på våtmarker inte bedöms ha nåtts.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att skapa förutsättningar för att nå miljö kvalitetsmålet Myllrande våtmarker inom en generation om ytterligare åtgärder vidtas.

Takten i genomförandet av myrskyddsplanen är för låg för att den ska hinna genomföras inom utsatt tid. Till och med 2009 hade 276 områden skyddats, medan 238 områden kvarstår enligt beräkningar av Naturvårdsverket. Som regeringen har framfört i proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155) är det också nödvändigt att genomföra den reviderade myrskyddsplanen från 2006 som innebär att ytterligare 105 objekt skyddas långsiktigt senast 2015.

Med tanke på våtmarkernas ekosystemtjänster och Sveriges internationella ansvar enligt Konventionen om våtmarker av internationell betydelse, i synnerhet som livsmiljö för våtmarksfåglar (Ramsarkonventionen), är det nödvändigt att förstärka det löpande arbetet med skydd och skötsel av värdefulla våtmarker.

Arealen anlagda och återskapade våtmarker beräknades 2009 kunna uppgå till 8 500 hektar vid slutet av 2010. Regeringen har i proposition

Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155) framhållit att bristande resurser för koordinering och otillräckliga instrument för att engagera markägare och brukare är viktiga anledningar till att delmålet inte har nåtts. Det har inte heller skapats en nödvändig mångfald av våtmarkstyper. Ett intensifierat arbete, ytterligare tid för genomförandet, förbättrad planering, förstärkt rådgivning till och samordning mellan markägare eller brukare är nödvändigt. Att återskapa våtmarker med relativt enkla tekniska medel kan ibland vara möjligt för vissa markavvattningsföretag som idag inte har samma betydelse som vid bildandet. Dessutom bör markavvattningsföretag som inte har sin ursprungliga betydelse i lämplig omfattning utredas som objekt för våtmarksanläggning. Regeringen har i proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155) framfört att ett helhetstänkande beaktas och att hänsyn tas till landskapets omgivande natur- och kulturmiljö men också till större delar av ett avrinningsområde än det som begränsas av odlingslandskapet.

När det gäller våtmarkernas möjlighet att bidra till minskad övergödning i havet genom att nå en reningseffekt motsvarande 2 000 ton kväve krävs att arealen våtmarker som anläggs och restaureras ökar särskilt i södra och mellersta Sverige. Om takten i arbetet ökar till minst 1 100 hektar per år bör denna reningseffekt kunna nås.

Medel för att restaurera och återskapa våtmarker kan sökas från Landsbygdsprogrammet 2007–2013 och från stödet till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA). Dessutom har regeringen för 2010 avsatt särskilda medel som stöd för länsstyrelsernas och kommuners arbete genom att ta fram planeringsunderlag och ge bättre stöd och rådgivning. Detta stöd har bidragit till att skapa ett större intresse hos markägare och höjt takten i våtmarksarbetet.

Våtmarkerna påverkas fortfarande av dikesrensningar, körskador, torvtäkter, anläggning av vägar och annat som begränsar våtmarkernas funktioner och minskar deras natur- och kulturmiljö värden. För att kunna nå miljö kvalitetsmålet behöver miljöhänsynen till våtmarker inom de areella näringarna och inom övrigt nyttjande av mark och vatten utvecklas. Det är också viktigt med en stark restriktivitet med tillstånd och dispenser för verksamheter som kan orsaka negativ påverkan på våtmarkerna.

3.5.12 Levande skogar

Miljökvalitetsmålet är att skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Fyra delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller långsiktigt skydd av skogsmark, förstärkt biologisk mångfald, skydd för kulturmiljövärden och åtgärdsprogram för hotade arter.

Resultat

Delmålet om långsiktigt skydd av skogsmark kan nås med de åtgärder som presenteras i regeringens proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155) samt i regeringens proposition Förändrat uppdrag för Sveaskog AB (prop. 2009/10:169). 100 000 hektar skog förs över från Sveaskog till staten för att användas som ersättningsmark i naturreservatsarbetet. Den kritiska resursbristen vad gäller ersättningar till markägare kan därmed anses hävd. Det praktiska arbetet med att genomföra bytesaffärerna och bilda naturreservaten kommer att fortsätta under ett antal år. Vad gäller de frivilliga avsättningarna av skyddsvärda skogar gör Miljömålsrådet bedömningen att dessa avsättningars andel av delmålet sannolikt har nåtts.

Delmålet om förstärkt biologisk mångfald har nåtts i de delar som rör tillgången på död ved, gammal skog och lövskog av god kvalitet.

Miljömålsrådet bedömer att det inte är möjligt att nå delmålet om skydd för kulturmiljövärden inom tidsramen. Skadeinventeringar från 2006 visar att skogsbruket skadar fornlämningar i stor omfattning och Miljömålsrådet anger att skadenivån är hög även för lämningar som till exempel torpmiljöer, kolbottnar och kojgrunder.

Delmålet om hotade arter nåddes vid målåret 2005. Det fortsatta arbetet med att genomföra och utveckla åtgärdsprogram sker under miljökvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet Levande skogar inom en generation om ytterligare omfattande åtgärder vidtas.

Mängden död ved och äldre lövrik skog ökar och skyddet av skog pågår löpande. Enligt Miljömålsrådet fortsätter värdefulla naturmiljöer trots detta att utarmas och kulturmiljövärden skadas i stor omfattning. Sammantaget gör det att trenden för målet är oklar.

Skyddet av värdefulla skogar har ökat och delmålet om långsiktigt skydd av skogar bedöms uppnås. Insatserna består till stor del av långsiktigt skydd av skogsmark på Sveaskogs, Statens fastighetsverks och Fortifikationsverkets skogsinnehav. Regeringen har som nämnts föreslagit att 100 000 hektar produktiv skogsmark förs över från Sveaskog till staten för att användas som ersättningsmark. Sammantaget innebär detta att målet om att till år 2010 formellt skydda 400 000 hektar produktiv skogsmark kan uppnås.

I regeringens proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155 s. 188) anger regeringen att bevarande av skogar med höga naturvärden är av fortsatt hög prioritet. Det krävs ytterligare insatser, främst när det gäller det formella skyddet, där avsättningar av skogar med höga naturvärden måste fortsätta för att målet ska nås. De frivilliga avsättningarna är fortsatt avgörande för att nå målet om Levande skogar. Stora ansträngningar bör fortsatt göras av såväl staten som skogsägarna för att skyddsvärda skogar inte avverkas utan bevaras antingen som frivilliga avsättningar eller genom formellt skydd. Nya arbetssätt för att öka delaktighet ska prövas.

Regeringen har lämnat ett uppdrag till Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen i Skåne län att inleda ett arbete med att arbeta på försök enligt Komet-programmet ("Min naturvård") i fem områden i landet. Programmet innebär bl.a. ökade möjligheter till initiativ från markägare i naturvårdsarbetet.

Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen i Skåne har till regeringen redovisat uppdraget att ta fram gemensamma riktlinjer för naturvårdsavtal. De nya riktlinjerna innebär bland annat höjda ersättningsnivåer och möjlighet till flera olika avtalslängder. Genom genomförda lagändringar i miljöbalken och expo-

priationslagen (prop. 2009/10:162, Ersättning vid expropriation) som trädde i kraft den 1 augusti 2010 har också ersättningsnivån vid bildande av naturreservat och biotopskyddsområde höjts, vilket ytterligare ger incitament för att bevara värdefulla skogar genom områdes-skydd.

Det är angeläget att situationen för skador på forn- och kulturlämningar vid skogsbruk förbättras och Skogsstyrelsens strategi för kultur-miljövård bör bidra till detta. När det gäller friluftslivet i skogen har Skogsstyrelsen påbörjat ett arbete med att inventera skogar med höga sociala värden. Inom ramen för det nya bidraget för lokala naturvårdsprojekt (LONA) kan kommuner och andra lokala aktörer ges stöd i arbetet med åtgärder för bl.a. friluftslivet.

3.5.13 Ett rikt odlingslandskap

Miljökvalitetsmålet är att odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Sex delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller skötsel av ängs- och betesmarker, småbiotoper, kulturbärande landskapselement, växt- och husdjursgenetiska resurser, åtgärdsprogram för hotade arter samt värdefulla ekonomibyggnader.

Resultat

Delmålet om ängs- och betesmarker bedöms kunna nås.

Delmålet om småbiotoper har inte nåtts och i dag saknas prognos för när målet kan komma att nås.

De förändringar som skett i reglerna för miljöersättningen inom landsbygdsprogrammet som gjordes från 2007 och som skulle leda till att fler kulturbärande landskapselement skulle vårdas har inte gett önskat resultat. Delmålet bedöms inte möjligt att nå till 2010.

För delmålet om växtgenetiska resurser och inhemska husdjursraser görs bedömningen att målet för växter kommer att nås inom tidsramen. Vad gäller den del som rör inhemska husdjursraser är bedömningen mer osäker.

Delmålet om hotade arter nåddes vid måläret 2005. Det fortsatta arbetet med att genomföra och utveckla åtgärdsprogram sker under miljö-kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap inom en generation om ytterligare åtgärder vidtas. Mot bakgrund av detta har regeringen gjort förändringar i landsbygdsprogrammet från 2010 som bl.a. innebär att ersättningsnivåerna höjs inom flera av de miljöersättningar som är av stor betydelse för att nå miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap.

En minskning har skett i arealen betesmark för vilken miljöersättning har betalats ut. Det kan delvis förklaras med att bedömningen har blivit bättre av vilka marker som berättigar till ersättning. För viss areal kan nedgången förklaras med att de ekonomiska förutsättningarna för djurhållning varit för dåliga. För marker med särskilda naturvärden som kräver mer skötselinsatser utgår en högre miljöersättning. För dessa marker har minskningen procentuellt sett varit lägre än för marker med lägre naturvärden. Med anledning av den förändrade betesmarksdefinitionen har regeringen ökat ersättningen för de mest värdefulla markerna. Jordbruksverket har fått ett uppdrag att utvärdera vilka effekter den nya betesmarksdefinitionen haft på den biologiska mångfalden.

Regeringens ändring av landsbygdsprogrammet förefaller ha gett positiv effekt. Detta framgår av preliminär statistik som indikerar en viss ökning av arealen betesmarker med miljöersättning fr. o. m. 2010. Den positiva bilden gäller också flera andra miljöersättningar som är av betydelse för miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap. Arealen ängsmarker som hävdas med miljöersättning ökar i genomsnitt över perioden även om ökningstakten avtagit något sedan 2005. Det finns även betydande arealer ängsmarker som ligger utanför ersättningssystemet.

Nya åtgärder för att tillskapa småbiotoper har utvecklats och utgör tillsammans med tidigare bevarandeåtgärder ett viktigt instrument för att öka variationsrikedomen av livsmiljöer i odlingslandskapet.

I Landsbygds-programmet 2007–2013 finns flera åtgärder som syftar till att odlingslandskapets kulturbärande element ska bevaras. Intresset bland brukarna att genomföra sådana åtgärder har hittills varit lägre än vad uppsatta mål omfattat. Även här har dock en ökning av ansluten areal 2010 till miljöersättningen för värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet skett. Eftersom dessa kulturelement utgör viktiga natur- och kulturvärden är det fortsatt viktigt att utveckla arbetet för att ytterligare förbättra möjligheterna att bevara dessa värden.

Under flera år har ett intensivt inventeringsarbete av växtgenetiska resurser bedrivits inom programmet för odlad mångfald (POM). Verksamheten går nu över till att i större utsträckning omfatta arbete med att förvalta insamlat material. För de husdjursgenetiska resurserna är situationen inte lika gynnsam. Antalet individer för flera husdjursraser bedöms fortfarande vara så lågt att ett långsiktigt bevarande inte kan säkerställas. Den handlingsplan för en långsiktig förvaltning av de husdjursgenetiska resurserna som utvecklats kommer att vara ett viktigt verktyg för att ett långsiktigt bevarande ska kunna säkerställas.

3.5.14 Storslagen fjällmiljö

Miljö kvalitetsmålet är att fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Fyra delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller begränsning av skador på mark och vegetation, minskning av bullret, skydd av natur- och kulturvärden samt åtgärdsprogram för hotade arter.

Resultat

Delmålet om skador på mark och vegetation kommer inte att nås inom tidsramen.

Länsstyrelsen i Dalarnas län tog fram en metod för att mäta faktiskt buller i fjällområdet på uppdrag av Naturvårdsverket under 2009. Resultatet av pilotprojekten redovisades 2010

och visar att det går att genomföra ljudnivåmätningar på valda mätpunkter för karaktäristik av ljudmiljön i fjällområdet. Denna metod skulle kunna användas för att följa upp delmålet om buller i framtiden. Delmålet kommer att vara svårt att nå inom tidsramen. Inte heller delmålet om skydd av natur- och kulturvärden kommer att nås.

Delmålet om hotade arter nåddes vid måläret 2005. Det fortsatta arbetet med att genomföra och utveckla åtgärdsprogram sker under miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är möjligt att skapa förutsättningar för att nå miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö inom en generation om ytterligare åtgärder vidtas.

Inom ramen för regeringsuppdraget Fjällanpassad hållbar lokal och regional utveckling från 2008 har Glesbygdsverket respektive Tillväxtverket arbetat för att stärka utvecklingskraften i fjällområdet, med utgångspunkt i områdets unika förutsättningar. Olika insatser för regional utveckling och planering i fjällområdet har initierats. Arbetet har visat att det är viktigt med en god samverkan mellan olika aktörer och en tydligare koppling mellan lokal- och regionalekonomiska utvecklingsfrågor för att stärka fjällområdets konkurrenskraft och tillvarata områdets unika kvaliteter. Mötesplatser för parter med olika intressen i fjällområdet behöver skapas. Näringarna i fjällområdet behöver också skaffa sig en bättre beredskap för eventuella framtida klimatförändringar.

Naturvårdsverket fick i regleringsbrevet för 2009 sammanlagt 5 miljoner kronor för att utbetala till länsstyrelserna för samebyarnas arbete med genomförande av terrängkörningsplaner. Fem samebyar har beviljats medel till förstärkningsåtgärder i fjällen. Utgångspunkten har varit de terrängkörningsplaner som samebyarna upprättat. Projektet ska påbörjas senast den 1 augusti 2010. Miljöeffekterna av genomförda åtgärder ska följas upp på sikt och samebyarna ska senast den 31 december 2013 redogöra för utfallet.

Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Jokkmokks och Gällivares kommuner samt Mija Ednam (ett samarbete mellan samebyarna inom världsarvet Lapponia),

inkom i juli 2006 med en hemställan om att regeringen bl.a. skulle inrätta en tidsbegränsad delegation (2007-2009) med uppgift att utveckla en ny form för förvaltningen av världsarvet Laponia. Detta genomfördes i regleringsbrevet 2007 för Naturvårdsverket och Länsstyrelsen i Norrbottens län.

Regeringsuppdraget om den nya förvaltningsformen för världsarvet Laponia har redovisats till regeringen. Redovisningen har remissbehandlats. Regeringen anser att det är angeläget att gå vidare med en förändrad organisationsform för Laponia under en försöksperiod och regeringen avser genomföra detta i särskild ordning.

Regeringen avser att ge i uppdrag till Transportstyrelsen att följa upp resultatet av den utredning om flygverksamheten i fjällen som Luftfartsstyrelsen redovisade till regeringen 2007. Sammantaget visade resultaten att buller från flygverksamheten var försumbar i de undersökta områden bortsett från vissa delar av nationalparkerna och Tjuoltadalen. För framkomligheten i fjällvärlden är det ofrånkomligt med viss flygverksamhet även om det innebär en viss störning i skyddade områden. Det är en fördel om bullret kan koncentreras geografiskt. Det är dock nödvändigt att följa upp utvecklingen av flygverksamheten i fjällen och att vid behov vidta åtgärder.

3.5.15 God bebyggd miljö

Miljö kvalitetsmålet är att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Sex delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller planeringsunderlag, kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, buller, avfall, energieffektivisering av bebyggelsen samt inomhusmiljön.

Resultatredovisning för samhällsplanering och byggande finns även under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik. Resultat-

redovisning för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns även under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Resultatredovisning för energieffektivisering i bebyggelsen finns även under utgiftsområde 21 Energi.

Resultat

Delmålet om planeringsunderlag för fysisk planering och samhällsbyggande är inte uppnått. Många kommuner saknar fortfarande de aktuella program och strategier som ska ligga till grund för planeringsunderlag enligt delmålet.

Delmålet om kulturhistoriskt värdefull bebyggelse är inte heller uppnått. Tillgången på antikvarisk kompetens och nödvändigt kunskapsunderlag är mycket begränsad i kommunerna, och inga samlade åtgärder har vidtagits på området. Delmålet om buller, dvs. icke-önskvärt ljud, är inte uppnått trots att staten och kommunerna vidtagit vissa åtgärder i syfte att dämpa bullret för de mest utsatta.

Delmålet om naturgrus som tidigare tillhörde miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö återfinns nu i redovisningen av miljö kvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet, i enlighet med de förändringar som beslutades i regeringens proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155).

Delmålet om avfall är inte uppnått. Endast målsättningen om minskad deponering är uppnådd. Mängden hushållsavfall fortsätter att öka och materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, har minskat något jämfört med förra året. Efterfrågan på återvunnet material är vikande. Återvinning av matavfall från hushåll och andra källor ökar men är fortfarande långt ifrån den andel som skulle ha uppnåtts 2010. Återföring av fosfor till produktiv mark har ökat betydligt de senaste åren. Trots detta blir det svårt att nå målsättningen om att 60 procent av fosforföreningarna i avlopp ska återföras till produktiv mark 2015.

Delmålet om energieffektivisering av bebyggelsen kan komma att uppnås med fortsatta välavvägda åtgärder.

Utvecklingen av energianvändningen i bebyggelsen går åt rätt håll med fortsatt energieffektivisering och ökande andel förnybar energi. Boverket gör i ett regeringsuppdrag bedömningen att det inte är osannolikt att beroendet av

fossila bränslen i bebyggelsen kommer att vara brutet till år 2020. Flera nya och ändrade styrmedel för energieffektivisering är samtidigt på väg att utarbetas.

Delegationen för hållbara städer, som inrättades 2008, har ett brett uppdrag att verka för hållbar stadsutveckling genom att bl.a. främja tillkomst av goda exempel, sprida information och underlätta export av miljöteknik. Delegationen hanterar även det statliga stöd till hållbara städer som inrättades 2009 för att främja hållbar stadsutveckling. Syftet med stödet är att väsentligen minska utsläppen av växthusgaser. Åtgärder som kan få stöd ska även bidra till att skapa attraktiva och ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbara stadsmiljöer som kan vara förebilder och underlätta kunskapsspridning. Under 2009 fördelade Delegationen för hållbara städer sammanlagt ca 120 miljoner kronor i ekonomiskt stöd till sådana projekt för stadsutveckling med särskilt klimatfokus i Stockholm, Malmö och Umeå. Dessa projekt omfattar både hållbar ombyggnad och upprustning av miljonprogramsområden samt nybyggnation. Nära 10 miljoner kronor fördelades till åtgärder som främjar planering av hållbara stadsutvecklingsprojekt. Intresset för stödet har varit mycket stort. Delegationen bedömer att de projekt som fått stöd ger väsentliga klimateffekter och samtidigt uppfyller krav på helhetsperspektiv med olika aspekter på hållbarhet. Projekten kan också utgöra goda skyltfönster för svensk miljöteknik och kunnande. Delegationen bedömer också att stödet generellt bidrar till att främja utvecklingen av hållbara projekt för stadsutveckling, även bland de som inte söker stöd.

Delmålet om inomhusmiljön är inriktat på att radonhalten i bostäder, skolor och förskolor ska understiga 200 becquerel per kubikmeter (Bq/m³) luft och att byggnader ska ha en fungerande ventilation. Boverket har haft regeringens uppdrag att följa upp delmålet, vilket redovisas i rapporten "Så mår våra hus" från 2009. Där framgår att ventilationen i byggnader har förbättrats sedan den obligatoriska ventilationskontrollen (OVK) infördes 1992, men att godkänd ventilation fortfarande bara finns i 40 procent av skolor och förskolor och i 30 procent av allmänna kultur-, bad- och sportbyggnader. Bland flerbostadshus har 60 procent av byggnaderna godkänd ventilation, och för vårdbyggnader är motsvarande siffra 70 procent.

Radonhalten i skolor och förskolor bedöms kunna understiga 200 Bq/m³ luft under 2010, och även i flerbostadshus bedöms radonhalten kunna understiga gränsvärdet till 2020. Saneringsstakten i småhus är dock låg och det är osäkert när delmålet i denna del kan nås. I Boverkets rapport framkom också att drygt 20 procent av byggnaderna har mögel, mögellukt eller hög fuktnivå och att detta främst gäller byggnader uppförda före 1976. En ökning av mögel på vindar och i kryppgrunder har skett under de senaste 20 åren. Närmare hälften av de upptäckta fuktskadorna bedöms kunna påverka inomhusmiljön negativt.

Analys och slutsatser

Regeringen delar Miljömålsrådets bedömning att miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö blir mycket svårt att nå inom den utsatta tidsramen. Även med insatser på flera områden bedöms de samlade förutsättningarna för att nå målet vara små. De bästa förutsättningarna finns för delmålen om planeringsunderlag och energieffektivisering av bebyggelsen, även om utmaningarna är mycket stora även på dessa områden, och det kan bli svårt att nå de olika målsättningarna inom utsatt tid. Sämst är förutsättningarna för delmålen om kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, buller och delar av delmålen om avfall och inomhusmiljö. Särskilt de delar som handlar om människors hälsa och kulturmiljö blir svåra att nå. Antalet personer som besväras av vägtrafikbuller har ökat. Cirka 30 procent av alla byggnader har fuktskador som kan påverka inomhusmiljön. Kulturmiljön förstörs för att den inte uppmärksammas och skyddas. Ett stort antal åtgärder krävs på alla nivåer, från internationella överenskommelser till ökad miljöhänsyn i samhällsplaneringen samt förändringar i enskildas beteenden när det gäller boende, resor och konsumtion som genererar avfall, för att miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö ska nås.

Förutsättningarna för att nå delmålet om planeringsunderlag har förbättrats genom vissa statliga åtgärder. Kommuner kan söka ekonomiskt bidrag till planeringsunderlag för vindkraft hos Boverket. Energimyndigheten erbjuder också stöd till kommuner i att ta fram planeringsunderlag inom ramen för programmet Uthållig Kommun.

Förutsättningarna för att nå delmålet om kulturhistoriskt värdefull bebyggelse är inte särskilt goda, vilket beror på brist på kompetens och kunskapsunderlag inom området hos kommunerna, men vissa insatser har påbörjats som på sikt kan innebära att man når målet. I propositionen Tid för kultur (prop. 2009/2010:3) aviserade regeringen att man avsåg att inrätta en särskild anslagspost för bidrag till kunskapsunderlag om bl.a. kulturvärden i bebyggelsen. Avsikten är att skapa förutsättningar för arbete med kulturhistoriska kunskapsunderlag i län och kommuner. Vidare fick Boverket hösten 2009 i uppdrag att i samverkan med några andra myndigheter främja hållbar stadsutveckling, och i detta uppdrag ingår kulturmiljö som en aspekt.

Förutsättningarna för att nå delmålet om buller försvåras bl.a. av att trafiken fortsätter att öka. Delmålet har dessutom fram till idag inte täckt in målets innebörd, dvs. att människor inte ska utsättas för skadliga ljudnivåer. Sådana ljudnivåer kan genereras av trafik av olika slag (vägar, järnväg och flyg), industrianläggningar, tekniska installationer i byggnader (hissar och fläktar m.m.) samt av störande grannar. Frågan om planering för och byggande av bostäder inom områden som redan är utsatta för höga ljudnivåer från trafik behandlas under Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik.

Förutsättningarna för att nå delmålet om avfall är inte särskilt goda. Svårast att nå är troligen målsättningen om att de totala avfallsmängderna inte ska öka. Regeringen noterar att trenden både vad gäller återvinning av matavfall och återföring av fosfor till produktiv mark går åt rätt håll. En bidragande orsak till det senare är att allt fler reningsverk nu certifierar sitt slam enligt en frivillig överenskommelse. Inriktningen på avfallsområdet bör vara densamma som tidigare men ytterligare kraftfulla åtgärder behöver vidtas. Nu genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall och om upphävande av vissa direktiv i svensk rätt och i det sammanhanget ses möjligheten över att förtydliga och förenkla avfallslagstiftningen, samt att föra in den s.k. avfallshierarkin i miljöbalken. Naturvårdsverket har i uppdrag att ta fram en nationell avfallsplan samt ett program för förebyggande av avfall i enlighet med direktivet. Regeringen har också vidtagit åtgärder för att främja produktion av biogas genom in-

förandet av ett särskilt stöd samt genom ett uppdrag till Energimyndigheten att föreslå en sektorsövergripande biogasstrategi. Strategin redovisades till regeringen i augusti 2010. Förslaget till strategi och åtgärder bereds för närvarande av regeringen. Naturvårdsverket har i en rapport föreslagit en ny förordning om användning av avloppsfraktioner för att öka återföringen av fosfor till åkermark. Förslaget har remitterats och frågan bereds för närvarande i regeringskansliet.

Förutsättningarna för att nå delmålet om energieffektivisering i bebyggelsen är relativt goda. Nya krav på energiprestanda i nya byggnader och vid större renoveringar av befintliga byggnader kommer att införas i Sverige senast våren 2012, till följd av det reviderade EU-direktivet om byggnaders energiprestanda. Alla nya byggnader ska också vara nära-noll energi-byggnader från och med utgången av 2020, enligt direktivet. För byggnader som ägs och används av myndigheter gäller motsvarande krav från utgången av 2018. Systemet med energideklarationer kommer att utvecklas under de närmaste åren, i syfte att fler energieffektiviseringsåtgärder i deklARATIONERNA ska bli genomförda.

Konjunkturinstitutet (KI) har fått i uppdrag att utvärdera satsningen på hållbara städer, särskilt avseende stödets kostnadseffektivitet. KI menar bland annat att stödet till hållbara städer är ett dyrare alternativ för att minska utsläpp av växthusgaser än genom koldioxidskatt eller handel med utsläppsrätter. Stödet är även dyrare än tidigare, likartade, investeringsprogram. Därutöver uppmärksammar KI att den del av åtgärderna som leder till minskade utsläpp i verksamheter som omfattas av EU:s system för utsläppshandel inte leder till lägre utsläpp globalt utan endast kan medföra omflyttningar av utsläppen inom systemet. KI:s slutsats är att stödet till hållbara städer inte är ett kostnadseffektivt klimatpolitiskt styrmedel och att en fortsatt satsning därför inte kan motiveras enbart utifrån minskningen av växthusgaser. KI påpekar å andra sidan att stödet, utöver utsläppsminskningar, även syftar till att nå andra mål, bl.a. social hållbarhet, innovationer, teknikspridning och export. KI menar att stödet möjligtvis kan motiveras utifrån övriga positiva effekter men, på grund av att dessa effekter inte är kvantifierade, är det omöjligt att uttala sig om stödets övergripande kostnadseffektivitet. (Se

även utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik.)

Angående förutsättningarna för att uppnå delmålet om inomhusmiljö gäller att en mycket stor andel av alla befintliga byggnader fortfarande uppvisar problem med inomhusmiljön. Samtidigt är det vanligt att ventilationskontroller och radonmätningar inte utförs i samband med att nya byggnader uppförs, trots att bestämmelser för detta funnits sedan en lång tid tillbaka. I regeringens proposition En enklare plan- och bygglag (prop. 2009/10:170, bet. 2009/10:CU25, rskr. 2009/10:366) har dock nya tydliga instrument skapats för att bl.a. frågan om kontroll av byggkrav som påverkar säkerhet och hälsa – t.ex. gällande radon, ventilation, fukt, bärighet och brandsäkerhet – ska finnas med i den kontrollplan som byggnadsnämnderna beslutar. Dessutom ska numera särskilda kontroller utföras av sakkunniga som ska kunna styrka sin kompetens med ett certifikat, utfärdat av ett ackrediterat certifieringsorgan.

3.5.16 Ett rikt växt- och djurliv

Miljökvalitetsmålet är att den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystem samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Tre delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller hejdande av förlust av biologisk mångfald, minskad andel hotade arter samt hållbart nyttjande.

Resultat

Trenden för biologisk mångfald är fortfarande negativ. Bedömningen är att delmålet om hejdande av förlust av biologisk mångfald inte kommer att nås inom tidsramen. Ett arbete pågår internationellt med att formulera ett nytt mål om att stoppa förlusten av biologisk mångfald, vilket

ska ersätta det mål som gäller fram till utgången av 2010.

För delmålet om minskad andel hotade arter bedöms det möjligt att nå delmålet inom tidsramen.

Delmålet om hållbart nyttjande av naturresurser kommer inte att nås inom tidsramen. Enligt en analys av den biologiska mångfald som omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv visar bland annat att nästan tre fjärdedelar av naturtyperna och ungefär hälften av arterna inte har långsiktigt livskraftiga bestånd.

Under våren 2010 presenterade ArtDatabanken vid Sveriges lantbruksuniversitet en ny förteckning över rödlistade, dvs. utrotade, hotade, sårbara eller nära hotade, arter i Sverige. Av Sveriges cirka 55 000 flercelliga arter är nära hälften (47 procent) bedömda enligt de olika rödlistekriterierna. Antalet arter som uppfyller kriterierna för att rödlistas är 4 127. Enligt ArtDatabanken har andelen av de bedömda arterna som rödlistats ökat marginellt sedan 2005, från 19,3 procent till 19,8 procent. Målet om hejdande av förlust av biologisk mångfald enligt det s.k. 2010-målet kommer inte att nås. Situationen har dock förbättrats för däggdjur, groddjur och sötvattensfiskar medan utvecklingen går åt motsatt håll för fåglar och marina arter. Detsamma gäller för lavar, mossor och svampar som är knutna till gammal skog med lång kontinuitet.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är mycket svårt att skapa förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv inom en generation även om ytterligare åtgärder vidtas.

Skydd av områden och insatser för att minska andelen hotade arter behöver kompletteras med ett hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystem i ett landskapsperspektiv. Arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter fyller här en viktig funktion inom skyddade områden men de har också mycket stor betydelse utanför de skyddade områdena. Programmen omfattar cirka 400 arter och det finns flera goda exempel på att dessa insatser givit resultat. Genom övergripande strategisk planering av hur naturresurserna kan nyttjas på landskapsnivå ökar förutsättningen för att hejda utarmningen av den biologiska mångfalden. Ekologiska landskapsplaner och

länsstyrelsernas arbete med regionala landskapsstrategier är viktiga instrument i ett hållbarhetsperspektiv. Länsstyrelsernas arbete med åtgärdsplaner för vattenkvaliteten utgör också betydelsefulla redskap för hållbart nyttjande.

En utredning ska tillsättas med uppdrag att utveckla en strategi med verktyg för att synliggöra värdet av ekosystemtjänsterna, och deras relevans för olika sektorer och näringar. Strategin ska kopplas till insatser för att uppnå miljökvalitetsmålen.

I dag saknas en samlad, djupgående analys av hur väl det svenska naturvårdsarbetet och åtgärder som sker inom ramen för sektorsansvaret sammantaget uppfyller de krav som bör ställas på en grön infrastruktur. Regeringen har därför lämnat ett gemensamt uppdrag till Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Fiskeriverket att i samarbete med bland annat ArtDatabanken analysera hur väl det svenska naturvårdsarbetet och åtgärder enligt sektorsansvaret uppfyller kraven på en grön infrastruktur samt bedöma om ytterligare åtgärder bör vidtas.

Under 2010 sker förhandlingar om ett nytt globalt mål, eller en långsiktig vision, för biologisk mångfald och en ny strategisk plan för konventionen om biologisk mångfald (CBD). EU antog i mars 2010 ett nytt övergripande mål för arbetet inom unionen, och en förnyad EU-gemensam strategi ska presenteras under vintern 2010-2011. De internationella målen och handlingsplanerna utgör ett viktigt ramverk för arbetet med miljökvalitetsmålen, i synnerhet för Ett rikt växt- och djurliv. Regeringen verkar för att strategin och målen ska återspegla kopplingarna mellan biologisk mångfald och ekosystemtjänster och avgörande utmaningar för mänskligheten som bl. a. klimatförändringar, ekonomiskt välstånd, livsmedelssäkerhet, hälsa och utrotning av fattigdom. Den ekonomiska utvecklingen ska ske inom välmående ekosystems kapacitet att leverera varor och tjänster. Mänskligheten ska kunna leva av naturkapitalets avkastning utan att tära på själva kapitalet. Att nå enighet om ett bindande avtal under CBD om rätten till genetiska resurser blir viktigt för att uppnå konventionens mål.

En överenskommelse nåddes i juni 2010 om att förbättra kunskapsunderlaget för alla berörda konventioner och FN-organ genom att inrätta en mellanstatlig plattform för kunskap om

biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES). Regeringen anser att IPBES bör etableras under 2011 genom ett samarbete mellan UNEP och berörda organisationer inom FN, framför allt UNESCO, FAO och UNDP. Detta behövs för att få grepp om utarmningen av naturkapitalet och nå FN:s millenniemål och de mål för biologisk mångfald som beslutas i Konventionen om biologisk mångfald 2010. En tydlig vilja till finansiering blir avgörande för att etablera IPBES. Därför aviserar regeringen att Sverige ska bidra till IPBES verksamhet, när den etableras. Regeringen avser dessutom att verka för att svenska vetenskapliga institutioner kan ta en aktiv roll i arbetet inom IPBES. Formerna för Sveriges deltagande i det internationella arbetet med kunskapsunderlag om biologisk mångfald bör ses över när IPBES etableras.

Under 2010 sker slutförhandlingar om en ansvarsordning för Cartagena-protokollet om biosäkerhet. Målsättningen är att förhandlingarna ska avslutas vid Cartagena-protokollets femte partsmöte i oktober i år. Regeringen bedömer att det är viktigt att bidra till konstruktiva förhandlingar så att förhandlingarna kan avslutas. Att det finns en ansvarsordning för handel med genetiskt modifierade organismer (GMO) är viktigt för många av de utvecklingsländer som är drivande i förhandlingen.

Riksdagen har tillkännagivit att regeringen bör tydliggöra och komplettera regelsystemen för genmodifierade organismer i foder, livsmedel och industriråvaror samt se till att myndigheterna följer gällande regler för etiska bedömningar och riskbedömningar vid prövning av GMO-ärenden (bet. 2007/08:MJU1, rskr. 2007/08:94, 2007/08:95, 2007/08:96).

Regeringen har därför uppdragit åt Statskontoret att se över styrning och samordning av GMO-frågorna. Uppdraget redovisades till regeringen i slutet av januari 2010. Regeringen har till följd av riksdagens tillkännagivande sedan beslutat om en ändring av förordningen om utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön (SFS 2002:1086), som tydliggör Naturvårdsverkets ansvar i miljöriskbedömningar.

Vidare gav regeringen under 2009 Naturvårdsverket i uppdrag att redovisa vilka uppgifter verket bedömer behövs i riskbedömningen av GMO för att kunna ta naturvårdshänsyn till olika effekter. Därutöver skulle Naturvårdsverket redovisa vilka element som verket bedömer bör ingå i övervakningen av GMO som

introduceras i miljön för försök eller i kommersiell odling. Redovisning inkom till regeringen den 26 februari. Efter komplettering kommer redovisningen att behandlas i Regeringskansliet.

Den tätortsnära naturen innehåller friluftslivs-, kulturmiljö- och naturvärden som skapar förutsättningar för god folkhälsa, social sammanhållning, tätorters attraktivitet, besöks- och turistnäring och klimatanpassning. I propositionen Hållbart skydd av naturområden (prop. 2008/09:214, bet. 2009/10:MJU9, rskr. 2009/10:28) lyfter regeringen särskilt fram frågan om insatser för tätortsnära natur i och med att den lokala och kommunala naturvårdssatsningen (LONA) återupptogs fr.o.m. 2010.

Bevarande av tätortsnära natur har stor betydelse för att bibehålla och stärka biologisk mångfald i människors närmiljö. Samspelet mellan biodiversiteten inom t.ex. koloniträdgårdar och villaområden och den allmänna tätortsnära naturen skapar ytterligare förutsättningar för en biologisk mångfald.

3.5.17 Övergripande miljömålsarbete

Resultat

Miljöledningssuppdragen till myndigheterna inleddes 1997 och har medfört många framsteg när det gäller myndigheternas miljöpåverkan. I miljöledningssystemet hanteras såväl direkta som indirekta miljöeffekter av myndigheternas verksamheter och arbetet med att minska miljöpåverkan blir mer systematiskt.

Myndigheterna har genomfört en miljöutredning och infört policy, mål, handlingsprogram och uppföljningsrutiner för miljöarbetet. Totalt 19 myndigheter är idag certifierade enligt standarden ISO 14001 eller registrerade enligt Eco Management and Audit Scheme, Emas, som är EU:s miljöledningssystem. Emas är ett frivilligt, marknadsbaserat styrmedel som ger företag och organisationer en struktur att arbeta med sin miljöpåverkan på ett effektivt sätt. Beslut om en reviderad Emas-förordning togs av rådet och Europaparlamentet i november 2009. De ändringar som har gjorts i förordningen avser bl.a. geografisk räckvidd, stärkt mekanism för regelefterlevnad, redovisning av kärnindikatorer samt riktlinjer för

bästa praxis när det gäller miljöledning. Det ska också bli lättare för småföretag att Emas-registrera sig.

Regeringen föreslog i propositionen Ett sammanhängande system för geografisk miljöinformation (prop. 2009/10:224) som rymmer de författningsförslag som krävs för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (Inspire) i svensk rätt. Syftet är att skapa en infrastruktur för geografisk information så att förändringar i miljön ska kunna följas, för att naturolyckor ska kunna förutses, förebyggas och hanteras och för att EU:s miljöpolitik ska kunna utformas och genomföras effektivt. Det praktiska genomförandet av EU-direktivet sker inom ramen för arbetet med den nationella geodatastrategin, i samverkan mellan Lantmäteriet, Geodatarådet, kommunerna och ca 20 myndigheter. Den svenska noden för Inspire utgörs av Internetportalen geodata.se.

Som ett led i arbetet med klimatanpassningen har Lantmäteriet börjat bygga en ny nationell höjddatamodell. Ramavtal har tecknats med en extern leverantör om laserskanning från flygplan och inmätning av stödytor. Från och med ingången av 2010 kan höjddata tillhandahållas till externa användare. Cirka en tredjedel av Sveriges yta beräknas ha skannats in i databaser vid 2010 års utgång. Särskilt prioriterade är Vänerområdet, Götaälvdalen, Mälardalen samt Torneålv med tillflöden.

AB Svenska Miljöstyrningsrådet har fortsatt sitt arbete med regeringens handlingsplan för att stödja offentliga upphandlare att ställa miljökrav vid offentlig upphandling. Vidareutveckling och uppdatering har skett av miljökrakterna. Ytterligare satsningar har gjorts inom utbildning och information.

Regeringens övergripande mål med regelförenklingsarbetet under perioden 2006–2010 är att åstadkomma en märkbar positiv förändring i företagets vardag. Som ett led i detta ingår regeringens mål att minska företagets administrativa kostnader till följd av statliga regler med 25 procent till utgången av 2010.

I regeringens skrivelse om regelförenklingsarbetet (skr. 2009/10:226) lämnas en samlad redogörelse för regeringens regelförenklingsarbete under perioden 2006–2010.

Miljödepartementet har ansvarat för att ta fram underlag och vidta åtgärder inom sitt

ansvarsområde för att bidra till regeringens regelförenklingsmål. Huvudinriktningen för Miljödepartementet har varit att identifiera nya förenklingsåtgärder som har stor effekt i närtid för företagen i fråga om minskning av de administrativa kostnaderna, men även om förenkling av regler som på annat sätt påverkar företagets vardag. Det har också varit viktigt att fullfölja tidigare redovisade åtgärder och förslag. På miljöområdet uppstår de största kostnaderna för företagen i samband med miljöfarlig verksamhet och tillståndsprövningen av den verksamheten. Miljödepartementet har därför prioriterat dessa frågor i regelförenklingsarbetet.

Miljödepartementet har fört en löpande dialog med näringslivet för att skapa ett enklare och mer ändamålsenligt regelverk. Under mandatperioden har 190 regelförenklingsförslag kommit från näringslivet. Flera av förslagen är genomförda, t.ex. förenklade regler för täkter och ändrade regler för provningen av miljöfarliga verksamheter. Inom Regeringskansliet bereds för närvarande ett flertal av de andra föreslagna åtgärderna.

Under 2006 uppskattade Tillväxtverket kostnaderna för svenskt näringsliv på miljöområdet till drygt 3,6 miljarder kronor per år. En stor del av kostnaderna har sin grund i EU-rättsliga krav. Tabell 3.3 visar Tillväxtverkets beräkningar av förändringen av de administrativa kostnaderna på miljöområdet till och med 2009 samt den prognos som är gjord för 2010.

De administrativa kostnaderna inom miljöområdet har minskat med 131 miljoner kronor eller 3,6 procent, sedan 2006. Den största förändringen, en minskning med drygt 66

miljoner kronor, är de ändringar som har skett av provningen av miljöfarliga verksamheter. Även ändringar om anmälningspliktiga vattenverksamheter och förändrade regler om täkter har inneburit stora minskningar av kostnaderna för företagen.

I syfte att förenkla, samordna och effektivisera handläggningen och domstolsprövningen av miljömål, fastighetsmål och målen enligt plan- och bygglagen (2010:900) bildas fem nya domstolar (prop. 2009/10:215, bet. 2009/10:JuU27 och 2009/10:CU25, rskr. 2009/10:364 och 2009/10:366). De nya domstolarna ska benämnas mark- och miljödomstolar. Lagförslagen föreslås träda i kraft den 2 maj 2011. I propositionen gör regeringen också bedömningen att tillståndsprövningen av de s.k. B-verksamheterna ska koncentreras till sju miljöprövningsdelegationer som är placerade vid länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Väster- norrlands och Norrbottens län. Regeringen bedömer att en koncentration av provningen av B-verksamheter kan antas leda till en mer kvalificerad, enhetlig och effektiv provning av dessa verksamheter. Under 2010 kommer arbetet med en ny förordning om miljöprövningsdelegationer pågå inom Regeringskansliet. Målsättningen är att en koncentration av B-verksamheterna ska kunna träda i kraft under 2011 eller senast den 1 januari 2012. Se även under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, utgiftsområde 4 Rättsväsendet samt utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande och konsumentpolitik.

Tabell 3.3 Förändring av de administrativa kostnaderna 2006-2010

Område	Administrativa kostnad per år i miljoner kronor			Förändring i miljoner kronor och procent	
	2006	2009	2010 (prognos)	2006-2009	2006-2010 (prognos)
Miljö	3 648	3 532	3 517	-117	-131
				-3,2%	-3,6%

Analys och slutsatser

Myndigheternas miljöledningsinformation sammanställs av Naturvårdsverket till regeringen. Verkets sammanställning visar också en rankinglista över hur långt myndigheterna

kommit i miljöledningsarbetet. I Naturvårdsverkets rapport över 2009 års prestationer presenterades för första gången en sammanställning av svenska myndigheters miljöpåverkan inom tre specifika områden: tjänsteresor, energiförbrukning och miljökrav i upphandling.

På så sätt blir det lättare att se förändringar i myndigheternas miljöpåverkan, vilket ökar motivationen till ett bra miljöarbete på myndigheterna.

Den föreslagna lagen om geografisk miljöinformation (prop. 2009/10:224) kommer att förbättra tillgängligheten till geografisk information inom EU, avhjälpa problem vid informationsutbyte mellan myndigheter samt höja kvaliteten på information. Cirka 20 svenska myndigheter har geografisk information som ska ingå i den infrastruktur som byggs upp. Det gäller myndigheter med information om t.ex. fastighetsindelning, vägar och vattendrag, skyddade områden, meteorologiska och hydrologiska förhållanden samt miljöfarliga anläggningar.

Arbetet med att ta fram en ny nationell höjdmodell är viktigt för klimatanpassningen i syfte att kunna förutse, hantera och förebygga översvämningar, ras och skred.

Naturvårdsverket har utvärderat arbetet med regeringens handlingsplan för miljökrav vid offentlig upphandling. I rapporten "Förslag till reviderad handlingsplan för miljöanpassad offentlig upphandling" bedömer verket att arbetet med handlingsplanen fortlöper väl och bör fortsätta i samma riktning.

För att åstadkomma en märkbar förändring i företagets vardag måste de krav som ställs på företagen utformas på ett enkelt och ändamålsenligt sätt. Utgångspunkten för Miljödepartementets regelförenklingsarbete har varit att reglerna inte ska vara mer komplicerade än vad som krävs med hänsyn till skyddet för miljön och människors hälsa.

Lagstiftningen inom miljöområdet berör i stort sett alla företag i Sverige. Under mandatperioden har näringslivet aktivt bidragit till Miljödepartementets regelförenklingsarbete genom att dels delta i samrådsmöten, dels genom den mängd förenklingsförslag som överlämnats till departementet. Många åtgärder som är genomförda motsvarar de förenklningar som näringslivet har föreslagit eller efterfrågat.

Fortfarande återstår mycket arbete för att nå målet om att minska de administrativa kostnaderna för företagen med 25 procent inom Miljödepartementets område. Trenden under mandatperioden har dock varit positiv och en bra grund har lagts för ett fortsatt regelförenklingsarbete.

3.6 Fonder

3.6.1 Batterifonden

Den 1 januari 2009 trädde den nya förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier i kraft. Den innebär att det numera finns ett producentansvar för batterier vilket i sin tur innebär förändringar i hanteringen av Batterifonden. Naturvårdsverket har på regeringens uppdrag föreslagit vad inestående medel i Batterifonden ska användas till (M2010/1035/Kk). Förslaget bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Den nya förordningen innebär att miljöavgiften på bly- och kvicksilverbatterier har avskaffats. Därmed har fonden fr. o m. 2009 inte några intäkter utöver ränteintäkterna från Riksgäldskontoret.

Fram till den 1 januari 2009 hade regeringen enligt lagen (1990:1332) om avgifter för miljöfarliga batterier riksdagens bemyndigande att meddela föreskrifter om avgifter som behövs för att samla in och omhänderta förbrukade batterier. Avgifterna fonderades i Batterifonden som förvaltas av Naturvårdsverket. Importörer och tillverkare betalade kvartalsvis in avgifter till Naturvårdsverket för överlåten mängd miljöfarliga batterier, både för lösa batterier och för sådana som levereras i varor. Avgifterna särredovisas på avgifter för blybatterier och avgifter för miljöfarliga s.k. småbatterier. Med småbatterier avses slutna nickelkadmiump-batterier, miljöfarliga alkaliska batterier, silveroxidbatterier och zinklufsbatterier.

Under 2009 har medel ur Batterifonden använts för insamling av blybatterier, bidrag till kommunerna för batterisortering, extern information samt till Naturvårdsverkets handläggning. De medel som är utbetalda under år 2009 till kommuner gäller det arbete som utfördes under år 2008. Detsamma gäller medel till extern information. Behållningen uppgick den 31 december 2009 för blybatterier till 425 miljoner kronor och för småbatterier till 364 miljoner kronor.

3.6.2 Kärnavfallsfonden

Kärnavfallsfonden har till uppgift att förvalta de medel som ska betalas av den som har tillstånd

att inneha eller driva en kärnkraftsreaktor. Avgifterna ska bl.a. finansiera kostnader för att ta hand om använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall, kostnader för en säker avveckling och rivning av kärnkraftverken samt kostnader för forskning och utveckling i samband med detta. Avgiften beräknas utifrån förväntade kostnader. För kärnkraftsverken som är i drift baseras avgiften på den mängd energi som levereras. Medlen i kärnavfallsfonden används bl.a. av kärnkraftsföretagen för sådana kostnader som syftar till en säker hantering och slutförvaring av det använda kärnbränslet. Återstående medel fonderas för framtida behov. Ett liknande finansieringssystem för finansiering av hanteringen av visst avfall från tidigare statlig verksamhet infördes i slutet av 1980-talet. Sedan 1996 samlas även de medlen i Kärnavfallsfonden och förvaltas av fondens styrelse. Kärnavfallsfonden anger i resultatredovisningen för 2009 att fonden under året tillfördes avgiftsinbetalningar på 846 miljoner kronor (650 miljoner kronor för 2008). Utbetalningarna uppgick under samma tid till 1 362 miljoner kronor (1 278 miljoner kronor för 2008). Marknadsvärdet vid årets slut var 43 206 miljoner kronor.

3.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för 2009 avseende Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut samt Kärnavfallsfonden.

Inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård har Riksrevisionen lämnat granskningsrapporten Vad är Sveriges utsläppsrätter värda (RiR 2009:21).

Riksrevisionen har granskat regeringens och ansvariga myndigheters rapportering och hantering av Sveriges nationella innehav och kommande överskott av utsläppsrätter. Riksrevisionen rekommenderar bl.a. att regeringen redovisar Sveriges samlade nationella innehav av olika typer av utsläppsrätter och dess värde till riksdagen och att regeringen underställer riksdagen ett förslag till beslut om hantering av ett kommande överskott av utsläppsrätter. Vidare behöver det regleras rättsligt vem som är

kontoinnehavare för statens konton i det svenska utsläppsregistersystemet, SUS.

Riksdagen har med anledning av Riksrevisionens rapport givit regeringen tillkänna att frågan om hur det samlade överskottet av utsläppsrätter ska hanteras bör underställas riksdagen för beslut (bet. 2009/10: MJU21, rskr. 2009/10:223). Det faktiska överskottet kan fastställas sedan avräkning skett 2014 och regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan. Beträffande utsläppskrediter som härrör från projektbaserade flexibla mekanismer innebär riksdagens beslut att det svenska klimatmålet för 2020 delvis uppnås genom flexibla mekanismer som CDM.

När det gäller redovisningen av överskottet återfinns denna i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten (skr. 2009/10:101, s. 76).

3.8 Politikens inriktning

Regeringens ambition är att Sverige ska vara ett föregångsland för god miljö och hållbar utveckling. Klimatförändringarna är tillsammans med bevarandet av biologisk mångfald, levande havsmiljö och giftfri miljö regeringens mest prioriterade miljöfrågor.

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Det övergripande målet förutsätter en ambitiös miljöpolitik i Sverige, inom EU och i internationella sammanhang.

Miljöutmaningarna är gränsöverskridande. För att nå resultat är det internationella samarbetet avgörande. EU är plattform för en svensk miljöpolitik där ambitionerna stegvis flyttas fram och gemensamma lösningar söks inom EU och internationellt.

Miljö- och klimatutmaningarna kan användas som en ekonomisk hävstång för grön tillväxt. Sverige ska som rikt, industrialiserat och högteknologiskt land utvecklas mot en grönare ekonomi i samklang med jordens klimat- och miljövillkor som brukar naturen utan att den förbrukas. Utvecklingen, med en allt större tjänstesektor och växande företag inom miljöteknik, bidrar till miljöarbetet i Sverige och bidrar genom export till det globala arbetet för världen miljö. Från 1990 har de svenska ut-

släppen av växthusgaser minskat med närmare 12 procent samtidigt som BNP ökat med drygt 50 procent.

Miljöresultaten märks i människors vardag, genom åtgärder som genomförs på regional och lokal nivå, av kommuner, företag, ideella organisationer och enskilda människor. Regeringen strävar efter att bygga en miljöpolitik som tar vara på kraften och engagemanget hos företag och enskilda. Marknaden ska ges möjligheter att leverera nödvändiga lösningar. Politikens roll är att skapa förutsättningar för utveckling men även att ställa miljökrav. Med ekonomiska styrmedel baserade på principen att förorenaren betalar kan rätt pris på miljöpåverkan styra produktion och konsumtion på ett kostnadseffektivt sätt mot hållbara lösningar. En framåtsyftande miljöpolitik kräver både ekonomiska styrmedel och satsning på forskning, innovationer och kommersialisering av miljöteknik.

En framgångsrik miljöpolitik respekterar äganderätten och tar tillvara människors möjlighet att bidra och utvecklas i samklang med naturen. Det lokala vattenvårdsarbetet, regionaliseringen av rovdjursförvaltningen och dialogen med markägare och andra lokala intressenter i naturvårdsarbetet är konkreta exempel på hur regeringen kombinerar viktiga insatser för miljön med ett ökat engagemang och inflytande hos de människor som berörs av besluten.

En sammanhållen klimat- och energipolitik

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar och därmed regeringens högst prioriterade miljöfråga. Att minska utsläppen av växthusgaser är en global utmaning som kräver ett globalt svar. Klimatmötet i Köpenhamn hösten 2009 var en besvikelse. Det var ett framsteg att världens ledare enades om att den globala temperaturökningen inte får överstiga två grader, men de åtaganden som gjordes är knappast tillräckliga för att tvågradersmålet ska kunna nås. Sverige ska därför fortsätta att driva på för att få ett klimatavtal till stånd som klarar tvågradersmålet. Den nya överenskommelsen behöver ange mer kraftfulla utsläppsminskningar, omfatta fler växthusgaser och fler länder. Under svenskt ordförandeskap i EU drev Sverige framgångsrikt på för att få fram ett ökat stöd till utvecklingsländerna. Klimatmötet enades om finansieringen

av klimatinnsatser i utvecklingsländerna. Fram till 2012 ska utvecklingsländer samlat få ett klimatbistånd på 30 miljarder dollar. Av dessa bidrar EU med den största enskilda delen, en tredjedel av den totala summan. Från och med 2020 ska 100 miljarder dollar varje år gå till åtgärder för begränsning och anpassning i utvecklingsländer.

Sverige kommer fortsatt att med kraft prioritera arbetet inom FN:s klimatkonvention i syfte att skapa en ny global klimatregim som innebär kraftfullare utsläppsminskningar, omfattar fler växthusgaser och länder samt uppfyller kraven om en rättvis och hållbar global utveckling.

Samtidigt ska Sverige söka samarbete med de länder som har högst ambitioner på klimatområdet och som vill gå före. Detta för att inspirera andra länder att i samarbete minska klimatpåverkan. Sverige ska också initiera långsiktigt strategiskt arbete med utvecklingsländer för överföring av grön teknik, investeringar, anpassningsåtgärder och skydd av skog. Sveriges klimatbistånd ska utvecklas och allt bistånd ska klimatsäkras. Klimatperspektivet ska integreras i mottagarländernas egna utvecklingsstrategier och de insatser som görs inom miljö-, vatten-, och energiområdena ska ha en tydlig klimatprofil. De rika länderna har ett särskilt ansvar för att finansiera anpassningsåtgärder. Särskilt stöd behöver ges till de utvecklingsländer som minst av alla har orsakat problemen, men drabbas hårdast.

Det så kallade tvågradersmålet utgör utgångspunkten för de åtgärder som behöver vidtas. För att klara detta behöver de globala utsläppen minst halveras till 2050 jämfört med 1990. Den industrialiserade delen av världen behöver minska sina utsläpp med upp till 95 procent. Utsläppen per capita globalt bedöms behöva minska till två ton år 2050 och vara mindre än ett ton vid seklets slut.

Sverige visar ledarskap genom en ambitiös sammanhållen klimat- och energipolitik med högt uppsatta klimatmål och kostnadseffektiva åtgärder för att minska utsläppen både nationellt och internationellt. Den stora utmaningen för världens länder är att minska beroendet av fossil energi. Som första industriland har Sverige formulerat mål och en konkret strategi för att bryta fossilberoendet. Politiken innebär en snabb väg ut ur fossilsamhället och kraftfulla minskningar av växthusgaser.

Visionen är att Sverige år 2050 inte har några nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären. Utsläppen för Sverige ska minskas med 40 procent till år 2020 jämfört med 1990. Målet avser verksamheter som inte omfattas av systemet för handel med utsläppsätter och innebär att utsläppen av växthusgaser ska vara cirka 20 miljoner ton koldioxidekvivalenter lägre 2020 i förhållande till 1990 års nivå. Minskningen ska ske genom utsläppsreduktioner i Sverige och i form av investeringar i andra EU-länder eller flexibla mekanismer som Clean Development Mechanism (CDM).

Koldioxidskatten utgår från principen om att förorenaren ska betala för sina utsläpp och är ett viktigt medel för att nå Sveriges uppsatta reduktionsmål. Regeringen höjde under förra mandatperioden koldioxidskatten och har presenterat ett omfattande klimat- och energiskattepaket (prop. 2009/10:41) som träder i kraft 2011 och kommer att genomföras stegvis de kommande åren. Genom ekonomiska styrmedel ska utsläppen minska med sammanlagt två miljoner ton koldioxidekvivalenter. Regeringen har under förra mandatperioden samtidigt som skatten sänkts på arbete höjt skatter inom miljöområdet.

I klimatpropositionen presenterades en samlad strategi för skatteändringar på energi- och miljöområdet som träder i kraft 2011, 2013 och 2015. En kontrollstation för att analysera energibalans, kostnader och klimatpåverkan ska genomföras 2015. Regeringens bedömning är att koldioxidskatten inte behöver höjas under perioden 2011–2014 utöver den årliga justeringen med konsumentprisindex.

Energisystemet behöver utvecklas mot ökad energieffektivitet, klimathänsyn och ökad andel förnybar energi. Utbyggnaden av vindkraften utgör en av de viktigaste delarna i att uppfylla målet om ökad andel förnybar energi. Regeringen har avskaffat den så kallade dubbelprövningen av vindkraften i syfte att underlätta utbyggnaden. Samtidigt kommer kärnkraften att vara en viktig del av svensk elproduktion under överskådlig tid. Regeringens ambition är att användningen av fossila bränslen i uppvärmning kommer att vara avvecklad till 2020. År 2030 bör Sverige ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen. Den inslagna vägen kan ge Sverige en ledande roll i den globala omställningen till ett samhälle som är oberoende av fossil energi. Insatserna utvecklas i ett nära samarbete med hela samhället, såväl konsumenter

som miljöorganisationer, forskare och företag. Omställningen görs möjlig med näringslivets och medborgarnas aktiva deltagande och engagemang. Information till allmänheten om klimatfrågan samt att det finns tydlig och lättillgänglig information om produkters miljöprestanda i form av märkning uppmuntras fortsatt.

För att ytterligare främja och utveckla det regionala klimat- och energiarbetet samt nyttja det för att främja en miljödriven tillväxt utsåg regeringen den 26 augusti 2010 tre pilotlän för grön utveckling. Uppdraget riktar sig till Länsstyrelserna för Norrbottens, Dalarnas och Skåne län. Länsstyrelserna i pilotlänerna får sex miljoner kronor vardera för att under en treårsperiod (2010–2013) utveckla arbetsmetoder och verktyg samt dela med sig av sina erfarenheter och ge vägledning till andra län. Pilotlänerna ska också bidra med analyser av konsekvenser av nationella styrmedel på regional nivå i syfte att identifiera hinder och möjligheter för minskad klimatpåverkan och energiomställning. Arbetet förutsätter bred delaktighet från regionala självstyrelseorgan, samverkansorgan, kommuner, näringsliv, universitet och högskolor och ideella organisationer.

De olika samhällssektorerna ska i högre utsträckning än i dag bära sina kostnader för växthusgasutsläpp. Alla sektorer måste bidra till att klimatmålen kan nås, det gäller t.ex. energi, väg- och sjötransport, jord- och skogsbruk, avfallshantering, industri och byggande. Transportinfrastrukturen utvecklas mot att skapa kommunikationer som är förenliga med miljö- och klimatmål. I princip bör alla transportslag bära sina kostnader för koldioxidutsläpp. Regeringen verkar därför för att både luftfartens och sjöfartens utsläpp inkluderas i en framtida internationell klimatregim och att internationella, åtgärder genomförs för att minska sektorernas utsläpp.

De rika länderna behöver gå före. Sverige och EU skall fortsatt vara pådrivande för ett klimatavtal. Samarbetet inom EU är viktigt för att åstadkomma utsläppsminskningar och avgörande för att åstadkomma en global klimatöverenskommelse. EU ska minska sina utsläpp med 30 procent till 2020, jämfört med 1990, inom ramen för ett internationellt klimatavtal, där andra utvecklade länder gör motsvarande åtaganden. EU ska nu ta fram en analys av hur 30-procentmålet ska kunna fördelas och

genomföras inom EU. EU-27 har minskat sina utsläpp med drygt 10 procent till 2008 enligt preliminär statistik från Europeiska miljöbyrån. Detta innebär att EU kommer att uppfylla de åtaganden som är beslutade enligt Kyoto-protokollet. Ett av de viktigaste instrumenten för att minska utsläppen är systemet för handel med utsläppsrätter. Cirka 40 procent av EU:s utsläpp av växthusgaser täcks av systemet. EU har beslutat att flyget ska ingå i utsläppshandeln från och med 2012. Handelsystemet infördes redan 2005 och fler länder och regioner tar intryck av Europas erfarenheter. Genom att handelssystemet sätter ett internationellt pris på koldioxidutsläppen kan marknadens krafter användas för kostnadseffektiva utsläppsminskningar. Avgörande för en framgångsrik global klimatpolitik är insatser även i utvecklingsländerna. Klimatförändringen har en direkt koppling till utvecklingen i utvecklingsländerna, särskilt i de minst utvecklade länderna och för de mest sårbara befolkningsgrupperna. Klimatförändringarna visar redan på ett stort behov av anpassning. Regeringen har tagit initiativ till en kommission för klimatförändring och utveckling som samlar kunskap och erfarenhet från världen och dess slutsatser bidrar till att utveckla anpassningsarbetet. Under 2009–2012 satsar regeringen drygt fyra miljarder kronor på klimat och utveckling i biståndet. Insatser för att stödja anpassning till klimatförändringarna kan innebära åtgärder som syftar till att minska människors sårbarhet, exempelvis investeringar i hälsa, sanitet, fungerande ekosystem, mark och uthålligt jordbruk och tillgång till vatten, liksom projekt som är direkt relaterade till klimat, exempelvis väderprognoser och byggande av vallar.

Ett effektivt sätt att bidra till utsläppsminskningar utanför Sverige är att öka tillgängligheten till klimatsmart teknik. Det bidrar inte enbart till utsläppsminskningar utan också till ett ökat förtroendet mellan industri- och utvecklingsländer i det internationella klimatarbetet. Genom internationellt samarbete kan de globala insatserna mot klimatförändringar omfatta mer långtgående åtaganden och genomföras i enlighet med klimatkonventionens princip om kostnadseffektivitet. Ett sätt för industriländerna att ta ansvar för finansiering av åtgärder i utvecklingsländer och bidra till tekniköverföring är mekanismen för ren utveckling (CDM) och de nya mekanismer som

integreras i en ny FN-överenskommelse om minskningar av klimatutsläpp. Dessa mekanismer är viktiga instrument för investeringar av grön teknologi i växande ekonomier och utvecklingsländer. Denna mekanism har blivit framgångsrik. Fram till 2020 beräknas CDM kunna bidra med utsläppsminskningar på över åtta miljarder ton koldioxidekvivalenter.

Investeringarna bidrar även till att skapa en global utsläppsmarknad där det sätts ett pris på utsläppen även i länder utan bindande åtaganden om utsläppsminskningar. Det möjliggör för snabbt växande länder att inte behöva gå en koldioxidintensiv väg när ekonomin växer, utan i stället välja att redan från början investera i fossiloberoende teknik. Mot bakgrund av vunna erfarenheter och de långtgående globala utsläppsminskningar som är nödvändiga behöver CDM förbättras och förstärkas. Andra kompletterande mekanismer utvecklas för tiden bortom 2012. Sveriges insatser och program är viktiga bidrag till denna utveckling. FN-kontrollen av insatserna ska säkerställa att de går till åtgärder som annars inte skulle ha blivit av. Regeringen aviserar i denna proposition ytterligare satsningar på internationella klimatinvesteringar.

Det finns en koppling mellan vissa åtgärder för att minska förlusten av biologisk mångfald och anpassning till ett förändrat klimat. En aktiv skogs- och naturvårdspolitik bidrar dels till att minska utsläppen av växthusgaser, dels till att förbättra våra möjligheter till anpassning till ett förändrat klimat. Välmående ekosystem och biologisk mångfald är viktiga för att mark och biomassa ska kunna ta upp mer koldioxid.

Miljöutmaningen som ekonomisk möjlighet

Miljöutmaningarna ska användas som en ekonomisk hävstång för nya jobb och affärsmöjligheter. Regeringens hantering av miljömålen, klimatutmaningen och den ekonomiska tillväxt- och näringspolitiken ska sammantaget syfta till att skapa långsiktig välfärd, förbättrat miljötillstånd, nya jobb och innovationer. Vår utveckling mot en grönare ekonomi, med en allt större tjänstesektor och växande företag inom miljöteknik, minskar utsläppen nationellt och bidrar genom export till att minska utsläppen globalt.

Regeringen har ökat insatserna för miljöteknikutvecklingen. Byggt på erfarenheterna bör en bred nationell miljöteknikstrategi tas fram. De statliga insatserna för miljödriven näringsutveckling vidareutvecklas.

Stadsplanering kan underlätta de mest miljövänliga transportalternativen, såsom cykel och kollektivtrafik. Ny miljöteknik uppmuntrar medborgarna till miljöeffektiva val. Nya stadsdelar bör planeras så att dessa kan erbjuda hållbara transportlösningar baserade på modern kollektivtrafik. I den nya plan- och bygglagen tydliggörs kravet på tillgång till grönytor nära nya bostäder. Genom att sluta kretsloppen vad gäller vatten, avlopp, avfall och uppvärmning kan resursförbrukningen minskas. Organiskt avfall kan i ökad utsträckning bli en resurs för biogasproduktion. Byggmaterial kan väljas utifrån hållbarhetskriterier. Miljöklassningen av byggnader som tagits fram i samverkan med byggbranschens aktörer är ett viktigt verktyg för hållbart byggande. Runt om i Sverige finns anläggningar av olika slag som fungerar som demonstrationsanläggningar. Det rör sig om fastigheter, vattenreningsverk, anläggningar för biogasproduktion, förbränningsanläggningar eller liknande. Intresset för de medel som finns inom Hållbara städer har varit stort och ansökningarna har varit av hög kvalitet. Satsningen på Hållbara städer fortsätter under två år, främst för att säkerställa kunskapspridning, uppföljningen av projekten och att erfarenheterna ska kunna tas tillvara och utvecklas inom forskning och miljöteknikutveckling. Miljöskatter bidrar till att uppfylla principen om att förorenaren betalar och stärker drivkrafterna för teknisk utveckling och investeringar.

Ekonomiska effekter av klimatförändringar har speglats av Stern-rapporten, medan beräkningar av ekonomiska värden av biologisk mångfald och ekosystemtjänster tas fram i studien ”The Economics of Ecosystems and Biodiversity”. Enligt studien uppgår värdet av förlorade ekosystemtjänster på land till motsvarande åtminstone 50 miljarder euro per år.

När naturkapital, och specifikt ekosystemtjänster, inte har något synligt värde i de ekonomiska modellerna kan det synas mer lönsamt att t.ex. kalthugga en regnskog – för att producera biffkor, soja eller palmolja – än att bevara skogen för den nytta den gör som kolsänka, eller för att reglera vattenöverföringen i området. För att kunna upprätthålla vårt

försörjningssystem och uthålligt tillfredsställa mänskliga behov både för denna och kommande generationer behöver olika ekosystemtjänster i mycket större omfattning få ett synligt pris som ett led i att utveckla marknadsekonomiska lösningar, exempelvis ekonomiska styrmedel.

Omställning mot en fossiloberoende fordonsflotta

År 2030 bör Sverige ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen. I dag står transportsektorns utsläpp för cirka en tredjedel av de totala utsläppen. I snabb takt ställs nu bilparken om. Alliansens miljöbilspremie ledde till en rivstart för miljöbilsutvecklingen och nya miljöbilar är även fortsatt skattebefriade under fem år. Förra året minskade utsläppen från trafiken och minskningen av utsläpp från nya bilar var den största sedan mätningarna startade.

Att skynda på omställningen av den svenska bränsleslukande bilparken är en av de viktigaste miljöuppgifterna för regeringen. För detta krävs ytterligare utvecklade ekonomiska styrmedel och andra stimulanser.

Generellt verkande styrmedel som sätter pris på utsläppen utgör grunden för arbetet. Definitionen av miljöbilar bör skärpas och en ny skarp miljöbilsdefinition förbereds i Regeringskansliet. Reglerna ska successivt skärpas och gynna fortsatt teknikutveckling. Antalet tankställen som erbjuder förnybara drivmedel ökar stadigt. För att stödja utvecklingen av nästa generations teknik, som ännu inte är fullt ut konkurrenskraftig, behövs kompletterande stöd och ambitiös energiforskning. Satsningar pågår på pilotanläggningar för nästa generations biodrivmedel. Bindande utsläppskrav för personbilar som börjar träda i kraft 2012 styr redan nu mot energieffektivare fordon. Sverige ska verka för ökade EU-krav för personbilars utsläpp. Utvecklingen av elhybrider är ett utmärkt exempel på miljöeffektiv teknik och står för en allt större andel av nyförsäljningen. Ett nationellt demonstrationsprogram för utveckling av elbilar och laddhybrider genomförs. Som en del i programmet utvecklas laddinfrastrukturen över hela landet. Konsumenter bör stimuleras att teknikneutralt välja miljöalternativ. Den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar är viktigt för att driva fram

den senaste och bästa tekniken vad gäller miljöfordon. Regeringens reformambition är att förlänga den tidsbegränsade nedsättningen för konsumenterna vid köp av de bilar som är utrustade med den senaste och bästa tekniken för drift med elektricitet eller annan gas än gasol. Regeringen avser att återkomma med ett förslag under 2011 om vilka bilar som nedsättningen kommer att omfatta. En ny supermiljöbilspremie om 40 000 kronor per bil införs till inköp av de bilar som släpper ut allra minst koldioxid. Sverige behöver satsa på att rivstarta marknaden för den allra senaste tekniken.

Regeringen har i proposition Otillåtna avfallstransporter och manipulerade avgasningssystem (prop. 2009/10:35) lämnat förslag till ändringar i lagen (2001:1080) om motorfordons avgasrening och motorbränslen. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 31 december 2010. I propositionen föreslås att lagen (2001:1080) om motorfordons avgasrening och motorbränslen ersätts med två nya lagar: lagen om motorbränslen och lagen om motorfordons avgasrening.

Den nya lagen om motorbränslen innehåller flera förändringar som följer av EU:s nya bränslekvalitetsdirektiv (98/70/EG). De viktigaste ändringarna rör möjligheterna till ökad inblandning av biobränsle i bensin och i diesel och krav på bränsleleverantörerna att minska utsläppen av växthusgaser under hela livscykeln. Den högsta tillåtna inblandningen av etanol i bensin utökas till 10 procent och av fett-syrametylestrar som kan baseras på olika oljevaxter (FAME) i diesel till 7 procent. Andelen skattebefriad låginblandad etanol och FAME utökas upp till och med 6,5 procent respektive 5 procent. Allt mer förnybart drivmedel blandas därmed in i bensinen och dieseln. Den nya lagen om motorfordons avgasrening innebär främst en anpassning av det svenska regelverket till EU:s nya förordningar om avgaskrav för tunga fordon, s.k. Euro VI, och om koldioxidkrav för personbilar. Därtill föreslås att det svenska miljöklasssystemet för fordon ersätts med EU:s euroklasssystem. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 31 december 2010.

I ett framtida transportsystem kommer alla transportslag att behöva utnyttjas effektivt. De olika transportslagen bör i högre grad bära sina egna miljökostnader och samhällsekonomiska kostnader bör i högre grad internaliseras i transportpriset. Att underlätta kombitrafik och

fler transporter på järnväg är viktiga delar i en omställning av transportsystemet.

Mot bakgrund av att nedläggningen av tankställen i Sverige har ökat sedan 2006, har riksdagen under våren 2010 tillkännagivit att regeringen bör se över de konsekvenser som lagen om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel har för mindre tankställen i glesbygd (bet. 2009/10:TU15, rskr. 2009/10:228). I sammanhanget bör enligt riksdagen en översyn ske av frågan om tidsbegränsade dispenser, enligt bestämmelserna i lagen (2005:1248) om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel (den s.k. pumplagen). Enligt Trafikuskottets mening är det viktigt att en fortsatt utveckling av tillgång på förnybara drivmedel kan förenas med att medborgarna även i landets mer glest befolkade delar ges ett rimligt utbud av drivmedelsstationer. Ärendet bereds inom Regeringskansliet med avsikt att regeringen ska vidta åtgärder eller lämna förslag som innebär att dispensererna från pumplagens sista steg ska permanentas.

En samlad politik för en förbättrad havs- och vattenmiljö

Havsmiljöarbetet är prioriterat i miljöpolitiken. Regeringen presenterade under 2009 och 2010 en rad åtgärder för att förbättra och återställa havsmiljön och för att förstärka det internationella samarbetet genom propositionen En sammanhållen svensk havspolitik (prop. 2008/09:170) och skrivelsen Åtgärder för levande hav (skr. 2009/10:213). Inriktningen för svensk havspolitik är att havets och kustområdenas resurser ska nyttjas hållbart så att ekosystemen bevaras och restaureras samtidigt som havsanknutna näringar kan utvecklas, växa och bidra till att stärka Sveriges konkurrenskraft. Havspolitikerna ska vara integrerad och sektorsövergripande och utgå från en helhetssyn på nyttjande och bevarande av resurserna. Olika mål, processer och handlingsplaner inom havs- och vattenmiljöarbetet måste samordnas och integreras. Den nya myndigheten för havs- och vattenmiljö som regeringen har beslutat om och som ska inleda sin verksamhet den 1 juli 2011 kommer att vara viktig för utformningen av detta arbete. Regeringen har under perioden 2007–2011 satsat 1,3 miljarder kronor på att förbättra havsmiljön. Satsningen ska fortsätta.

Satsningen på havsmiljö fortsätter genom att en havsmiljard avsätts för mandatperioden.

Åtgärder för en förbättrad havs- och vattenmiljö

En framgångsrik miljöpolitik behöver skydda och bevara de livsviktiga ekosystem som finns i hav, sjöar och vattendrag. Regeringens havsmiljöpolitik har från inledningen av mandatperioden varit inriktad på konkreta åtgärder för förbättringar av vattenmiljön. Arbetet med att minska övergödningen till haven har varit central i arbetet. Övergödningen orsakas av för hög tillförsel av näringsämnen från avloppsvatten, jordbruks- och skogsmark, industrier och trafik. Regeringen har på bred front arbetat för att minska tillförseln t.ex. genom att förbjuda fosfat i tvätt- och maskindiskmedel. Initiativ till pilotprojekt såsom syresättning av havsbottnar som ger möjligheter att testa nya metoder har tagits av regeringen. Dessutom har regeringen stärkt det lokala havsmiljöarbetet genom att införa ett särskilt statligt stöd till lokala vattenvårds-satsningar (LOVA).

LOVA-satsningen om 100–120 miljoner kronor används på olika sätt för att förbättra havsmiljön och framförallt i syfte att minska övergödningen. Det handlar om projekt där kommuner eller ideella föreningar har fått bidrag för t.ex. musselodlingar, båtbottentvättar eller mottagningsanläggningar för toalettavfall. De åtgärdsprogram som nu ska genomföras av en rad myndigheter enligt ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) kommer att få stor betydelse för möjligheterna att nå de vattenrelaterade miljö-kvalitetsmålen Ingen övergödning, Hav i balans samt levande kust och skärgård och Levande sjöar och vattendrag.

Inom Östersjösamarbetet, Helcom, har länderna kommit överens om ett tak för utsläpp av näringsämnen och ett preliminärt beting för varje lands minskning av näringsämnen. Sverige har ett preliminärt beting på 21 000 ton kväve och 290 ton fosfor till 2016. Sverige har presenterat en nationell genomförandeplan. I planen beskrivs åtgärder, fördelade på olika sektorer, som krävs för att nå det preliminära betinget. Regeringen kommer att fortsätta dialogen med aktuella branscher för att även under den kommande mandatperioden åstadkomma konkreta minskningar av utsläppen av fosfor och

kväve från reningsverk, industri och jordbruk. Det handlar om en rad förbättringar som behöver göras, t.ex. förbättra kvävereningen i befintliga avloppsreningsverk, och minska antalet enskilda avlopp. En reducering av jordbrukets tillförsel av näringsämnen är därför en framtida nyckelfråga för Östersjön. Inom jordbruket krävs att gamla såväl som nya åtgärder utvecklas och genomförs för att minska belastningen av näringsämnen samtidigt som hållbara produktionsmetoder tillämpas. I dag ingår inte luftburna utsläpp från väg- och sjötrafik i betinget men åtgärder kommer att behövas. Kväveoxider från förbränningsmotorer inom sjöfarten bidrar med en stor del av kvävebelastningen och sjöfarten bör liksom andra näringar bära sina miljökostnader i allt högre utsträckning jämfört med i dag. Regeringen arbetar för att införa ett handelssystem med utsläppsrätter för kväve- och svaveloxider som omfattar de EU-länder som ligger kring Nordsjön och Östersjön. Helcom-samarbetet ska användas för att på sikt inkludera alla länder runt Östersjön i handelssystemet. Ett handelssystem skulle ge fartygsägare starka incitament att minska utsläppen till en avsevärt lägre nivå än i dag.

Sverige har ett rikt båtliv och många människor är ute på sjöar och hav för att ta del av den storslagna svenska naturen. I och med att många är ute på sjön och vid kusterna så ökar också nedskräpningen. Skräpet i havet kommer både från land och från båtar, såväl yrkestrafik som från fritidsbåtar. Avfallsmottagningen måste bli bättre och det behöver bli enklare att lämna sitt avfall på rätt sätt i land. Kommunerna måste fullfölja sin uppgift att hålla stränder och klippor fria från skräp och Naturvårdsverket kommer att ges i uppdrag att följa upp detta arbete. Ett annat problem är toalettavfall. Utsläpp av toalettavfall från fritidsbåtar leder till att vattnet tillförs både fosfor- och kväveföreningar samt mikroorganismer och kommer därför att förbjudas. Insatserna ska öka för att identifiera och sanera källor till kadmium och PCB.

Att bevara värdefulla miljöer till havs är lika viktigt som att göra det på land. Åtta marina naturreservat har inrättats under mandatperioden. Sverige har idag 20 naturreservat samt fem områden med permanent fiskeförbud. Vidare inrättades Sveriges första marina nationalpark, Kosterhavets nationalpark, hösten

2009. Erfarenheterna från Koster bör tas tillvara vid fortsatt reservatsbildande till havs. Regeringen avser att verka för att inrätta fler marina naturreservat i Sverige och där det är lämpligt efter samma modell som Kosterhavet. Regeringen ska även verka för att det i Sverige och andra Östersjöstater inrättas marina reservat som tillsammans omfattar Östersjöns samtliga huvudbiotoper.

De ökande sjötransporterna innebär en påverkan på miljön till havs, längs kusterna, i land och på klimatet. Det är därför viktigt att sjöfarten bär sina miljökostnader. Den täta fartygs-trafiken i bl.a. Östersjöområdet innebär också risker för olyckor med svåra konsekvenser som följd. För att minska riskerna för olyckor avser regeringen att arbeta för att begränsa trafiken av svartlistade fartyg på Östersjön och i övriga svenska farvatten.

Trots förbud mot oljeutsläpp sker varje år flera hundra medvetna och illegala utsläpp i Östersjön. Regeringen vill se skärpta straff och tydliga ansvarsregler för oljeutsläpp. Regeringen vill även pröva möjligheten att märka olja med DNA, så att utsläppen kan spåras. För att undvika stora miljökatastrofer säger regeringen nej till oljeborring i Östersjön. Kustbevakningen ska ha tillräckliga och tydliga befogenheter när det gäller brottsbekämpning, ordningshållning samt kontroll och tillsyn. Fler av de utsläpp som konstateras av Kustbevakningen måste leda till lagföring. Regeringen avser även att se över statens och kommunernas beredskap att hantera oljeutsläpp.

Internationellt och regionalt havsmiljösamarbete

Östersjön är ett känsligt innanhav. För att rädda Östersjöns, och även Västerhavets, marina miljö krävs att alla berörda länder samverkar. Sverige är pådrivande i arbetet med att utforma EU:s havspolitik och det regionala havsmiljöarbetet inom Helcom och Oskar. Samarbetet kring våra hav ska prioriteras men också reformeras. Sverige ska gå före, men samarbetet med andra länder i EU eller kring Östersjön är avgörande för resultat och framgång för våra vatten och därför prioriterar regeringen detta mycket högt. Många av dagens miljöproblem som övergödning och ett alltför omfattande och i vissa fall olagligt fiske går bara att lösa genom ett sam-

arbete över gränserna och inte bara genom havsmiljöpolitiken. Därför arbetar regeringen aktivt för att reformera den gemensamma EU-politik som har bäring på miljön. EU har sedan länge fört en ohållbar fiskeripolitik där kort-siktiga hänsyn har tagits till rent ekonomiska aspekter på bekostnad av miljön och det långsiktigt hållbara fisket. Regeringen kommer därför verka för att en ny gemensam fiskeripolitik inom EU bygger på hållbarhet såväl socialt ekonomiskt som ekologiskt. Landsbygdspolitiken är i dag en mindre del av EU:s jordbruksbudget. I Sverige går idag cirka 70 procent av medlen i landsbygdsprogrammet till miljöåtgärder.

Den 1 juli 2010 övertog Sverige ordförandeskapet för Helcom. Sverige tar därmed under två år ledningen i arbetet med att rädda Östersjöns miljö. Prioriteringar under ordförandeskapet redovisas under Regionala ordförandeskap.

En agenda för biologisk mångfald och naturvård

Biologisk mångfald är tillsammans med klimatfrågan vår stora miljöutmaning och en hörnsten i regeringens miljöpolitik. Biologisk mångfald står därför för de största posterna i miljöbudgeten. Fungerande ekosystem är en förutsättning för allt liv på jorden. Biologisk mångfald säkrar nödvändiga ekosystemtjänster som försörjer oss med t.ex. råvaror, livsmedel och vattenrening. Ekosystemen är nödvändiga för att upprätthålla luftens syrehalt och jordens bördighet och för att buffra effekter av klimatförändringen. Långsiktig hållbarhet innebär att brukandet av ekosystemen håller sig inom deras naturliga begränsningar, de planetära gränserna. En modern miljö- och naturvårdspolitik säkerställer att naturens resurser brukas utan att förbrukas, samtidigt som en aktiv naturvård integreras där vi stärker och bevarar ekosystemens funktioner och den biologiska mångfalden. Regeringen anser att värdet av naturens kapital och ekosystemtjänster ska erkännas inom FN:s konvention för biologisk mångfald då det är ett viktigt verktyg bland flera för att stärka och bevara den biologiska mångfalden. Värdet av olika ekosystemtjänster är en viktig fråga att arbeta med i Sverige. En utredning ska tillsättas med uppdrag att utveckla en strategi med

verktyg såsom ekonomiska styrmedel i syfte att synliggöra värdet av ekosystemtjänsterna och deras relevans för olika sektorer och näringar. Strategin ska kopplas till insatser för att uppnå miljökvalitetsmålen.

En annan fråga som regeringen bedömer är viktigt för att uppnå målen inom Konventionen för biologisk mångfald är att internationell enighet uppnås om ett bindande avtal om rätten till genetiska resurser, i samklang med det som redan reglerats inom andra områden såsom jordbruksområdet.

En rik tillgång på natur, individens intresse och ideella organisationers engagemang är grunden för människors möjligheter till friluftsliv. Sveriges skogar, fjäll, sjöar och skärgårdar är några av de unika miljöer som ger stora möjligheter för ett aktivt friluftsliv. I propositionen Framtidens friluftsliv (prop. 2009/10:238) föreslår regeringen ett mål för friluftspolitiken: att stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Se vidare under utgiftsområde 17.

Sverige ska vara pådrivande för skydd och ett hållbart brukande av skogar över hela världen.

Under förra mandatperioden fortsatte det traditionella arbetet med att bilda naturreservat, samtidigt som nya metoder infördes och den statliga marken användes för att bevara skyddsvärd skog. Delmålet om långsiktigt och formellt skydd av 400 000 hektar skyddsvärd skog nås.

Väl fungerande nationalparker, naturreservat och biotopskyddsområden utgör basen i det formella skyddet av värdefulla naturområden, och kommer tillsammans med en ökad användning av naturvårdsavtal vara en fortsatt viktig del av svensk naturvård. Ytterligare värdefulla områden med hög kvalitet ges ett långsiktigt skydd och förvaltas väl. I regeringens proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155) får den parlamentariska miljömålsberedningen i uppgift att ta fram beslutsunderlag för ett nytt etappmål för långsiktigt skydd av skogsmark till 2020 i syfte att bidra till uppfyllelse av miljökvalitetsmålet Levande skogar. Arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter ska vidareutvecklas, stärkas och breddas. Arbetet med att förebygga, övervaka och kontrollera spridning av invasiva främmande arter ska intensifieras.

Samtidigt vill regeringen komplettera skyddet med ett bredare engagemang för biologisk mångfald, där brukarnas och markägarnas initiativ och vilja att bidra till den biologiska mångfalden tas tillvara och ambitionerna till miljöhänsyn i de stora arealerna produktionskog höjs.

Regeringen ser positivt på det arbete som görs inom Komet-programmet (Kompletterande metoder för skydd av skog), som har initierats i fem län. Ambitionen är att verksamheten på sikt ska genomföras även i övriga län, givet att det bedöms vara ett verkningsfullt redskap för skydd av skog. Statlig mark ska även i fortsättningen användas i skyddsarbetet. Regeringen har en tydlig ambition att fortsätta skydda olika slags skogstyper, från fjällnära skog och gammelskogar till artrik ädellövskog i Sydsverige.

Att fortsatt utveckla det hållbara brukandet är viktigt för att nå våra miljömål. De jämställda skogspolitiska produktions- och miljömålet ligger fast. Se vidare under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Lokal delaktighet är en förutsättning för ett långsiktigt bra naturvårdsarbete. Den lokala naturvårds-satsningen, LONA, ska fortsätta. Åtgärder för att skydda naturen och göra den tillgänglig för människor, inte minst genom att bevara och utveckla tätortsnära natur, står i fokus. Åtgärder inom programmet bör bidra till uppfyllandet av miljökvalitetsmålen.

Den tätortsnära naturen har betydelse, inte bara för den biologiska mångfaldens skull, utan också för att främja friluftsliv, värna en god livsmiljö och säkra tillgången till rekreationsmarker. Inte minst är det viktigt att lyfta vikten av vandringsleder. Det gäller såväl i de nära tätorterna som i våra stora nationalparker.

Förvaltning för livskraftiga rovdjursstammar

Sverige ska ha livskraftiga rovdjursstammar. Sverige är ett av de länder i Europa där rovdjursstammarna på senare år har haft den starkaste tillväxten. Utbredningen av björn och varg har varit särskilt märkbar. I dag finns björn i stora delar av norra och centrala Sverige. Den svensk-norska stammen uppgår till cirka 3 000 björnar. Järven finns längs hela den svenska fjällkedjan och enstaka järvar har etablerat sig öster och söder om fjällkedjan. Lodjur finns i stort sett i hela Norrland och har expanderat

både inom mellersta Sverige och inom renskötselområdet. Det bedöms finnas cirka 750 kungsörnsrevir och 690 kungsörnspar, vilket motsvarar cirka 1 700 kungsörnar, i landet.

Från att vargen varit i det närmaste utrotad har vargstammens tillväxt varit upp mot 19 procent årligen. I början av 2000-talet, när riksdagen fattade beslut om etappmålet för varg, fanns det cirka 80 vargar i Sverige. Etappmålet är nått och över 200 vargar finns nu i våra skogar. Vargstammen är dock ännu inte livskraftig. Dagens skandinaviska vargstam härstammar från tre individer. Endast ett fåtal vargar har därefter invandrat till Skandinavien och förökats sig, vilket resulterat i nya gener i stammen. Detta har dock inte varit tillräckligt för vargstammens genetiska situation. Vargstammen är fortfarande starkt inavlad med risk för allvarliga inavelsdefekter. Regeringen har därför i proposition En ny rovdjursförvaltning (prop. 2008/09:210) lagt fast en politik för att en förstärkning av vargstammens genetik ska genomföras. Detta innebär att naturlig invandring av vargar från Finland och Ryssland ska underlättas och att det vid behov ska inplanteras varg österifrån. Därigenom ska upp till 20 vargar, opåverkade av inavel, tillföras den svenska vargstammen de kommande fem åren. Regeringen har därför givit Naturvårdsverket, Statens jordbruksverk och Statens veterinärmedicinska anstalt i uppdrag att utarbeta rutiner för införsel och utplantering av varg i Sverige. Delaktigheten i rovdjursförvaltningen förstärks genom att regionala viltförvaltningsdelegationer inrättats vid varje länsstyrelse. Viltförvaltningsdelegationerna ska fatta övergripande beslut om viltförvaltningen som helhet inom länen. Nya mål för rovdjursstammarna ska fastställas i bred medverkan från berörda organisationer, myndigheter och från forskare, inom bland annat populationsgenetik. Detta ska ske inom ramen för den utredning om de långsiktiga målen för rovdjursstammarnas utveckling som regeringen tillsatte under juni 2010. Det övergripande målet är att rovdjursstammarna utvecklas till friska stabila populationer och bibehåller eller uppnår en gynnsam bevarande status, samtidigt som acceptansen för rovdjuren och samexistensen mellan rovdjur och människor ska öka. Utredningen ska lägga fram ett betänkande senast den 1 juli 2012.

Gifrfri miljö

Farliga kemikalier och gifter behöver avlägsnas från vår vardag och vår miljö. Regeringens kemikaliepolitik vilar på tre ben; verka för ökad kunskap om kemikaliers hälso- och miljörisker, verka för ökad information om förekomsten av farliga ämnen i varor samt arbete för att farliga ämnen successivt fasas ut och ersätts med alternativa ämnen eller metoder. Sverige har framgångsrikt förbjudit kvicksilver. EU:s kemikalielagstiftning bör skärpas och EU bör gå före med att förbjuda kvicksilver i produkter som steg på vägen mot en internationell utfasning av kvicksilver. Sverige ska driva på för en mer effektiv kemikaliepolitik i EU. Ett aktivt svenskt arbete för giftfria livsmedel och livsmedel utan hälsofarliga tillsatser ska prioriteras.

Politiken ska genomföras genom ett stort engagemang inom EU och i det internationella kemikaliesamarbetet. Regeringen vill öka kunskapen om egenskaper hos kemiska ämnen och särskilt deras kombinationseffekter, det vill säga hur människor och miljö påverkas av den samlade exponeringen av flera olika ämnen med liknande effekter. En svensk handlingsplan för att identifiera, begränsa och fasa ut farliga kemikalier utarbetas. Regeringen avser att inom det Nordiska ministerrådet utveckla metoder för utvärdering av riskerna och förslag till stärkt lagstiftning samt identifiera lämpliga styrmedel i väntan på att EU-lagstiftningen ses över. Nationellt avser regeringen att ge Kemikalieinspektionen i uppdrag att, i dialog med andra myndigheter, näringslivet samt konsument- och miljöorganisationer, få till stånd åtaganden som minskar exponeringen för bl.a. hormonstörande ämnen i olika varor. För att förbättra informationen om kemikalier i varor avser regeringen att ge Kemikalieinspektionen i uppdrag att ta fram ett förslag till handlingsplan för att stärka kraven på information om kemikalier i varor i relevant EU-lagstiftning och internationella organ. De senaste åren har det skett en snabb utveckling av den gemensamma kemikaliepolitiken i EU, främst genom EU:s nya kemikalielagstiftning, Reach, som trädde i kraft 2007. Det pågår ett kontinuerligt arbete med att utvärdera ämnen och ta fram underlag med syfte att begränsa användningen av de farligaste ämnena. Regeringen vill att detta viktiga arbete ska gå snabbare, t.ex. bör arbetet med att identifiera och föra upp ämnen på den så kallade

kandidatlistan påskyndas. Regeringen avser därför att tillföra den ansvariga myndigheten för kemikaliefrågor, Kemikalieinspektionen, ökade resurser för att bedriva detta arbete. Arbetet med att fasa ut och förbjuda ämnen får störst genomslag om det görs inom EU eller än hellre genom internationella avtal. Sverige ska fortsatt ligga i framkant i kemikaliearbetet och driva på de internationella processerna. Det kan Sverige göra genom att gå före med nationella förbud och samtidigt driva på övriga länder. Regeringen har givit Kemikalieinspektionen och Livsmedelsverket i uppdrag att utreda förutsättningarna för Sverige att införa ett nationellt förbud mot användning av bisfenol A i vissa plastprodukter såsom nappflaskor. Regeringen har vidare framgångsrikt förbjudit kvicksilver. Förbudet innebär att varor som innehåller kvicksilver inte får släppas ut på den svenska marknaden, utom ljuskällor som regleras på EU-nivå. Alternativa tekniker måste därför användas i tandvården, vid kemisk analys och i kloralkaliindustrin. Regeringen arbetar för att få till ett internationellt förbud och ett första förhandlingsmöte om en internationell kvicksilverkonvention ägde rum i Stockholm i juni 2010.

Regeringen avser att fortsatt vara en drivande kraft för att skapa en starkare, mer effektiv och framåtsyftande global kemikaliepolitik. För att stärka det internationella samarbetet bör regeringen verka för ett stärkt internationellt ramverk för kemikalier där en ramverkskonvention för reglering av ämnen av globalt intresse skulle utgöra en central del. Flera internationella överenskommelser har framgångsrikt förhandlats fram under de senaste åren och arbetet framöver handlar till stor del om att följa upp att parterna också lever upp till åtagandena inom konventionerna. Därför kommer regeringen fortsatt att prioritera den globala kemikaliestrategin (SAICM) där Sverige är ett av de största givarländerna. Sverige kommer även inom ramen för SAICM att vara pådrivande för att öka informationen om kemikalier i varor i centrala branscher såsom leksaker, textil och elektronik.

Regionala ordförandeskap

Den snabba temperaturökningen i Arktis och spridningen av kemikalier till de arktiska

områdena är en global angelägenhet. Ett varmare Arktis hotar inte bara den sårbara arktiska miljön och levnadsbetingelserna i norr utan påverkar också det globala klimatsystemet. Spridningen av sotpartiklar och kemikalier i och utanför Arktis förorsakar redan allvarliga konsekvenser för människor, djur och natur i Arktis. Sverige kommer under sitt ordförandeskap i Arktiska rådet (2011–2013) särskilt att uppmärksamma kopplingen mellan den arktiska miljön och behovet av ett kraftfullt globalt agerande inom klimat- och kemikaliearbetet. Arbetet för en global kvicksilverkonvention är ett sådant exempel. Bevarandet av biologisk mångfald och ekosystemtjänster ett annat och blir också en huvudfråga. Ett helhetsgrepp måste tas med fokus på naturmiljön i allmänhet och klimatfrågan i synnerhet. Sverige ska verka för att öka skyddet för den känsliga arktiska miljön. Miljösamarbete i närområdet, däribland med Ryssland, ges särskild prioritet genom det svenska ordförandeskapet i Barentsrådets miljösamarbete (2010–2012).

Det svenska ordförandeskapet i Helcom (Helsingforskommissionen) 2010–2012 stärker regeringens möjligheter att vara pådrivande för att förbättra Östersjöns miljö. Belastningen till havet av övergödande ämnen och kemikalier måste minskas till godtagbara nivåer i enlighet med Helcoms aktionsplan för Östersjön. Insatserna inom EU:s olika politikområden ska stärka arbetet i Helcom. EU:s strategi för Östersjöregionen som antogs under det svenska EU-ordförandeskapet kan bidra till detta. Under det svenska ordförandeskapet i Helcom kommer Sverige att fokusera på följande: att säkra genomförandet av aktionsplanen för Östersjön, att verka för att årliga ministermöten genomförs, att verka för att Helcoms organisation förnyas så att Helcoms roll stärks i det regionala havsarbetet, att stärka Helcoms roll i genomförandet av det marina direktivet och annan EU-policy samt att säkra att Helcoms beslut grundar sig på bästa tillgängliga vetenskapliga grund.

Ett effektivare miljöarbete

Arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljö kvalitetsmålen utgör grunden för den nationella miljöpolitiken. Det miljöarbete som genomförs av alla samhällets aktörer bidrar till att miljö kvalitetsmålen nås. Regeringen har ett

ansvar gentemot kommande generationer att aktivt arbeta för att lösa miljöproblem och att få en uthållig användning av naturens resurser. De 16 miljö kvalitetsmålen uttrycker den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling och konkretiserar även miljöbalkens mål om att främja en hållbar utveckling. Miljö kvalitetsmålen är väletablerade och har stor acceptans i det nationella, regionala och lokala miljöarbetet. Regeringen har gjort en översyn för att finna möjliga effektiviseringar och förenklingar i systemet och få en ökad samhällsekonomisk effektivitet. Regeringen har i propositionen Svenska miljömål (prop. 2009/10:155) presenterat ett modernare och effektivare miljömålssystem som bygger på att kunna svara upp mot de miljöpolitiska utmaningar som finns för att inom en generation kunna skapa möjligheter att lösa de stora miljöproblemen i Sverige och samtidigt kunna skapa en hållbar samhällsutveckling.

Arbetet för att nå miljö kvalitetsmålen förutsätter en ambitiös miljöpolitik såväl i Sverige, som inom EU och i internationella sammanhang. Detta tydliggörs nu i det övergripande målet för miljöpolitiken, generationsmålet. Regeringen tydliggör även att vårt arbete med att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, inte ska innebära att regeringen flyttar miljöproblem till andra länder.

Regeringen anser att miljömålssystemet ger en bra uppföljning och redovisning av tillståndet i miljön. Systemet behöver däremot utvecklas till att ge tydligare vägledning om hur miljö kvalitetsmålen mest effektivt ska nås. Därför har regeringen föreslagit förändringar i miljömålssystemet.

Regeringen bedömer att miljömålssystemet kan bli effektivare genom att i tid och organisation skilja på uppgifterna att följa upp miljö tillståndet och utvärdera beslutade insatser från uppgiften att utveckla strategier med förslag till etappmål, styrmedel och åtgärder. Regeringen har därför tillsatt en parlamentarisk beredning som på regeringens uppdrag ska ge råd till regeringen om hur miljö kvalitetsmålen kan nås.

Genom den parlamentariska beredningen kommer regeringen att få politiskt förankrade förslag som har goda förutsättningar att genomföras. Bättre förutsättningar ges för engagemang i arbetet med miljömålen även genom att strategierna tar utgångspunkt i politiska

prioriteringar. De förändringar i miljömålssystemet som regeringen nu genomför förväntas sammantaget ge icke-statliga aktörer bättre möjlighet till delaktighet i miljömålssystemet och skapar bättre förutsättningar för engagemang.

3.9 Budgetförslag

3.9.1 1:1 Naturvårdsverket

Tabell 3.4 Anslagsutveckling 1:1 Naturvårdsverket

Tusental kronor				
2009	Utfall	334 934	Anslags- sparande	10 937
2010	Anslag	349 143 ¹	Utgifts- prognos	345 926
2011	Förslag	375 332		
2012	Beräknat	363 030 ²		
2013	Beräknat	368 041 ³		
2014	Beräknat	375 999 ⁴		

¹ Inklusive tillägsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tillägsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 359 677 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 359 677 tkr i 2011 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 359 129 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för Naturvårdsverkets förvaltningskostnader, inklusive verkets kostnader för att administrera de verksamheter som finansieras via sakanslagen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.5 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor				
Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	1 751		2 504	-753
Prognos 2010	9 000		3 000	6 000
Budget 2011	9 000		3 000	6 000

Tabell 3.6 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	16 569	16 569	0
(varav tjänsteexport)	-	-	
Prognos 2010	16 500	16 500	0
(varav tjänsteexport)	-	-	
Budget 2011	16 500	16 500	0
(varav tjänsteexport)	-	-	

Intäkterna från offentligrättslig verksamhet för 2009 uppgick till 1,8 miljoner kronor, varav 1,4 miljoner kronor från miljöskyddsavgifter som redovisas mot inkomstitel 2537 Miljöskyddsavgifter och 3,2 miljoner kronor från övriga

offentligrättsliga avgifter som redovisas mot inkomstitel 2552.

Intäkterna har minskat med drygt 12 miljoner kronor under 2009 jämfört med 2008, vilket delvis beror på att 6 miljoner kronor av avgifterna återbetalats efter att miljödomstolen ändrat överklagade beslut. För 2010 beräknas avgifterna till 9 miljoner kronor, varav merparten från miljöskyddsavgifter.

Naturvårdsverket får disponera avgifter som avser jägarexamen/jaktkortsregister, batterifonden och den s.k. NOx-avgiften. Producentansvar för batterier gäller från 1 januari 2009. Det innebär att avgifterna på miljöfarliga batterier som betalats till batterifonden för att finansiera det framtida omhändertagandet inte längre tas ut (se 3.6.1).

Regeringens överväganden

Riksrevisionen har påtalat att Naturvårdsverket felaktigt har finansierat vissa kostnader med sakanslag. För att renodla anslagen för Naturvårdsverkets kostnader för konsultinsatser föreslås anslaget öka med 40,7 miljoner kronor per år fr.o.m. 2011. Del av kostnaderna för konsultinsatser avser kostnader i samband med förberedelser vid skydd av värdefull natur. Renodlingen av anslagen innebär att

- 13,3 miljoner kronor överförs från anslaget 1:2 *Miljöövervakning m.m.*
- 22,2 miljoner kronor överförs från anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur*
- 5,2 miljoner kronor överförs från anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden.*

Anslaget föreslås minskas med 16 miljoner kronor 2011 och med 31,8 miljoner kronor per år 2012 för finansiering av den nya myndigheten för havs- och vattenmiljö. Motsvarande belopp överförs till anslaget 1:17 *Havs- och vattenmiljömyndigheten.*

Anslaget föreslås minskas med 200 000 kronor till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Regeringen föreslår därmed att 375 332 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Naturvårdsverket* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 363 030 000 kronor, för 2013 till 368 041 000 kronor och för 2014 till 375 999 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:1 Naturvårdsverket

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	349 143	349 143	349 143	349 143
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 639	4 909	9 796	18 117
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	24 550	8 978	9 102	9 313
Övrigt				-574
Förslag/ beräknat anslag	375 332	363 030	368 041	375 999

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkning för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

3.9.2 1:2 Miljöövervakning m.m.

Tabell 3.8 Anslagsutveckling 1:2 Miljöövervakning m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	306 982	Anslags- sparande	6 486
2009	Utfall	306 982	Anslags- sparande	6 486
2010	Anslag	304 093 ¹	Utgifts- prognos	291 357
2011	Förslag	294 993		
2012	Beräknat	312 714		
2013	Beräknat	357 714		
2014	Beräknat	377 714		

¹ Inklusivt tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Tabell 3.9 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2009	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013–2014
Ingående åtaganden	51 754	47 925	72 312		
Nya åtaganden	38 988	68 000	40 000		
Infriade åtaganden	-42 816	-43 613	-31 163	-50 150	-31 000
Utestående åtaganden	47 925	72 312	81 149		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	65 000	82 000	82 000		

Anslaget används för att följa upp och rapportera uppgifter knutna till miljö kvalitetsmålen, för miljöövervakning, för bidrag till vissa ideella organisationer m.fl., för bidrag till projektet Swedish Water House vid Stockholm International Water Institute (SIWI) samt för bidrag till bl.a. AB Svenska Miljöstyrningsrådets arbete med miljökrav vid offentlig upphandling och miljöledningssystem.

Medlen för att följa upp och rapportera uppgifter knutna till miljö kvalitetsmålen och till miljöövervakningen kommer att fördelas av Naturvårdsverket, efter samråd med berörda myndigheter, från 2011. En del av anslaget används också för att arbeta med internationell miljöövervakning samt internationell rapportering som följer av EU-direktiv och andra internationella åtaganden.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2011 för anslaget 1:2 *Miljöövervakning m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 82 000 000 kronor under perioden 2012–2014.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för att Naturvårdsverket ska kunna teckna fleråriga avtal med de aktörer som utför övervakning i program som löper över flera år.

Regeringens överväganden

Anslaget föreslås öka med 6,5 miljoner kronor per år fr.o.m. 2011 för miljöanpassad offentlig upphandling. Satsningen finansieras genom att motsvarande belopp överförs från anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden*.

Anslaget föreslås minskas med 13,3 miljoner kronor per år fr.o.m. 2011 för att renodla Naturvårdsverkets konsultinsatser. Motsvarande belopp föreslås överföras till anslaget 1:1 *Naturvårdsverket*.

Anslaget föreslås minskas med 2,3 miljoner kronor 2011 och med 4,6 miljoner kronor per år 2012 för finansiering av den nya myndigheten för havs- och vattenmiljö, som påbörjar sin verksamhet den 1 juli 2011. Motsvarande belopp överförs till anslaget 1:17 *Havs- och vattenmiljömyndigheten*.

I regeringens långsiktiga prioritering om att Sverige 2030 bör ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen ligger en fortsatt utveckling av ekonomiska styrmedel och andra stimulanser. Regeringens satsning på en ny supermiljöbilspremie är en av flera åtgärder i utvecklingen. Supermiljöbilspremien föreslås införas fr.o.m. 1 januari 2012 och omfatta 40 000 kronor per bil. För detta ändamål beräknar regeringen tillföra 20 miljoner kronor 2012, 80 miljoner kronor 2013 och till 100 miljoner kronor 2014.

Regeringen föreslår därmed att 294 993 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Miljöövervakning m.m.* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 312 714 000 kronor, för 2013 till 357 714 000 kronor och för 2014 till 377 714 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.10 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:2 Miljöövervakning m.m

Tusental kronor				
	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	304 093	304 093	304 093	304 093
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	6 500	26 500	71 500	91 500
Överföring till/från andra anslag	-15 600	-17 879	-17 879	-17 879
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	294 993	312 714	357 714	377 714

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.3 1:3 Åtgärder för värdefull natur

Tabell 3.11 Anslagsutveckling 1:3 Åtgärder för värdefull natur

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag
2009	Utfall	1 801 139		Anslags-sparande 13 142
2010	Anslag	1 777 297 ¹		Utgifts-prognos 1 732 402
2011	Förslag	829 952		
2012	Beräknat	615 537		
2013	Beräknat	615 537		
2014	Beräknat	615 537		

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för insatser för skötsel och förvaltning av skyddad natur, bevarande och restaurering av biologisk mångfald och insatser för friluftsliv. Anslaget får särskilt användas för kostnader

- för skötsel av skyddade områden, naturvårdsförvaltning och fastighetsförvaltning,
- för artbevarande och viltförvaltning, samt
- i samband med skötsel och övrig förvaltning av värdefull natur.

Anslaget får t.o.m. den 30 juni 2011 användas för kostnader för vattenförvaltning enligt EU:s ramdirektiv för vatten.

Fr.o.m. 2011 föreslås anslaget benämnas 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* (tidigare 1:3 *Åtgärder för biologisk mångfald*).

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2011 för anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 260 000 000 kronor under perioden 2012–2036.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för att fleråriga avtal ska kunna tecknas som avser

- förvaltning av värdefulla naturområden
- medfinansiering i större EU-projekt
- samverkansavtal med statliga myndigheter.

Bemyndiganderamen för 2011 föreslås minska med 100 miljoner kronor som en följd av att anslaget 1:16 *Skydd av värdefull natur* uppförs på statsbudgeten fr.o.m. 2011.

Regeringens överväganden

Regeringen avser att under perioden 2011–2014 avsätta medel till åtgärder för biologisk mångfald med ett belopp som motsvarar anslagsnivån 2010 för nuvarande anslaget 1:3 *Åtgärder för biologisk mångfald*, dvs. ca 1,8 miljarder kronor per år.

Genom omfördelningar till två nya anslag; 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* och 1:16 *Skydd av värdefull natur* samt omfördelning till anslagen 1:12 *Åtgärder för havs- och vattenmiljö* samt 1:17 *Havs- och vattenmiljömyndigheten* för verksamhet som har bäring på havs- och vattenmiljö fördelas och renodlas finansieringen för den samlade verksamheten avseende biologisk mångfald. Sammantaget innebär det att finansieringen fördelas enligt följande.

Tabell 3.12 Åtgärder för biologisk mångfald

Miljoner kronor

Anslag	2010	2011	2012	2013	2014
1:3	1 777	830	615	615	615
1:16		742	751	751	751
1:12		196	393	393	393
1:17		9	18	18	18
Summa	1 777	1 777	1 777	1 777	1 777

I tabellen nedan, över härledning av anslagsnivån 2011–2014, ingår följande förändringar för anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur*.

- Från 2011 föreslås anslaget minskas per år med
- 686 miljoner kronor per år som en följd av att anslaget 1:16 *Skydd av värdefull natur* uppförs på statsbudgeten,
 - 210 miljoner kronor per år som en följd av riksdagens beslut att överföra skogsmark från Sveaskog till staten som ersättningsmark,
 - 3 miljoner kronor per år för ökat stöd till friluftorganisationer. Motsvarande belopp överförs till anslaget 13:4 *Stöd till friluftorganisationer* under utgiftsområde 17 samt
 - 22,2 miljoner kronor per år för att renodla Naturvårdsverkets konsultinsatser. Motsvarande belopp överförs till anslaget 1:1 *Naturvårdsverket*.

För finansiering av verksamheter som har bäring på havs- och vattenmiljö föreslås anslaget minskas med 196,4 miljoner kronor 2011 och 392,8 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012. Motsvarande belopp överförs till anslaget 1:12 *Åtgärder för havs- och vattenmiljö*.

Tabell 3.13 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur

Tusental kronor

	Utfall 2009	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013–2036
Ingående åtaganden	126 648	201 065	245 065		
Nya åtaganden	208 228	250 000	52 500		
Infriade åtaganden	-133 811	-206 000	-52 500	-80 000	-180 000
Utestående åtaganden	201 065	245 065	245 065		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	280 000	360 000	360 000		

För finansiering av den nya myndigheten för havs- och vattenmiljö, som påbörjar sin verksamhet den 1 juli 2011, föreslås anslaget minskas med 9,1 miljoner kronor 2011 och med 18,2 miljoner kronor per år 2012. Motsvarande belopp överförs till anslaget 1:17 *Havs- och vattenmiljömyndigheten*.

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2011–2014.

Regeringen föreslår därmed att 829 952 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 615 537 000 kronor, för 2013 till 615 537 000 kronor och för 2014 till 615 537 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:3 Åtgärder för värdefull natur

	2011	2012	2013	2014
<i>Tusental kronor</i>				
Anvisat 2010¹	1 777 297	1 777 297	1 777 297	1 777 297
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-28 445	-45 445	-45 445	-45 445
Överföring till/från andra anslag	-918 900	-1 116 315	-1 116 315	-1 116 315
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	829 952	615 537	615 537	615 537

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.4 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

<i>Tusental kronor</i>				
2009	Utfall	305 645	Anslags-sparande	375 407
2010	Anslag	591 018 ¹	Utgifts-prognos	374 448
2011	Förslag	531 518		
2012	Beräknat	512 618		
2013	Beräknat	521 718		
2014	Beräknat	540 018		

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 21 Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att inventera, undersöka och åtgärda förorenade områden som behöver

saneras och efterbehandlas samt för att ta fram prioriteringsunderlag. Anslaget får användas till att åtgärda saneringsobjekt som är särskilt angelägna ur risksynpunkt och till akuta saneringsinsatser. Anslaget används vidare för att inventera om det förekommer, och i så fall genomföra, ansvarsutredningar och nödvändiga undersökningar av objekt som förorenats av en statlig organisation som inte längre finns kvar. Anslaget används även för att ta om hand historiskt radioaktivt avfall från icke-kärnteknisk verksamhet.

Anslagssparandet från 2009 beror delvis på att Naturvårdsverket och länsstyrelserna använder beställningsbemyndigandet i stället för att betala ut beloppen för sanering i förväg, vilket var en förändring som genomfördes under 2008. Därtill bidrog fjolårets saneringsproposition (prop. 2008/09:217) till att många kommuner avvaktade med att påbörja sina projekt till dess att egenfinansieringen slopades den 1 februari 2010. En stor del av anslagssparandet, 216 miljoner kronor, drogs in vid ingången av 2010.

Årets låga anslagsprognos, som baserar sig på Naturvårdsverkets bedömning, beror till stor del på att den ändrade redovisningsprincipen från 2008 fortfarande påverkar utbetalningarna på anslaget. Naturvårdsverket har också ändrat sin prognosmodell för anslaget under våren 2010, vilket torde ge mer träffsäkra prognoser.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2011 för anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 067 000 000 kronor under perioden 2012–2021.

Skälen för regeringens beslut: Regeringen har ett särskilt bemyndigande om ekonomiska förpliktelser för att avtal ska kunna tecknas för fleråriga insatser som rör inventering, undersökningar och åtgärder för att sanera och efterbehandla förorenade områden.

Bemyndigandet för 2011 föreslås bli tioårigt och löpa fram till 2021. Stora projekt tar ofta 6–7 år att genomföra. Eftersom enskilda projekt kan bli försenade föreslås ramen sättas till tio år.

Tabell 3.16 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Tusental kronor

	Utfall 2009	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013–2021
Ingående åtaganden	545 049	709 131	950 815		
Nya åtaganden	363 001	700 000	597 000		
Infriade åtaganden	-198 919	-458 316	-550 000	-505 000	-492 815
Utestående åtaganden	709 131	950 815	997 815		
Erhållet/förslaget bemyndigande	1 100 000	1 050 000	1 067 000		

Regeringens överväganden

Från 2011 föreslås anslaget minska med

- 6,5 miljoner kronor per år för att finansiera behovet av miljöanpassad offentlig upphandling,
- 13,4 miljoner kronor per år för att finansiera tillsynen av gränsöverskridande avfallstransporter. Det innebär att 5 miljoner kronor överförs till anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* under utgiftsområde 1, 3,6 miljoner kronor till anslaget 1:3 *Tullverket* under utgiftsområde 3 och 4,8 miljoner kronor till anslaget 1:1 *Polisorganisationen* utgiftsområde 4,
- 5,2 miljoner kronor per år för att renodla Naturvårdsverkets konsultinsatser.

För att stärka anslaget 1:16 *Skydd av värdefull natur* överförs 28 miljoner kronor per år 2012–2014.

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2011–2014.

Regeringen föreslår därmed att 531 518 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 512 618 000 kronor, för 2013 till 521 718 000 kronor och för 2014 till 540 018 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.17 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	594 518	594 518	594 518	594 518
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-57 800	-76 700	-67 600	-49 300
Överföring till/från andra anslag	-5 200	-5 200	-5 200	-5 200
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	531 518	512 618	521 718	540 018

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.5 1:5 Miljöforskning

Tabell 3.18 Anslagsutveckling 1:5 Miljöforskning

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2009	88 943		275
2010	Anslag	90 601 ¹	88 670
2011	Förslag	91 878	
2012	Beräknat	92 911 ²	
2013	Beräknat	94 092 ³	
2014	Beräknat	95 601 ⁴	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 91 878 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 91 878 tkr i 2011 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 91 749 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används främst för att finansiera forskning som stödjer Naturvårdsverkets arbete inom flera områden som berör miljö kvalitetsmålen, forskning som knyter an till miljöbalken samt

för underlag till internationella förhandlingar. Anslaget ska också finansiera statens andel av den forskning som bedrivs samfinansierat med näringslivet vid IVL Svenska Miljöinstitutet AB.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2011 för anslaget 1:5 *Miljöforskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 102 000 000 kronor under perioden 2012–2014.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för att Naturvårdsverket ska kunna teckna avtal om fleråriga miljöforskningsprojekt.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 91 878 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Miljöforskning* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till

92 911 000 kronor, för 2013 till 94 092 000 kronor och för 2014 till 95 735 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.19 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:5 Miljöforskning

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	90 601	90 601	90 601	90 601
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1 277	2 310	3 491	5 134
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				-134
Förslag/beräknat anslag	91 878	92 911	94 092	95 601

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FIU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkning för 2012-2014 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Tabell 3.20 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:5 Miljöforskning

Tusental kronor

	Utfall 2009	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013–2014
Ingående åtaganden	57 038	119 929	93 769		
Nya åtaganden	97 647	17 500	35 000		
Infriade åtaganden	-34 756	-43 660	-30 000	-49 385	-49 384
Utestående åtaganden	119 929	93 769	98 769		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	120 000	102 000	102 000		

3.9.6 1:6 Kemikalieinspektionen

Tabell 3.21 Anslagsutveckling 1:6 Kemikalieinspektionen

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2009	Utfall	136 061	2009	Anslags-sparande	-2 739
2010	Anslag	163 854 ¹	2010	Utgifts-prognos	155 450
2011	Förslag	189 448			
2012	Beräknat	191 068 ²			
2013	Beräknat	193 757 ³			
2014	Beräknat	197 838 ⁴			

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 189 254 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 189 253 tkr i 2011 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 189 024 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för Kemikalieinspektionens förvaltningskostnader dvs. som avser tillsyn och vägledning, riskbedömning, riskbegränsning för allmänskemikalier samt riskbegränsning för bekämpningsmedel. Anslaget används även för finansiering av Internationella kemikalie-sekretariatets verksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.22 Offentlig-rättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomstittel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	91 999	8 094	101 117	-1 024
Prognos 2010	95 050	7 300	102 450	-100
Budget 2011	95 050	4 700	99 750	0

Tabell 3.23 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009 (varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2010 (varav tjänsteexport)	4 407	4 407	0
Budget 2011 (varav tjänsteexport)	4 272	4 272	0

Kemikalieinspektionens verksamhet finansieras huvudsakligen med avgifter som anges i

- förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken,

- förordningen (1999:942) om kemikalieavgifter m.m.
- Kemikalieinspektionens föreskrifter om kemiska produkter och biotekniska organismer (KIFS 1998:8).

Intäkterna från kemikalieavgifter m.m. redovisas på inkomstittel 1457, intäkterna från bekämpningsmedel redovisas på inkomstittel 1454 och övriga inkomster av statens verksamhet redovisas på inkomstittel 2811. Kemikalieinspektionen bedriver även viss avgiftsfinansierad verksamhet där myndigheten disponerar medlen. Detta omfattar framför allt prövningsverksamhet enligt EU-direktiven 91/414/EEG och 98/8/EG avseende verksamma ämnen i bekämpningsmedel. Kemikalieinspektionen är utsedd rapportör och utför inom svenska rapportörsprogrammet (SERP), för EU:s räkning, riskbedömning av befintliga och nya verksamma ämnen i bekämpningsmedel.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 25 miljoner kronor per år tillförs anslaget 2011–2014 för en handlingsplan för kemikalier. Sverige ska vara drivande för en mer effektiv kemikaliepolitik i EU. Den svenska handlingsplanen ska rymma förslag för att identifiera, begränsa och fasa ut farliga kemikalier.

Anslaget minskas med 100 000 kronor till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

I syfte att renodla anslag och tydliggöra kostnader med valutaeffekter överförs 500 000 kronor per år fr.o.m. 2011 till anslaget 1:7 *Internationellt miljösamarbete*. Överföring avser medel för bidrag till internationella organisationer som WHO och OECD.

Regeringen föreslår därmed att 189 448 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Kemikalieinspektionen* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 191 068 000 kronor, för 2013 till 193 757 000 kronor och för 2014 till 197 838 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:6 Kemikalieinspektionen

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	163 854	163 854	163 854	163 854
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	959	2 539	4 881	8 644
Beslut	24 952	24 903	25 254	25 817
Överföring till/från andra anslag	-600	-606	-614	-628
Övrigt ³	283	378	383	151
Förslag/ beräknat anslag	189 448	191 068	193 757	197 838

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkning för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (2014) även till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

3.9.7 1:7 Internationellt miljösamarbete

Tabell 3.25 Anslagsutveckling 1:7 Internationellt miljö-samarbete

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2009	Utfall	78 516	Anslags-sparande	6 060
2010	Anslag	74 793 ¹	Utgifts-prognos	73 032
2011	Förslag	141 031		
2012	Beräknat	141 031		
2013	Beräknat	141 031		
2014	Beräknat	141 031		

¹ Inklusivt tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för medlemsavgifter och stöd till internationella organisationer samt för internationellt samarbete. Stödet avser internationella miljökonventioner och avtal om miljöfrågor i FN-systemet. Anslaget finansierar Sveriges årliga bidrag till den miljöfond som utgör kärnan i finansieringen av FN:s miljöprogram UNEP:s verksamhet.

Vidare disponeras anslaget för bilateralt och EU-relaterat miljösamarbete samt stöd till internationella organisationer. Dessutom används medlen för kostnader för deltagande i internationellt samarbete på kärnenergiområdet, dvs. Sveriges reguljära medlemsavgift i Internationella

Atomenergiorganet (IAEA), bidraget till IAEA:s Technical Assistance and Cooperation Fund samt kostnader i samband med övrigt internationellt kärnsäkerhetssamarbete.

Anslaget används också för att betala Sveriges medlemsavgifter i de internationella organisationerna EUMETSAT (det europeiska väder-satellit-samarbetet), ECMWF (det europeiska centret för medellånga prognoser) och WMO (den världsmeteorologiska organisationen).

Regeringens överväganden

I syfte att renodla anslag och tydliggöra kostnader med valutaeffekter föreslås att 62 miljoner kronor per år fr.o.m. 2011 överförs till anslaget 1:7 *Internationellt miljösamarbete*. Kostnaderna avser bidrag och medlemsavgifter som betalas ut i annan valuta som för närvarande finansieras från Kemikalieinspektionens och Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts förvaltningsanslag. Överföring sker genom att anslaget 1:6 *Kemikalieinspektionen* minskas med 500 000 kronor och anslaget 1:9 *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* minskas med 61,5 miljoner kronor.

För att tydliggöra finansiering av bas-budgetstödet till FN:s miljöprogram överförs 9 miljoner kronor per år fr.o.m. 2011 från anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Regeringen föreslår därmed att 141 031 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Internationellt miljösamarbete* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 141 031 000 kronor, för 2013 till 141 031 000 kronor och för 2014 till 141 031 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:7 Internationellt miljösamarbete

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	67 793	67 793	67 793	67 793
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	71 000	71 000	71 000	71 000
Övrigt	2 238	2 238	2 238	2 238
Förslag/beräknat anslag	141 031	141 031	141 031	141 031

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.8 1:8 Stockholms internationella miljöinstitut

Tabell 3.27 Anslagsutveckling 1:8 Stockholms internationella miljöinstitut

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2009	Utfall	11 928	0
2010	Anslag	11 928 ¹	11 928
2011	Förslag	11 928	
2012	Beräknat	11 928	
2013	Beräknat	11 928	
2014	Beräknat	11 928	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för statens stöd till Stockholms internationella miljöinstitut (SEI). SEI är ett internationellt inriktat forskningsinstitut som arbetar med policyrelaterade frågor inom områdena miljö och hållbar utveckling. SEI:s huvudsakliga uppgifter är att stödja beslutsfattande, institutions- och kapacitetsbyggande samt bidra med lösningar inom dessa områden.

Regeringens överväganden

Regeringen har under 2009 gett Statskontoret i uppdrag att utvärdera SEI:s nytta och värde för regeringen. Utvärderingen, som rapporterades i februari 2010, visade att SEI har stort värde för regeringen samt att det finns ett behov av att se över styrning och organisation. Regeringen uppdrog även åt Formas att utvärdera den veten-

skapliga kvaliteten på SEI:s arbete. Uppdraget redovisades våren 2010. Utvärderingarna bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen föreslår därmed att 11 928 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Stockholms internationella miljöinstitut* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 11 928 000 kronor, för 2013 till 11 928 000 kronor och för 2014 till 11 928 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:8 Stockholms internationella miljöinstitut

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	11 928	11 928	11 928	11 928
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	11 928	11 928	11 928	11 928

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.9 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Tabell 3.29 Anslagsutveckling 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2009	Utfall	264 395	27 639
2010	Anslag	266 468 ¹	272 740
2011	Förslag	206 666	
2012	Beräknat	208 838 ²	
2013	Beräknat	204 158 ³	
2014	Beräknat	208 701 ⁴	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 206 712 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 199 262 tkr i 2011 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 199 206 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

SMHI:s uppdragsverksamhet och affärsverksamhet finansieras med avgifter. Uppdragsverksamheten sker inom ramen för SMHI:s myndighetsansvar men bekostas helt av andra myndigheter. Affärsverksamheten bedrivs på kommersiella villkor på en helt eller delvis konkurrensutsatt marknad.

Tabell 3.30 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	18 900	18 700	200
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2010	23 800	23 300	500
(varav tjänsteexport)			
Budget 2011	22 000	22 000	0
(varav tjänsteexport)			

Tabell 3.31 Affärsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2009	208 400	207 900	500
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2010	221 300	220 400	900
(varav tjänsteexport)			
Budget 2011	225 000	224 000	1 000
(varav tjänsteexport)			

Regeringens överväganden

I syfte att renodla anslag och tydliggöra kostnader med valutaeffekter överförs 61,5 miljoner kronor per år fr.o.m. 2011 till anslaget 1:7 *Internationellt miljösamarbete*. Överföring avser medel för Sveriges medlemsavgifter i de internationella organisationerna EUMETSAT (det europeiska vädersatellitsamarbetet), ECMWF (det europeiska centret för medellånga prognoser) och WMO (den världsmeteorologiska organisationen).

Anslaget minskas med 140 000 kronor till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2011–2014.

Regeringen föreslår därmed att 206 666 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 208 838 000 kronor, för 2013 till 204 158 000 kronor och för 2014 till 208 701 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.32 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Tusental kronor				
	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	266 468	266 468	266 468	266 468
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	2 256	5 020	8 859	15 065
Beslut	-467	-472	-8 675	-8 871
Överföring till/från andra anslag	-61 640	-62 274	-63 155	-64 578
Övrigt ³	49	96	661	617
Förslag/beräknat anslag	206 666	208 838	204 158	208 701

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkning för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (2014) även till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

3.9.10 1:10 Klimatanpassning

Tabell 3.33 Anslagsutveckling 1:10 Klimatanpassning

Tusental kronor				
År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2009	Utfall	73 568		26 432
2010	Anslag	117 000 ¹		140 196
2011	Förslag	117 000		
2012	Beräknat	92 000		
2013	Beräknat	0		
2014	Beräknat	0		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för vissa förebyggande och kunskapshöjande insatser för att begränsa samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar. Anslaget får även användas för de administrativa kostnader som följer med insatserna.

Tabell 3.34 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – 1:10 Klimatanpassning

Tusental kronor

	Utfall 2009	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013–
Ingående åtaganden		38 435	45 652		
Nya åtaganden		50 000	40 000		
Infriade åtaganden		-42 783	-45 652	-40 000	0
Utestående åtaganden	38 435	45 652	40 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	100 000	60 000	40 000		

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2011 för anslaget 1:10 *Klimatanpassning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor under 2012.

Skälen för regeringens förslag: För att avtal om fleråriga projekt ska kunna tecknas har regeringen ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden. Besluten avser upphandlingar för den nationella markmodellen (höjddatabasen) respektive upphandlingar i samband med kartläggning av skredförutsättningar i Göta Älvdalen.

Bemyndiganderamen för 2011 föreslås minskas med 20 miljoner kronor jämfört med innevarande år.

Regeringens överväganden

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2011–2014. Det viktiga klimatanpassningsarbetet som inleddes 2009 behöver fortsätta och utvecklas. Regeringen avser därför att återkomma med besked om fortsatt finansiering efter 2012.

Regeringen föreslår därmed att 117 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Klimatanpassning* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 92 000 000 kronor, för 2013 till 0 kronor och för 2014 till 0 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.35 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:10 Klimatanpassning

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	117 000	117 000	117 000	117 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut		-25 000	-117 000	-117 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	117 000	92 000	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.11 1:11 Inspire

Tabell 3.36 Anslagsutveckling 1:11 Inspire

Tusental kronor

2009	Utfall	Anslags-sparande	0
2010	Anslag	50 000 ¹	Utgifts-prognos 48 883
2011	Förslag	50 000	
2012	Beräknat	50 000	
2013	Beräknat	0	
2014	Beräknat	0	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att samordna genomförandet av Inspire-direktivet i svensk lagstiftning, för en nationell portal samt merkostnader som följer av direktivet.

Regeringens överväganden

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2011–2014.

Regeringen föreslår att 50 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Inspire* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 50 000 000 kronor, för 2013 till 0 kronor och för 2014 till 0 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.37 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:11 *Inspire*

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	50 000	50 000	50 000	50 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut			-50 000	-50 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	50 000	50 000	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.12 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö

Tabell 3.38 Anslagsutveckling 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö

Tusental kronor

År	Utfall	283 034	Anslags-sparande	8 802
2009	Utfall	283 034	Anslags-sparande	8 802
2010	Anslag	369 800 ¹	Utgifts-prognos	354 313
2011	Förslag	578 749		
2012	Beräknat	787 565		
2013	Beräknat	547 565		
2014	Beräknat	547 565		

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för insatser för att förbättra, bevara och skydda havsmiljön i Östersjön och Västerhavet. Från och med den 1 juli 2011 föreslås anslaget användas för insatser för havs- och vattenmiljöer. I dessa ryms, bland annat att främja en ändamålsenlig vattenförvaltning samt frågor som rör havsplanering.

Fr.o.m. 2011 föreslås anslaget benämnas 1:12 *Åtgärder för havs- och vattenmiljö* (tidigare 1:12 *Havsmiljö*).

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2011 för anslaget 1:12 *Åtgärder för havs- och vattenmiljö* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 130 000 000 kronor under perioden 2012–2016.

Tabell 3.39 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö

Tusental kronor

	Utfall 2009	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013–2016
Ingående åtaganden	20 321	94 855	132 855		
Nya åtaganden	141 549	95 000	95 000		
Infriade åtaganden	-67 015	-57 000	-98 000	-94 000	-35 855
Utestående åtaganden	94 855	132 855	129 855		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	700 000	133 000	130 000		

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har ett särskilt bemyndigande för ekonomiska åtaganden för att Naturvårdsverket ska kunna teckna avtal om fleråriga åtgärder.

Bemyndiganderamen för 2011 har ökat med 36 miljoner kronor, främst för att Naturvårdsverket ska kunna fatta fleråriga beslut om de så kallade LOVA-projekten. Dessa, hanteras inom ramen för förordningen (2009:381) om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt (se även regeringens vårtilläggsbudget för 2010, prop. 2009/10:99, avsnitt 3.2.19).

Regeringens överväganden

Regeringen avsätter en miljard kronor för det fortsatta viktiga arbetet med havsmiljön under perioden 2011–2014. Genom att tillföra anslaget 93 miljoner kronor per år 2011–2012 samt minskar anslaget med 57 miljoner kronor per år 2013–2014 uppnås detta.

I samband med att den nya myndigheten för havs- och vattenmiljö bildas den 1 juli 2011 är regeringens avsikt att tydliggöra finansiering av verksamheter som har bäring på havs- och vattenmiljö. Detta innebär att regeringen – utöver havsmiljarden – ökar anslaget med 208,8 miljoner kronor 2011 samt med 417,6 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012 jämfört med 2010 års nivå. Finansieringen sker genom att 196,4 miljoner kronor överförs 2011 och 392,8 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012 från anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur*. Från utgiftsområde 23 anslaget 1:17 *Fiskevård* överförs 12,4 miljoner kronor 2011 och 24,8 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012.

Från 2011 minskas anslaget med 3 miljoner kronor per år för anmälningspliktiga i stället för tillståndspliktiga vattenverksamheter. Länsstyrelserna kompenseras därmed för att hantera fler ärenden, enligt 19 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet m.m.

Motsvarande belopp överförs till anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* under utgiftsområde 1.

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2011–2014.

Regeringen föreslår därmed att 578 749 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Åtgärder för havs- och vattenmiljö* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 787 565 000 kronor, för 2013 till 547 565 000 kronor och för 2014 till 547 565 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.40 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö

Tusental kronor				
	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	369 800	369 800	369 800	369 800
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-5 000	-5 000	-245 000	-245 000
Överföring till/från andra anslag	213 949	422 765	422 765	422 765
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	578 749	787 565	547 565	547 565

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.13 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar

Tabell 3.41 Anslagsutveckling 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar

Tusental kronor				
2009	Utfall	275 916	Anslags-sparande	4 988
2010	Anslag	280 100 ¹	Utgifts-prognos	273 847
2011	Förslag	228 100		
2012	Beräknat	218 100		
2013	Beräknat	118 100		
2014	Beräknat	118 100		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för insatser som syftar till att uppfylla det svenska åtagandet till 2020 samt framtida internationella klimatåtaganden genom att delta i, förbereda, genomföra, utvärdera och utveckla projekt och metoder för s.k. gemensamt genomförande och mekanismen för ren utveckling samt för att utveckla liknande mekanismer som upprättas inom ramen för FN:s klimatkonvention. I samma syfte får anslaget användas för förvärv av utsläppsutrymme. Anslaget får även användas för att utveckla systemet för handel med utsläppsrätter samt för att finansiera övervakning i anknytning till internationell utsläppshandel. Anslaget får även användas till att bidra till finansieringen av den internationella transaktionsförteckningen (ITL) för registerhållning av transaktioner av s.k. Kyotoenheter.

Tabell 3.42 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar

Tusental kronor

	Utfall 2009	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013–2014
Ingående åtaganden	71 833	154 000	260 900		
Nya åtaganden	354 914	380 000	220 000		
Infriade åtaganden	-272 747	-273 100	-231 000	-221 000	-179 000
Utestående åtaganden	154 000	260 900	249 900		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	350 400	400 000	400 000		

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2011 för anslaget 1:13 *Insatser för internationella klimatinvesteringar* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 400 000 000 kronor under perioden 2012–2014.

Skälen för regeringens förslag: För att avtal om fleråriga projekt i samband med internationella klimatinvesteringar ska kunna tecknas har regeringen ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden. Bemyndiganderamen för 2011 föreslås vara oförändrad jämfört med innevarande år.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att tillföra anslaget 100 miljoner kronor per år 2013–2014. Regeringen avser att återkomma om ytterligare och fortsatt finansiering av det pågående och viktiga arbetet insatser för internationella klimatinvesteringar.

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2011–2014.

Regeringen föreslår därmed att 228 100 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Insatser för internationella klimatinvesteringar* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 218 100 000 kronor, för 2013 till 118 100 000 kronor och för 2014 till 118 100 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.43 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	280 100	280 100	280 100	280 100
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-52 000	-62 000	-162 000	-162 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	228 100	218 100	118 100	118 100

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.14 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland

Tabell 3.44 Anslagsutveckling 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2009		60 700		9 022
2010	Anslag	60 000 ¹	Utgifts-prognos	58 660
2011	Förslag	60 000		
2012	Beräknat	60 000		
2013	Beräknat	60 000		
2014	Beräknat	60 000		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att samarbeta med Ryssland inom miljö- och kärnsäkerhetsområdet. Medlen avses främst användas till fortsatt samarbete mellan myndigheterna kring reaktor-säkerhet, icke-spridning, kärnavfall och strål-

skydd, miljöskydd och därtill relaterade projekt av ömsesidig nytta för Sverige och Ryssland. Högst 6 miljoner kronor får användas för administration och samordning. En del av anslaget avsätts till bl.a. regionala organisationers miljörelaterade samarbete med Ryssland.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2011 för anslaget 1:14 *Internationella miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 24 800 000 kronor under perioden 2012–2015.

Skälen för regeringens förslag: För att avtal om fleråriga projekt ska kunna tecknas inom det området som anslaget omfattar har regeringen ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden. För 2011 bedöms det finnas utrymme att minska bemyndiganderamen med 6,2 miljoner kronor jämfört med innevarande år.

Regeringens överväganden

Miljö- och kärnsäkerhetssamarbetet med Ryssland bidrar till att uppfylla våra svenska miljömål. Ett aktivt ryskt deltagande är särskilt viktigt under de svenska ordförandeskapen i Barentsrådets miljöarbetsgrupp 2010–2011 och Arktiska rådet 2011–2013.

Regeringen föreslår att 60 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 60 000 000 kronor, för 2013 till 60 000 000 kronor och för 2014 till 60 000 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.45 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland

Tusental kronor				
	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	60 000	60 000	60 000	60 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	60 000	60 000	60 000	60 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Tabell 3.46 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland

Tusental kronor					
	Utfall 2009	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013–2015
Ingående åtaganden	8 475	6 133	12 263		
Nya åtaganden	5 019	12 971	18 500		
Infriade åtaganden	-7 361	-6 841	-9 000	-17 263	-4 500
Uttestående åtaganden	6 133	12 263	21 763		
Erhållet/förslaget bemyndigande	34 800	31 000	24 800		

3.9.15 1:15 Hållbara städer

Tabell 3.47 Anslagsutveckling 1:15 Hållbara städer

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2009	Utfall	6 330		133 670
2010	Anslag	200 000 ¹	Utgifts- prognos	198 956
2011	Förslag	30 000		
2012	Beräknat	30 000		
2013	Beräknat	0		
2014	Beräknat	0		

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att stödja utvecklingen av hållbara städer. Stödet avser främst ny- och ombyggnadsåtgärder inom en särskild stadsdel, bostadsområde eller kvarter som bidrar till integrerade lösningar för hållbar stadsutveckling. Anslaget får användas till administration och utvärdering.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att tillföra anslaget 30 miljoner kronor per år 2011–2012 för att fasa ut verksamheten.

Regeringen föreslår därmed att 30 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Hållbara städer* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 30 000 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.48 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:15 Hållbara städer

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	200 000	200 000	200 000	200 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-170 000	-170 000	-200 000	-200 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	30 000	30 000	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.16 1:16 Skydd av värdefull natur

Tabell 3.49 Anslagsutveckling 1:16 Skydd av värdefull natur

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2009	Utfall			0
2010	Anslag	0 ¹	Utgifts- prognos	0
2011	Förslag	742 000		
2012	Beräknat	751 000		
2013	Beräknat	751 000		
2014	Beräknat	751 000		

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Ett nytt anslag 1:16 *Skydd av värdefull natur* föreslås att föras upp på statsbudgeten fr.o.m. 2011. Anslaget avses användas för insatser för skydda och bevara värdefulla naturmiljöer för biologisk mångfald och friluftsliv. Anslaget får särskilt användas för

- ersättningar enligt 31 kap. miljöbalken Naturvårdsverkets ansvarsområde,
- kostnader för förvärv samt avtalslösningar för statens räkning av värdefulla naturområden,
- kostnader i samband med säkerställande av värdefulla naturområden,
- statsbidrag till kommuner och kommunala stiftelser för skydd av värdefulla naturområden.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2011 för anslaget 1:16 *Skydd av värdefull natur* ingå ekonomiska åtaganden som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor under perioden 2012–2061.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för att fleråriga avtal ska kunna tecknas som avser

- skydd, som exempelvis naturvårdsavtal, av värdefulla naturområden,
- förhandsbesked om statsbidrag till områdesskydd,
- samverkansavtal med statliga myndigheter.

Anslaget har ett ingående åtagande på bemyndiganderamen för 2011 genom de utestående åtaganden inom skydd av värdefull natur som tidigare rymdes under anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur*.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget 1:16 *Skydd av värdefull natur* förs upp på statsbudgeten från 2011. Anslaget är en kraftfull statlig satsning för att fortsätta bevara värdefulla naturmiljöer.

Anslaget ökas med 56 miljoner kronor 2011 och 73 miljoner kronor per år 2012–2014 för att finansieringen av de verksamheter som samlat verkar för den biologiska mångfalden minst ska ligga på 2010 års nivå. (Se även regeringens överväganden för anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur*.) Finansiering sker delvis genom att anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* minskas med 28 miljoner kronor per år 2012–2014.

Regeringen föreslår därmed att 742 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Skydd av värdefull natur* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 751 000 000 kronor, för 2013 till 751 000 000 kronor och för 2014 till 751 000 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.50 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:16 Skydd av värdefull natur

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	56 000	73 000	73 000	73 000
Överföring till/från andra anslag	686 000	678 000	678 000	678 000
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	742 000	751 000	751 000	751 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Tabell 3.51 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:16 Skydd av värdefull natur

Tusental kronor

	Utfall 2009	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013–2014
Ingående åtaganden					
Nya åtaganden			197 500		
Infriade åtaganden			-97 500	-50 000	-50 000
Utestående åtaganden			100 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande			100 000		

3.9.17 1:17 Havs- och vattenmiljömyndigheten

Tabell 3.52 Anslagsutveckling 1:17 Havs- och vattenmiljömyndigheten

Tusental kronor

2009	Utfall		Anslags- sparande	0
2010	Anslag	0	¹ Utgifts- prognos	0
2011	Förslag	101 865		
2012	Beräknat	188 583	²	
2013	Beräknat	191 188	³	
2014	Beräknat	195 617	⁴	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 186 842 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 186 842 tkr i 2011 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 186 842 tkr i 2011 års prisnivå.

En ny myndighet för havs- och vattenmiljö inrättas fr.o.m. den 1 juli 2011. Ett nytt anslag 1:17 *Havs- och vattenmiljömyndigheten* föreslås därmed föras upp på statsbudgeten fr.o.m. 2011. Anslaget avses användas för den nya myndighetens förvaltningskostnader inklusive myndighetens kostnader för att administrera de verksamheter som finansieras via sakanslagen. Anslaget får användas för finansiering av kostnader i samband med avveckling av Fiskeriverket.

Från och med den 1 juli 2011 föreslås den nya myndigheten disponera de avgifter och bidrag som för närvarande disponeras av Fiskeriverket.

Regeringens överväganden

Regeringen har beslutat om att inrätta en ny myndighet för havs- och vattenmiljö. Myndigheten ska inleda sin verksamhet fr.o.m. 1 juli 2011. En särskild utredare förbereder och bildar den nya myndigheten (dir. 2010:68). Ett nytt anslag 1:17 *Havs- och vattenmiljömyndigheten* föreslås därmed föras upp på statsbudgeten.

Den nya myndigheten ska ha det samlade ansvaret för havs- och vattenmiljöfrågor. Myndighetens uppgifter baseras på den verksamhet som avser havs- och vattenmiljö och som i dag har sin hemvist vid Naturvårdsverket och Fiskeriverket.

Den nya myndigheten föreslås finansieras genom att det fr.o.m. 2011 överförs

- 16 miljoner kronor från anslaget 1:1 *Naturvårdsverket*,
- 2,3 miljoner kronor från anslaget 1:2 *Miljöövervakning m.m.*,
- 9,1 miljoner kronor från anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* och
- 74,5 miljoner kronor från utgiftsområde 23 anslaget 1:14 *Fiskeriverket*.

Från och med 2012 överförs per år 31,9 miljoner kronor, 4,6 miljoner kronor, 18,2 miljoner kronor respektive 133,9 miljoner kronor från ovan nämnda anslag.

Regeringen föreslår därmed att 101 865 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Havs- och vattenmiljömyndigheten* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 188 583 000 kronor, för 2013 till 191 188 000 kronor och för 2014 till 195 617 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 3.53 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:17 Havs- och vattenmiljömyndigheten

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	0	0	0	0
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	101 865	188 583	191 188	195 618
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	101 865	188 583	191 188	195 617

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkning för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

4 Miljöforskning

4.1 Omfattning

Området omfattar forskning inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, främst forskning om miljö och samhällsbyggande vid

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) men också forskningsverksamheten vid Naturvårdsverket och Stockholms Internationella miljöinstitut (SEI).

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom området Miljöforskning

	Utfall 2009	Budget 2010 ¹	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014
<i>Miljöforskning</i>							
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	44	46	45	46	47	47	48
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	473	496	488	502	525	532	542
Summa Miljöforskning	517	542	533	548	571	579	591

¹ Inklusivt tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

4.3 Resultatredovisning

4.3.1 Resultat

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) har bl.a. ansvaret för den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden inom miljöområdet. Formas ansvarar för finansiering av forskningsprojekt, finansiering av forskartjänster, finansiering av starka forskningsmiljöer och forskningsprogram samt

information om forskning och forskningsresultat. Drygt hälften av rådets forskningsmedel satsas inom miljö och samhällsbyggande. Resterade medel redovisas under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel där en översiktlig redovisning av verksamheten inom dessa områden görs.

Forskning och utvecklingsstöd

Formas fördelade 392 miljoner kronor till 132 nya projekt inom den ordinarie utlysningen under 2009. Beviljningsgraden 2009 var 10 procent (14 procent 2008 och 2009) om man jämför beviljade med inkomna ansökningar. Antalet inkomna ansökningar var 1 249 under 2009 jämfört med 1 271 år 2008. Dessutom har 125 projekt beviljats bidrag inom strategiska satsningar om totalt 934 miljoner kronor för perioden 2008 – 2013.

Andelen kvinnor som huvudsökande var 37 procent och andelen män 63 procent. Av de ansökningar som gick vidare för bedömning stod kvinnorna för 36 procent och männen för 64 procent. Andelen beviljade projekt med kvinnor som huvudsökande var 43 procent och andelen män 57 procent. Tvåstegsförfarandet vid bedömningen av ansökningar har praktiserats för första gången 2009 varför jämförelsetal saknas för tidigare år.

Formas beredningsorganisation för ansökningar har förändrats under 2009 så att de tidigare 16 ämnesriktade beredningsgrupperna har ersatts av sex problemorienterade bedömningsgrupper:

- Klimatförändringar i natur och samhälle
- En rik naturmiljö
- Hållbart nyttjande av naturresurser
- Föroreningar, miljö och hälsa
- Stads- och landsbygdsutveckling
- Hållbart byggande

I varje beredningsgrupp har ingått 15–20 ledamöter, såväl aktiva forskare som användare av forskning för bedömning av forskningens kvalitet och relevans. Andelen kvinnor i beredningsgrupperna var 43 procent och andelen män 57 procent.

Starka forskningsmiljöer

Satsningen på starka forskningsmiljöer ska stödja forskargrupper som bedöms ha utvecklingspotential och förmåga till nytänkande inom strategiskt viktiga forskningsområden. Medel har utlysts inom tre områden – markanvändning, hållbar utveckling och risker med nanoteknik – under 2009. Sju forskningsprojekt fick forskningsbidrag om totalt 174,5 miljoner kronor för

perioden 2009–2013. Rådet beviljade också 29,5 miljoner kronor till fem forskarskolor.

Samfinansierad forskning

Formas samfinansierar viss forskning tillsammans med Stiftelsen för jordbruks- och miljöteknisk forskning (JTI), Stiftelsen skogsbrukets forskningsinstitut (Skogforsk) samt med näringslivet inom IVL Svenska miljöinstitutet AB. Formas har också ett omfattande forskningssamarbete med andra organisationer.

Internationellt forskningssamarbete

Formas deltar i ett flertal ERA-NET samarbeten inom EU:s ramprogram. Några andra exempel är BIODIVERSA om biologisk mångfald, CIRCLE om klimat, SNOWMAN om förorening av mark och grundvatten och URBAN-NET om stadsmiljöforskning. Inom projektet BONUS som handlar om miljön i Östersjön finansierades 16 projekt varav 15 med svenskt deltagande om totalt 280 miljoner kronor.

Strategi och analys

Under 2009 har en utvärdering av starka forskningsmiljöer utförts. Fem forskargrupper har utvärderats av internationella forskare varav fyra har lyckats bra och fick panelens rekommendationer om fortsatt finansiellt stöd. Flera utvärderingar av forskning pågår, bl.a. om marin miljö, biologisk mångfald och samhällsvetenskaplig forskning.

Forskningsinformation

Formas webbplats är en allt viktigare informationskanal och en utvärdering kommer att ske under nästa år. Rådets tidskrift Miljöforskning ges ut med fem utgåvor per år i en upplaga på 3 500 exemplar. Formas har medverkat i ett flertal konferenser och seminarier och lämnat bidrag till ett antal informationsprojekt, bl.a. några TV-produktioner.

Övrig forskningsverksamhet

Naturvårdsverkets finansiering av forskning ska främst gå till forskning till stöd för att nå de nationella miljökvalitetsmålen samt till stöd för verkets egen verksamhet. Större delen av forskningsstödet sker i programform. Dessutom finansierar verkets anslag för miljöforskning samfinansierad forskning med näringslivet inom ramen för IVL Svenska miljöinstitutet AB.

En viktig finansör av miljöforskning är Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (Mistra). Mistra finansierar främst åtgärdsinriktade forskningsprogram och stödet är ca 200 miljoner kronor per år.

Utförare av forskning inom utgiftsområdet är Stockholm Environment Institute (SEI) som främst bedriver internationell policyinriktad forskning, IVL Svenska miljöinstitutet AB som bedriver forskning i samverkan med näringslivet samt Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) som bedriver tillämpad forskning om meteorologi, hydrologi, oceanografi och klimat.

4.3.2 Analys och slutsatser

Formas forskningsstöd är viktigt för den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden för att nå målen för en hållbar samhällsutveckling. Den förändring som genomförts av beredningsorganisationen under 2009, med färre och problemorienterade beredningsgrupper, innebär att beredningen av ansökningarna blivit effektivare och att relevansen fått ökad betydelse. Rådet har ett utvecklat arbete för att minska risken för jäv, för att öka jämställdheten inom forskningen, för att förbättra kvaliteten samt för att stärka viktiga forskningsmiljöer. Formas har också ett omfattande samarbete med andra forskningsfinansiärer, branscher och organisationer samt ett stort internationellt samarbete.

Naturvårdsverkets forskningsfinansiering bidrar med viktigt vetenskapligt underlag för att nå de nationella miljökvalitetsmålen. De programsatsningar som anslaget finansierar stödjer också Naturvårdsverkets övriga arbete. En extern utvärdering av sju av verkets forskningsprogram visar att forskningen håller en hög vetenskaplig kvalitet. Utvärderingen visar också att resultaten av forskningen är av stor relevans för arbetet med miljökvalitetsmålen och för

verkets arbete. Fyra nya programsatsningar har påbörjats under året – effektiv miljötillsyn, kopplingar mellan klimatförändringar och luftföroreningar, dioxiner i Östersjön samt marin försurning.

Regeringen anser att den finansiering av miljöforskning som sker via Formas och Naturvårdsverket är av stor betydelse för miljöarbetet och som stöd för miljöpolitiken nationellt och internationellt.

Forskningen vid Stockholm Environment Institute (SEI) bidrar med underlag till den internationella miljöpolitiken. SEI har under 2009 bidragit till underlag till stöd för det svenska ordförandeskapet i EU och inför klimatförhandlingarna i Köpenhamn.

Statens forskningssamarbete med näringslivet inom ramen för IVL Svenska miljöinstitutet AB bidrar med viktiga kunskaper om miljöförhållandena samt för att utveckla åtgärder inom flera industribranscher.

Forskningen vid SMHI är av stor betydelse för att utveckla väderprognoserna och varningar för olika väderhändelser till olika delar av samhället. SMHI:s forskning är också av stor vikt för att öka kunskaperna om klimatpåverkan och anpassningsåtgärder.

4.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för 2009 avseende Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas).

4.5 Politikens inriktning

Miljöforskningen har stor betydelse som underlag för regeringens miljöpolitik. Styrmedel, regler och andra åtgärder är nästan alltid baserade på vetenskapliga resultat. En stark miljöforskning om nya resurssnåla produktionslösningar och transportsystem, förnybara material och energi är även avgörande för framtidens miljöutmaningar och ger goda möjligheter till tillväxt, arbetstillfällen och export.

Miljö- och klimatforskningen har fått en kraftig förstärkning för perioden 2009–2012. Satsningen omfattar bl.a. förstärkning av forsk-

ningen om klimatmodeller och om hur klimatförändringar påverkar naturresurser, ekosystemtjänster och biologisk mångfald samt en ökning av havsmiljöforskningen.

En stark nationell miljöforskning lägger också grunden för ett omfattande internationellt vetenskapligt samarbete bl.a. inom EU:s ramprogram för forskning och utveckling. Särskilt viktigt är det stora forskningsprogrammet BONUS om Östersjöns miljöproblem där samtliga länder kring Östersjön medverkar och som har ett starkt svenskt deltagande.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader

Tabell 4.2 Anslagsutveckling 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader

Tusental kronor				
2009	Utfall	43 668	Anslags-sparande	386
2010	Anslag	45 760 ¹	Utgifts-prognos	45 116
2011	Förslag	46 135		
2012	Beräknat	46 584 ²		
2013	Beräknat	47 232 ³		
2014	Beräknat	48 251 ⁴		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 46 135 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 46 135 tkr i 2011 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 46 070 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader för Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas).

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 68 000 kronor 2014 till följd av att vissa gemensamma e-förvaltningsprojekt genomförs.

Regeringen föreslår därmed att 46 135 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader* för 2011. För

2012 beräknas anslaget uppgå till 46 584 000 kronor, för 2013 till 47 232 000 kronor och för 2014 48 251 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader

Tusental kronor				
	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	45 760	45 760	45 760	45 760
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	265	713	1 359	2 444
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	110	111	113	47
Förslag/beräknat anslag	46 135	46 584	47 232	48 251

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkning för 2012-2014 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (2014) även till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

4.6.2 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Tabell 4.4 Anslagsutveckling 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Tusental kronor				
2009	Utfall	473 190	Anslags-sparande	2 448
2010	Anslag	496 238 ¹	Utgifts-prognos	487 552
2011	Förslag	502 266		
2012	Beräknat	524 845 ²		
2013	Beräknat	531 945 ³		
2014	Beräknat	542 259 ⁴		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 519 412 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 519 412 tkr i 2011 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 518 685 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för stöd till forskning och forskningsinformation inom områdena miljö och samhällsbyggande samt projektrelaterade kostnader i anslutning till sådan forskning såsom

utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, vissa resor och seminarier samt informations-satsningar. För forskning om de areella näringarna finns inom utgiftsområde 23 *Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar* anslaget 1:30 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning*.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2011 för anslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 450 000 000 kronor 2012, högst 450 000 000 kronor 2013 och högst 450 000 000 kronor 2014–2016.

Skälen för regeringens beslut: För att underlätta planering och teckna avtal om fleråriga forskningsprojekt är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter för kommande år.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 60 000 kronor till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Beräkningar i tidigare budgetpropositioner påverkar beräknade anslagsramar för 2011–2014.

Regeringen föreslår därmed att 502 266 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* för 2011. För 2012 beräknas anslaget uppgå till 524 845 000 kronor, för 2013 till 531 945 000 kronor och för 2014 med 542 259 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2011–2014 beräknats enligt följande:

Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Tusental kronor				
	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	496 238	496 238	496 238	496 238
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	6 997	12 261	19 140	29 869
Beslut	-909	16 406	16 628	16 975
Överföring till/från andra anslag	-60	-61	-61	-63
Övrigt				-760
Förslag/beräknat anslag	502 266	524 845	531 945	542 259

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkning för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Tabell 4.6 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Tusental kronor					
	Utfall 2009	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013–2016
Ingående åtaganden	627 461	697 707	1 250 000		
Nya åtaganden	417 122	910 002	550 000		
Infriade åtaganden	-346 876	-357 709	-450 000	-450 000	-900 000
Utestående åtaganden	697 707	1 250 000	1 350 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 300 000	1 350 000	1 350 000		